

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עו'מי
עו'לים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת משפטים תשפ"ב

היכל הקודש ברסלב
Heichal Hakodesh Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש בארא פארק
Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

היכל הקודש וויליאמסבורג
Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי
Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

היכל הקודש ברסלב
בלומינג גראוו
Heichal Hakodesh
Blooming Grove
24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
1-845-238-0804

נדפס ע"י קרן הדפסה היכל הקודש
181 Huschke Rd. Liberty, NY 12747
718-387-2691

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

חיווך פאר די
אידישע שטוב
212-444-9169

קול
ברסלב
212-444-9191

מועד קטן, פרק ראשון – משקין בית השלחין דף יא עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל" (שטיינזליץ) קצט

תוספות

1 ירד של גוים – וימא דשוקא. ומעלה בערבאות – לקיימן בחתימתן. ריזון הדשהא הוא דמשכח להו, ולומא אחרינא לא – שרי. אחר – שצדין בו דגים, שקריין ירדשיא. אייל –
2 רשותו שצדין בו עופות. למעלה התנור מחדש. מחולתא – נפה. בימות החמה – כלומר, כשיש ימות החמה, כגון בפסח הדבול עלמא שאין יורדין בו גשמים – מתוך
3 לעשות בו תנור, לפי שלאחר יבש ויכולין לאפת בו פת ברזל לצורך הרגל. כאן בימות הנשפים – כלומר, כשיורדין הגשמים הרגל, כגון בסוכות – אין עשין תנור, לפי שאינו יבש
4 לאלתר עד לאתר הרגל, ועבדי טירחא שלא לצורך הרגל.

1 **בוורא** סמוך למסרחיה מעלי – ובזמן הזה
2 תופסין סבנה למיכל סמוך לסירחון.
3 וגם משתי עלה אבדה, דאמר בסמוך דמעלי,
4 ושטא נשטנו, כמו דפראות שבתלמוד שאינן
5 טובות בזמן הזה. או שמא נחרות דבבל מעלו לו
6 טפי, ויש מפרשים: דבורא לא בכלל דגים מיידי,
7 ויש דג ששמו בוורא, ומשנה דבריהם האלו
8 משאר דגים, כדאמרינן פרק "כל הבשר" (חולין
9 קט, אב, סר לן ירודא, שרא לן לישטא דבורא.
10 ואין נראה שיהא בכל הלשונות של דגים טעם
11 אחד.

הדרן עלך משקין בית השלחין

1 **במחלצים**, הציז והציזור והקורה והמפגח שגשברו – מתקנן במועד, ובכלבד שלא
2 יתקנין לעשות מלאכתו במועד. וכל כבשין שהוא יכול לאכול מן במועד – פובשין. **גמרא**
3 הכי דמי מעשה הדייט? רב יוסף אמר: בהצא דרפא. במתנתא תנא: צר בגזור ואינו טח
4 במיט. "שפין את הסקון ומעגילין אותן במעגלה". השתא במעגלה אמרת שרי, כיון וברגל
5 מביעא? הכי קאמר: שפין את הסקון ומעגילין אותן כעין מעגילה ביד וברגל, אבל לא
6 במחלצים. "הציז והציזור והקורה והמפגח שגשברו מתקנן במועד". דרמינה: עד
7 ימיו הוה פטיש מכה בירשלים כו'. עד ימיו – אין, כמאן ואילך – לא! לא קשיא: קאן –
8 בנדפחי. קאן – בדגרי. מתקין לה רב חסדא: הא – במגלה, הא – בהצני. רב פפא אמר: קאן –
9 אלא אמר רב חסדא: לא קשיא; קאן – במגלה, הא – בהצני. רב פפא אמר: קאן – קודם
10 יורה, קאן – לאתר יורה. רב איש אמר: רב רבי יהודה, הא – רבי יוסי. דאמר רבי יצחק
11 בר אבדימי: מאן תנא שינוי במועד דברך האבד – דלא כרבי יוסי. אמר רבינא: כמאן מדלינן
12 האידינא קביותא דדשא בחולא דמועדא, כמאן – כרבי יוסי. "כבשין שהוא יכול לאכול במועד
13 פובשין". בדיהא לבאי פורוי, אויל כולי עלמא צוד, אייתו פוריא. שרא להו רבא למימלא
14 מיניהו. אמר ליה אביי: והא תנן: כבשין שהוא יכול לאכול מן במועד – פובשין! אמר ליה:
15 כיון דמעיקרא אדעתא דאיכילה אייתניהו, ואי שביק להו פסדי – כפרקמטיא האבד דמי, ושרי.
16 ואיכא דאמרי: שרי להו רבא מיצד, מויל, אייתניהו, ומימלא. אמר ליה אביי: והא אגן "כבשין
17 שהוא יכול לאכול מן פובשין" תנן? אמר ליה: הני נמי מותאפלי אנב איצטא. פי האי דשמואל
18 עברו ליה שיתין איצטא, ואכל. רבא איקלע לבי ריש גלותא, עברו ליה שיתין איצטא, ואכל.
19 ותילתא מווייא. אמר רב, אמר לי אדא ציידא: פוריא, סמוך למסרחיה מעלי. ואמר רב, אמר
20 לי אדא ציידא: פוריא, סמוייה באחזה, אפסקיה באבדה, מיכילי בגריות, אשתי עליה אבדה.
21 ואמר רב, אמר לי אדא ציידא: פוריא, תחלי ותלבא לטעון גופא וקלא לטעון פוריא. ואמר
22 רב, אמר לי אדא ציידא: פוריא, תחלי ותלבא – מניא ולא שיכרא, שיכרא ולא תמרא.

הדרן עלך משקין בית השלחין

1 **מתרבי** – במועד. **אנב איצטא** – מושך והמל מן. שיתין איצטא – כלומר: רוחצין אותו הרבה פעמים, מציע ליה ששים ומני. רבי אילע – במועד. תילתא מילתא – אנב איצטא.
2 סמוך למסרחיה מעלי – בלומי: פיה הוא לאתר זמן שניצוד יותר מזהיא עשתה יניצוד. מווייא באחזה – מציע, שהמלח נברא מן הדגים כדגים. אפסקי באבדה – לאתר שלאנו נותנו
3 במים עזין. אכיליה ביה – מטילין אותו בציר הורא מן הדגים, ונאכלין אותו. שתייה עליה אבדה – ששתיין עליו מים, שדיים נברא מן המים. לטעון גופא – כלומר: לאתר אכילתו
4 מלך הרבה קודם שישן, ולא לטעון פוריא – לא ישן לאלתר אחריהם. תחלי – שחלים; מניא ולא שיכרא – מנטב לשותת אודיחן מימ, ולא שכר.

הדרן עלך משקין בית השלחין

1 **מלשנה** מנקה למרפסא – כותל קטנה העושין
2 על האיטבתו לפני העולות וירדות. כעין
3 שיש על שפת רח' דצייטס. שני את הסקין
4 – שבתור. ומעגילין אותן במעגלה – שגולץ
5 על קרקעת התנור עד גודל עגול, כדי לטחמן
6 הסדקין. כיו וברגל – שלוקח בידו ועץ ובעוטין
7 כיו על התנור מלמעלה הסדקין, או בועט ברגל
8 על קרקעת התנור. מחלצים – עץ כיון רגל,
9 שדחוקי המעגלה לטחמן הסדקין. ויש בו מעשה
10 אומן יותר ממעגלה. ציד – רגל הדלה, כמו
11 "הדלת הטוב על צידה" (משלי ב), ציור – הוא
12 הציור שבאקופא התחנתה, כמו ציורא
13 דרשא. הקורה – מה שעל הפתח שחתורו בו
14 הדלת, וקורין "קאוסרטר". מנגיל –
15 4בדבוריא. וכשר שלא יתבוין לעשות
16 מלאכה במועד – בכשר לו לתקן כל איש
17 בשאר ימות השנה, ומניחו עד המועד, ובכשן –
18 של ציד. כלומר, דגים ושאר דברים שבושבים
22 במלח, שיכול לאוכלן במועד שלא יאד צורך
24 לתמוך באכילתו עד לאתר המועד, שיהו
25 בכשין מהו וראויין לאכול מהו.

1 **גמרא** הוצא – הוצי דקל. **דפסא** – עברי
2 לחיים של גדר, ואינו פה במש' – זה הוא מעשה
3 הדייט. מעגלה – דרך אומנות יותר. כיו וברגל
4 – לאתר מעשה אומן הוא. לא כל שכן, כעין
5 מעגלה – ולא מעגלה ממש, אלא כעין
6 מעגילה כיו וברגל. עד ימיו – של חזק בן
7 גדול היה פטיש מכה בירשלים בחולו של
8 מועד. הוצא גור עליו ובטלו. אלמא אסור.
9 ומתניתין קתני מתקנן מנגיל ומפגח. ומתניתין
10 דמתקנן אלו בחולו של מועד בדגרי – במנגיל
11 של עץ – שרי, דלא קל רבה, כרפשי.
12 דפטיש היינו קורנן – אסור, דהוי קלא רבה,
13 והוליד קלא אסור. מגיל – מטר הגדול שרי,
14 דלא מוליד קלא כלום. בחצני – "סבריא.
15 אסיר, דהוי אולודי קלא טפי. לאחר שגור – עתק
16 כהן גדול. הא רבי חזיה אמ רבי יוסי – בפריקא
17 דלקטן (ביא), דרבי יוסי לא בעי לשנוי דלרב
18 האבד. ומתניתין דשרי הכא כל עלן בלא שניר
19 רבי יוסי היא. כמאן מולינן האידינא קביותא
20 דדשא – שיצטאן מווייהו של עץ מן הקורה
21 שעל הפתח, דשרי למיעבד בלא שניר. בדיהא
22 – שם רד, לבא – שם מקום. כוויי – הכי שם
23 דרך לגרד שניר מווייהו ומשתייהו מן הדגים
24 הרבה. למיפלא – הרבה, אף על פי שאין יכולים
25 לאוכלן במועד, שריה ודו מלוחין הרבה. כבשין
26 בחומי ובמלה, שקריין "קפונפטיא". והא
27 נמי, כיון מלוחין הרבה כיו להצניען – תו לא
28 חזו במועד. אמר ליה הני נמי – דמלחניהו.

1 **מתרבי** – במועד. **אנב איצטא** – מושך והמל מן. שיתין איצטא – כלומר: רוחצין אותו הרבה פעמים, מציע ליה ששים ומני. רבי אילע – במועד. תילתא מילתא – אנב איצטא.
2 סמוך למסרחיה מעלי – בלומי: פיה הוא לאתר זמן שניצוד יותר מזהיא עשתה יניצוד. מווייא באחזה – מציע, שהמלח נברא מן הדגים כדגים. אפסקי באבדה – לאתר שלאנו נותנו
3 במים עזין. אכיליה ביה – מטילין אותו בציר הורא מן הדגים, ונאכלין אותו. שתייה עליה אבדה – ששתיין עליו מים, שדיים נברא מן המים. לטעון גופא – כלומר: לאתר אכילתו
4 מלך הרבה קודם שישן, ולא לטעון פוריא – לא ישן לאלתר אחריהם. תחלי – שחלים; מניא ולא שיכרא – מנטב לשותת אודיחן מימ, ולא שכר.

מועד קטן. פרק שני - מי שהפך דף יא עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
תוספת

רבי יוסי אומר זולף וגומר וזמן כדרכו - פירוש בקונטרס, לשנא אחרינא: וגף - משום דאיבת פסידא שמויליק בלא מנופה. ויש לומר: דהר"ך לכסותו מפני השרצים. ומיהו מנופה לא היה צריך, דרביי בכיסויי מונוע ושמן חדש מתקלקל. **אפילו** חול המועד דאסרא במלאכה משום ייחודא - פרק קמא (ב.א.) פירשתי. **רבי** יחידה אומר אף זורעים כו' - במנותחין ממזבחי בית ייחודא. ובאן מקיל.

ברו לנף - פסחים אחרים: ברו.
רבנן שמעון בן גמליאל אומר כו' - ואף על גב דרבן שמעון בן גמליאל נמי מודה לרבי שישא דרב אדיי, דאסורין בימי אבל - מודה היכא דאין שם אומן אלא הוא, דשרי, וביצענא יעשו על ידי אחרים. משום פסידא דמשכיר שרינן, וגבי אבלו דשרינן הוא עצמו באן שם שיעשה כמותו, ואומן לרביים וספר וכו' - משום דהוצר דרביים ורגילא שריא לעיל. וש מפרשים: דהא שרינן לאלב עצמו - שכלא יצנא אחרים. כדמשמע הלשון: ואן שם אומן אלא הוא. אבל לפתחיה - עריך לעשות על ידי אחרים. מיהו, לפי הטיעון הזה לא ידענא כדמרינן דספרינן כדמשוכרינן אצל אחרים למה אין מוצרך בסמוך על ידי אחרים: ודאי טעם קמא נתיא, דאין מי שיעשה דבר זה באותו שם אמנות דחמיר וגמל וספן.

מי שהפך את יתיו - שהזמין ליתנם על גבי הבר להוציא מן שמן. ואינינו אבל - כשאר ימות השנה, שלא סמוך לרגל, ואינו יכול ליתנם על גבי הבר, לפי שאכל אסור בעשיית מלאכה. או אונם - היינו מילתא אחריית. כלומר, מי שהפך את יתיו לפני הרגל ואירש אונס, ולא היה יכול ליתנם על גבי בית הבר, ובא רגל. או שהשתחו פועלים - שהשכיר ליתנם על גבי בית הבר קודם הרגל. ולא באו.

מי שחפך את יתיו - שהזמין ליתנם על גבי הבר קודם הרגל. ולא באו.
מוען קורה ראשונה - כלומר: מוען קורה על גבי בית הבר כגיל ריגול רחוק עליהן הקורה פעם אחת. דאי לא עבד הכי - איכא פסידא יתירא. ומניחא - גב, שלא יחשוט יותר עד לאחר המועד. וזילף ונזמר כדרכו - כלומר, נותנו על גבי בית הבר וסוחטו הבל, כל מדידו בשפוך קרי זילוף. **נמרא** פתח באבל וסיים כמיעד - דקתני: מי שהפך את יתיו ואירעו אבל ולא פירש אם יביל לעשן קורה באבילות אם לא, אלא מילי דמועד קטן פירש, דכי אירע לו קודם המועד אונם - קוע קורה ראשונה כמיעד. אסור בימי אבל - כלומר: להכי בא פירש, דאסור לו לעשן אפילו קורה ראשונה בימי אבלו. אל מבניא בימי אבלו דאין אסור במלאכה אלא מדרבנן, דשרי לעשן קורה ראשונה. אלא **אפילו** - חולו של מועד דאסירא ביה מלאכה מדאורייתא. דכתבי (שמות כג) "את חול המועד תשמרו שבועת ימים" - לימד על כל החג שהוא אסור. כדכתיב **פסידא** שרו רבנן - לעשן קורה ראשונה. העשין **לאבל** - אחרים: אבל הוא עצמו אינו רשאי. כיו לנף - מנופה החבית. ויתיו הפוכין - נותנין אותו על בית הבר, ומנועין לו קורה ראשונה. אבל הוא עצמו אינו עושה, היינו כרב שישא, דגמרי דרביים ומשפחין בתרלו של מועד אסורין בימי אבלו. ומועתינן להנלות מן המישה - כל דנא יאת בחו פסידא אי לא עבד לחו. ששניע ענת המים שילו - כשהגיע זמנו להשקות השרה, שכן היה נהגין: כל אחד ואחד משקה כל השרות שבקבעה, איש זימא או שבעה אחו. שדה ניד - שדה חרושה. שדה העומרת לפשתן - שאם לא תורע עבשו, כמאן ואילך - אינו ראוי לפשתן. **אמרו** לו - לא תורע שדה ניד ושדה פשתן. שאם לא תורע בכביר שדה ניד - תורע באפלו, ולא הוי פסידא יתירא. בלן - שומר בית המרחץ, ומשפחן בבית המרחץ, ונטול מכל אחד שבו. ותייע על תהל - שהכל צריכין לו - הרי הוא יעשה, כיון דאית ליה פסידא, ואיכא נמי צורך רבני. ולא נרטיסן הבא

בצענא - דהא רבים הוא. האיריפן - מקבלי השרות לשנים שלשיל ולרביע. ההבירים - שקיבל לשמרה ולשנדה לסוכו, כך וכך כרוין און נתן לך ממנה. שקיבלו לשמרה לזמן פלוני בסוכו כך וכך, בין יהיה הרבה או מעט - הרי אלו יעשו אחרים שבבילם. תגליים והבנים הרי אלו לא יעשו - לא יסבירו לפתחיה. לפי שהמלאכה שלהם הוא זמא הוי מוחבבין או מיטבין - הם או בהתמם אצל אחרים למהלך חדש או חודשים - הרי אלו יעשו הם לעצמן, ולא יפסידו כל שבוך, ובעלם נמי לא יפסידו. והבא אל קתני על ידי אחרים - שיהי כן בעצמן מושכרין. אבל אריסים - אפשר להם על ידי אחרים בעבודת קרקע. שכיר יום - אחו, ואפילו בעיר ארתור ואין דיען שם שהוא אבל, ורביים משום מראות הנין. יעשו - תהיל וכוני לחוור כדאמרינן (בבא קמא קטז.) פעול חוור, ואפילו בחצי היום, וליכא פסידא כולי האי. אם היתא מלאכת אחרים כולי - בליבת. כונן בנד לארזו. הואיל וברשותיה לגומרו לאחר זמן - הרי אלו לא יעשו. ואף על פי שבקבילות - אחרים היא. שקיבל עליו לצמינותו אותו בנד לארזו בכך וכך. קבילות - לעשות בכך וכך (שרי). בדידת דתיא - ואסור, אבל שאניה קבילות, דלא היה בדידה - שרי. בביתו - של אבל לא יעשו אותו, משום חשד, שיאמרו: הוא בעצמו מסיע ממלאכה. או ינמי שלא יאמרו בימי אבלו שהסירה לזה הפועל. נמלא - עצמך בכך בין שניהם, שור אחד לזה ושור אחד לזה. איתיע ביה מילתא - אבילות. פסקיה לגמליה, הפסוק שורו מן הצמר, וזה שלחו לחרוש בשדה. לפי שהיה אבל ומוצהר על שבתת בהמותו מדרבנן, להפסיד ידיה לא חישי - דלא קא מנעב ארעא מנמליה. משום דאבל הוא. לפסידא דאחרים - כן מוכרין - לא חישיש דלא קא משרד לגמליה הוי ליה פסידא, דלא הוה ליה בהמה לחרוש. וכיון דשרי כדנתיא: אם היו מוחבבין וכו' - הוה ליה למושא אפסידא דחבריה. הוא ספר - מר ביה דרב אחא. אדם חשוב שאני - דהא הוא אסור ליהידיה למעבד.

מי שהפך את יתיו, ואירעו אבל או אונם, או שהפך את יתיו ואירעו אבל ולא פירש אם יביל לעשן קורה באבילות אם לא, אלא מילי דמועד קטן פירש, דכי אירע לו קודם המועד אונם - קוע קורה ראשונה כמיעד. אסור בימי אבל - כלומר: להכי בא פירש, דאסור לו לעשן אפילו קורה ראשונה בימי אבלו. אל מבניא בימי אבלו דאין אסור במלאכה אלא מדרבנן, דשרי לעשן קורה ראשונה. אלא אפילו - חולו של מועד דאסירא ביה מלאכה מדאורייתא. דכתבי (שמות כג) "את חול המועד תשמרו שבועת ימים" - לימד על כל החג שהוא אסור. כדכתיב פסידא שרו רבנן - לעשן קורה ראשונה. העשין לאבל - אחרים: אבל הוא עצמו אינו רשאי. כיו לנף - מנופה החבית. ויתיו הפוכין - נותנין אותו על בית הבר, ומנועין לו קורה ראשונה. אבל הוא עצמו אינו עושה, היינו כרב שישא, דגמרי דרביים ומשפחין בתרלו של מועד אסורין בימי אבלו. ומועתינן להנלות מן המישה - כל דנא יאת בחו פסידא אי לא עבד לחו. ששניע ענת המים שילו - כשהגיע זמנו להשקות השרה, שכן היה נהגין: כל אחד ואחד משקה כל השרות שבקבעה, איש זימא או שבעה אחו. שדה ניד - שדה חרושה. שדה העומרת לפשתן - שאם לא תורע עבשו, כמאן ואילך - אינו ראוי לפשתן. אמרו לו - לא תורע שדה ניד ושדה פשתן. שאם לא תורע בכביר שדה ניד - תורע באפלו, ולא הוי פסידא יתירא. בלן - שומר בית המרחץ, ומשפחן בבית המרחץ, ונטול מכל אחד שבו. ותייע על תהל - שהכל צריכין לו - הרי הוא יעשה, כיון דאית ליה פסידא, ואיכא נמי צורך רבני. ולא נרטיסן הבא בצענא - דהא רבים הוא. האיריפן - מקבלי השרות לשנים שלשיל ולרביע. ההבירים - שקיבל לשמרה ולשנדה לסוכו, כך וכך כרוין און נתן לך ממנה. שקיבלו לשמרה לזמן פלוני בסוכו כך וכך, בין יהיה הרבה או מעט - הרי אלו יעשו אחרים שבבילם. תגליים והבנים הרי אלו לא יעשו - לא יסבירו לפתחיה. לפי שהמלאכה שלהם הוא זמא הוי מוחבבין או מיטבין - הם או בהתמם אצל אחרים למהלך חדש או חודשים - הרי אלו יעשו הם לעצמן, ולא יפסידו כל שבוך, ובעלם נמי לא יפסידו. והבא אל קתני על ידי אחרים - שיהי כן בעצמן מושכרין. אבל אריסים - אפשר להם על ידי אחרים בעבודת קרקע. שכיר יום - אחו, ואפילו בעיר ארתור ואין דיען שם שהוא אבל, ורביים משום מראות הנין. יעשו - תהיל וכוני לחוור כדאמרינן (בבא קמא קטז.) פעול חוור, ואפילו בחצי היום, וליכא פסידא כולי האי. אם היתא מלאכת אחרים כולי - בליבת. כונן בנד לארזו. הואיל וברשותיה לגומרו לאחר זמן - הרי אלו לא יעשו. ואף על פי שבקבילות - אחרים היא. שקיבל עליו לצמינותו אותו בנד לארזו בכך וכך. קבילות - לעשות בכך וכך (שרי). בדידת דתיא - ואסור, אבל שאניה קבילות, דלא היה בדידה - שרי. בביתו - של אבל לא יעשו אותו, משום חשד, שיאמרו: הוא בעצמו מסיע ממלאכה. או ינמי שלא יאמרו בימי אבלו שהסירה לזה הפועל. נמלא - עצמך בכך בין שניהם, שור אחד לזה ושור אחד לזה. איתיע ביה מילתא - אבילות. פסקיה לגמליה, הפסוק שורו מן הצמר, וזה שלחו לחרוש בשדה. לפי שהיה אבל ומוצהר על שבתת בהמותו מדרבנן, להפסיד ידיה לא חישי - דלא קא מנעב ארעא מנמליה. משום דאבל הוא. לפסידא דאחרים - כן מוכרין - לא חישיש דלא קא משרד לגמליה הוי ליה פסידא, דלא הוה ליה בהמה לחרוש. וכיון דשרי כדנתיא: אם היו מוחבבין וכו' - הוה ליה למושא אפסידא דחבריה. הוא ספר - מר ביה דרב אחא. אדם חשוב שאני - דהא הוא אסור ליהידיה למעבד.

תורע באפלו, אם לא תורע פשתן - תנורע ממין אחר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: ויתיו הפוכין ואין שם אומן אלא הוא, פרו לגוף ואין שם אומן אלא הוא, פשתנו להעלות מן המשורה, וצמרו להעלות מן הירדה, ואין שם אומן אלא הוא - הרי זה יעשה בעצמא. ותר על בן אמר רבן שמעון בן גמליאל: אם היה אומן לרביים, וספר ובלן לרביים, והגיע עת הרגל ואין שם אומן אלא הוא - הרי זה יעשה. האריסין והתכירין והתקלינן - הרי אלו יעשו אצל אחרים - הרי אלו יעשו. שכיר יום, אפילו בעיר ארתור - לא יעשה. היתה מלאכת אחרים בידו, אף על פי שבקבילות לא יעשה. אף על פי שבקבילות ולא מביעא שאניה קבילות? אדרבה, קבילות כדיריה דמיו אלא, אימא: בין קבילות בין שאניה קבילות לא יעשה. היתה מלאכתו ביד אחרים, בביתו - לא יעשו, בבית אחר - יעשו. מריון בריה דרבין ומר בריה דרב אחא בריה דרבא הוה להו ההוא גמלא דתורא בהדי הדדי, איתתיה ביה מיתתא כמר בריה דרב אחא בריה דרב אהא בריה דרבא הוה להו ההוא גמלא דתורא בהדי הדדי, איתתיה ביה מיתתא כמר בריה דרב אהא עביר הכי? נהי דלפסידא דיריה לא חישי, אדאחארום לא חישי? והא תניא: אם היו מושפרין או מוחבבין אצל אחרים - הרי אלו יעשו! והוא ספר: אדם חשוב שאני.

אמר

אמר

מקביל

אמר

7ג מועד קטן. פרק שני – מי שהפך דף יב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
תוספות

מקבלי קיבולת בתוך התחום אסור – ליתן מלאכה לגוי בקיבולת כי עבדי ליה בשבתא,
דדיעו כולי עלמא ואמרי: הוסיב שבת זביל ליה. הוא דשרי בית הלל בפרק קמא דשבת
(ז"ב) ליתן כלים לכוכב בערב שבת עם חשיכה, ואפילו בתוך התחום, משום דבבבאי בגוי
מידי דלא מינבר, וליכא חשדא. אלא מידי מומינבר – בתוך התחום אסור, משום חשדא.

אבל אי איכא מתא דמקרבא לתתא – אסור
6 פועלים גוים אסורים, דאינורו דיעו דהני גוים
7 עבדי ליה מלאכה ואמרי: בשבתא יביל ליה.
8 אסור – דאמרי: הוסיב יתבו ליה. סויעו הוה סמייע
9 בתינבא – שדדו תנו ליה תבן קלא מלאכה.
10 הדראלי והוא סמייע בהרייהו – אסור. אבנערי –
11 מסדרי שלחנות – למיעבר עבדתייהו – ולא
12 נשבר שולחן. שדדו להקנו. שישוי – ריח
13 בעלמא, כדי שיעודקם אכלי בהרייהו, ולא
14 קא חשיב מלאכה. מקבלי קיבולת – נתנה לגוי
15 לעשותה אלא חומעו. אין מרביעין – במתא.
16 משום דעבדי מלאכה בחולו של שבת. אין
17 מרביעין – אין אחוץ בהמה ומביאן עליה
18 זכר. כבכור – דקעביד ביה מלאכה, וכתיב
19 (דברים טו) לא תעבד בכבוד שורך. לבקרות
20 – מקום שיש שם בדימות. והיא רובעת מצמצמא
21 מיידיי – מנתיסין בתוה לשהה, כדי שיערא
22 זבל, ומובלין השדה. אין מרביעין אותן – במתה
23 אבל בשדה, לא א"ו גוים עם. אין מרביעין אותן
24 להסיען ממקום למקום כדי שיתובל כל השדה,
25 אפילו בבאין מצמצמם. לנעי – לשמרה. כגון אם
26 גוים הם. שכר שבת – ששכרו כל השבע ליידי
27 שדדו. שבת – שמועה. מרביעין – אפילו של
28 גוים הוא. הכי גרסינן: ועישה יום בשבת יום טוב
29 ומרביעין מועדי – דלא טרח מלאכה. כלומר,
30 יכול שיעשה לאתו שכר ליידי. ומפסוין לו
31 רועה אחד לער צאנו – שמדירין אותה, והואיל
32 ואינו שכר לשבת ממש. רבי אומר בשבת
33 מבטיח – אם רוצה שום אדם לסייע לאתו
34 שכר טובותו – עשהה כלומר: בתום ולא
35 בשבת. משנה בתוך חבור – שלפני הגת אתו
36 כלי שדיק נפל בו חס הרת רובו. ורףו גופי
37 דרביי – כלומר: מדיק אתו בתבית, ואינו נובע
38 במנופה גמורה. עשה לו למודיים – וגי וכול
39 לגוף כדרכו אלא שיחפמם הינו לימודין, שבביל
40 שלא יחמיץ. שאם אינו סומנו – בחמיץ.
41 גמרא וצריבא – למומר בתרייהו. אפילו בבב
42 דמתניתין, דמשחא דחומרא. רבי יוסי אומר ורףו
43 כו. רבי יוחנן רישא דמתניתין, אפילו רבי יוסי –
44 ורףו כדרכו. דמשחא – יקרו, איכא פסידא
45 יתיירא. מודה ליה רבי יוחנן. דאני ורףו פסידא
46 ממש, אלא עשה לימודים עראי. דלא כרבי
47 יוסי – דאמר: גומר כדרכו ואינו צריך שיהי.
48 למישש – לגוף התיבת. טיב – רב וסוף. בתום –
49 כרבי יוסי – דגף כדרכו. בר שית סאוי ושייע
50 מבר שיתו ולא טיב – כלומר: יפה כשר מונף
51 שמחוקק ששה סאין, משבר שהוא בבלי גדול
52 מחוקק סנונה סאין. בחלבות בתום –
53 דאמרינן (תולין דא) היכא דאחוק – אחוק,
54 היכא דלא אחוק – לא אחוק. קיבורת – באשה
55 קערה. שלא לאדם מננה פרי, אלא פננה. אין
56 למידין זו מוז – דאינא: כשם שזו מותרת. תן זו
57 מותרת. ממו בתוים ולא אמרינן: כי הדיכ
58 מחוקק בהאי, מחוקק כהאי אלא לא לפי הני
59 מותרין – דאמר: תויתא חביאת חיש לפסידא
60 ובתיבא איכא פסידא יתיירא אי לא ופתי לה,
61 משום דנפיש יניא. ובכוותא איכא פסידא יתיירא. כווא – כלי קטן, פר – דאמר: ופתיין לכווא. ודחיש לטיחא יתיירא. וככווא ליכא טיחא יתיירא, ובתיבא איכא טיחא יתיירא.

אמר שמואל: מקבלי קיבולת, בתוך התחום אסור,
הווי לתחום – מותר. אומר רב פפא: ואפילו הווי
לתחום לא אמרן אלא וליפא מתא דמקרבא לתתא,
אבל איפא מתא דמקרבא לתתא – אסור. אומר רב
משירשיא: וכו ליפא מתא דמקרבא לתתא נמו, לא
אמרן אלא בשבתות ובגמים טובים, דלא שכחי אינשי
דאילי לתתא. אבל בחולו של מועד, שכחי אינשי
בגוי ואחו לתתא – אסור. מר וינרא בריה דרב נחמן
בגוי ליה אפנתא מקבלי קיבולת הווי לתתא. ואיפלג
רב סקרא ורב הונא בר חיננא, ולא עלו לנביה. ואיפא
מקבלי קיבולת, בתוך התחום – אסור, הווי לתחום –
מותרו אדם חשוב שאני. ואיפא דאברי: סייעי סייע
בתיבא בהרייהו, רב תמא שראי להו לאבונגרי דבי
רש גלותא למיעבד להו עבדתיא בחולא דמועדא.
אמר: ביון דאנר לא קא שקלי – שרשינו הוא דקא
משירשו ליה. ולית לו בה. תנו רבנן: מקבלין קיבולת
במועד לעשותה לאחר המועד, ובמועד – אסור. כללו
של דבר: כל שהוא עושה – אומר לגוי ועושה, וכל
שאינו עושה – אינו אומר לגוי ועושה. תניא ארדך:
מקבלין קיבולת במועד לעשותה לאחר המועד,
ובלבר שלא ימודר וישלא ישקול וישלא ימנה פדרך
שהוא עושה בחול. תנו רבנן: אין מרביעין בהמה
בחולו של מועד, כיצא בו אין מרביעין בכבור, ולא בפסולי המוקדשין. תניא ארדך: אין
מרביעין בהמה בחולו של מועד, רבי יהודה אומר: תמורה שקבעה – מרביעין עליה וקר
בשביל שלא תצנצן, ושאר כל הבהמות מניסין אותן לבקרות. תנו רבנן: אין מדיירין לא
בשבתות, ולא בגמים טובים, ולא בחולו של מועד. ואם באו מאליהן – מותר. ואין מרביעין
אותן, ואין מוסרין להם שומר לנער את צאנם. היה שכור שבת, שכור חולש, שכור שנת,
שכור שבוע – מרביעין אותן, ומוסרין להם שומר לנער את צאנם. רבי אומר: בשבת – במועד,
ביום טוב – במוזנות, במועד – בשכר. אומר רב יוסף: הלכתא פריי. משנה רביי. מי שהיה ינו
בתוך חבור ואירעו אכל או אונס, או שהמקומו – זולף וגמרא ורףו פדרך, דבר רבי יוסי. רבי
יהודה אומר: ועושה לו לימודים בשביל שלא יחמיץ. ונמרא ארדך, דאי אשמעינן בקיבולת
– בתיבא קאמר רבי יוסי, משום דמישחא נפיש פסידיה. אבל תמרא דלא נפיש פסידיה –
אימא מודי ליה לרבי יהודה. ואי אשמעינן בתרייתא – בתיבא קאמר רבי יהודה, אבל בתך
אימא – מודה לרבי יוסי, צריכא. אומר רב יצחק בר אבא: מאן תנא שנינו במועד פדרך האבר
– דלא פריי יוסי. אומר רב יוסף: הלכה פריי יוסי. פנו מנייה מרב נחמן בר יצחק: מהו
למישש התיבא דשכרא בחולא דמועדא? אומר להו: סיני אמר: הלכה פריי יוסי. אומר
דאמר רבי יוסי בתמרא, בשיכרא מי אמר? תמרא מטעמא מאי – משום דנפיש פסידיה, שיכרא
נמי אית בה פסידא. דאמר אבוי, אמרה לי אם: בר שית סאוי ושייע – מבר תמני ולא שייע.
אמר רב תמא בר גוריא אומר רב: הלכות מועד פהלכות פותים פהלכה. למאי הלכתא? אומר
רב גינאל בר קטינא אומר רב: לומר שהן עקרות, ואין למידות זו מוא. דאמר שמואל: ופתין
פהתא, ואין ופתין חביתא. רב דימי מנדרעדא אמר: ופתין חביתא ואין ופתין פהתא. מר
חייש לפסידא, וקר חייש למיורא. אומר אבוי: נקטינן, הלכות מועד פהלכות שבת;
יש

1 שמואל מקבלי קיבולת בתוך התחום – הא דשרינן כלים לכוכב גוי, פירש בקונטן
2 דלא מינבר שהוא של ישראל. ורבי יעקב לא היה מלוק, ואומר דשרי ממועד וגם
3 בשבת, הוא רחיס של מים איכא השמעת קול, ושרינן בפרק קמא דשבת (ח.א). ובפרק קמא
4 דעבודה זרה (כאב, ועם) שרינן להשכיר שדה לגוי, משום דאירוסייה קעבדי, וכל שכן
5 שאין הדיב מוחללה כן אצל ממועד
6 לעשות. אף על גב דרבי בשעתן בר אלעזר פליגי
7 – סמנאנה להבה כרבן שמעון בר גמיאל דקא
8 שרי, בדריקס לתתא. ותניא מברא פקא דשבת
9 (ט.א) גבי פסינה: פוסק עמו על מנת לשבות, ואינו
10 שובת. אלמא אין הני גמרי ממועד לעשות בקבלתו
11 בשביל ישראל, ואיכא מנהג אפיי שמואל – אפי' לפסוק
12 אין צריך. ושמעתינן דאמר שמואל – מפרש
13 רבנו יעקב אבא פירוש שמעתינן כולו
14 שמעתינא באבל, ומברר שישא דאמר מוסר קטן
15 (יא.א): כיון דמותרין בחולו של מועד
16 בימי אבלו, דהוי דאורייתא או כעין דאורייתא.
17 אבל ממועד – הקילו, וכל שכן שיש לתת להם
18 בשבת, דלא חיישין כל כך דלא ליזיל ביה. ואם
19 תאמר: כיון דבאביבות איירי שמואל, ויכתי קאמר
20 וכו' ליכא מנהג דמקרבא לתתא, לא אמרן אלא
21 בשבתות וימים טובים, ולא שכחי דאולי
22 מדוכתיא, אבל בחולו של מועד – אין מותר
23 עין. דברי רבי יוסי – בשמן, תניא מילתא
24 דרבי יהודה ברישא, וניון דאתולד מילתא דרבי
25 יוסי – מסתיה ליה. ונהי בין לא ידענא אי אברוי
26 תאבית קאי, מודה, לכאוהא תאבית קאי, שדיך
27 בה מנופה, ומדקתני בה זולף וגומר – שמענו
28 דאמר קאי, דתאבית לא שייך, משמע דנהג אחרי
29 כן, וגם עושיין לו לימודין שמענו דקא אבדא. ולית
30 ליה זולף וגומר, דתאבית לא שייך לימודין, דסני
31 בבכיוס קטן.
32 מבכיס

1 אדם פירוחו מפני הנגבים — פירש תוספות הרב דבאספת פירות איכא
2 מלאכה, כדאמרינן פ"ק דר"שין (תענה ת"ח) גבי זח האסקה אסיפה במועד
3 מי שריד ואינו יודע מה מלאכה, (גזרין עין א' טרד בלא מלאכה אסיר, כי דכיז דאסירי
4 בפרקמטיא, ולקמן בשמעתין (כ"ג) אמר: מועד משום טירחא ולא טירחא הוא, ושטא היינו
5 דוקא בדבר שהוא מלאכה.

1 **אם** תימצו לומר צ"ח און חכבר ומת קטס בנו
2 אחריו — משום דאסירא עשה, אבל כחון
3 רב רב הונא לרב הונא: מוחנין קמח פמועד לעזרף
4 המועד, ושלא לעזרף המועד - אסור. דבר שאינו אבוד
5 פמועד - מותר לעשותו פמועד, דבר שאינו אבוד
6 פמועד - אסור. פמה דברים אפורים - פתלולשין מן
7 הפרקע, אכל מחובר לקרקע - אפילו כולו אבוד

8 **אסור** ואם אין לו מה יאכל - קוצר, ומעמר, ודש, וזורה, וזורה, ובלבד שלא ידש
9 פירות. אמר ליה: ויחזקה היא, ולא סבירא לן פנותיה. **התנא**, **התנא**, **פלל** אמר רבן שמעון בן
10 גמליאל משום רבי יוסי: דבר התלוש מן הפרקע, אפילו מקצתו אבוד - מותר. והמחובר
11 לקרקע - אפילו כולו אבוד אסור. ואי רבי יוסי - ידש נמי בפירות, הא אמר רב יצחק
12 בר אבא: מאן תנא שניו פמועד - בדבר האבד דלא קרבי יוסי? אמר לך: תנא נמי,
13 כיון דכל יומא לאו פירות דיישי - האדנא נמי לאו שניו הוא. תנו רבנן: מוחנין פמועד
14 לעזרף המועד, ושלא לעזרף המועד - אסור. ואם טחן והותר - הרי זה מותר. קוצנין
15 עצים פמועד, לעזרף המועד ושלא לעזרף המועד - אסור, ואם קצין והותר - הרי זה
16 מותר. מפולין שבר פמועד לעזרף המועד, ושלא לעזרף המועד - אסור, ואם הפול והותר
17 הרי זה מותר. ובלבד שלא יערים. ורמינזו: מפולין שבר פמועד לעזרף המועד, ושלא
18 לעזרף המועד - אסור. אחד שבר תמרים, ואחד שבר שעורים, ואף על פי שיש לו יטן
19 מערים ושוחה מן החדשו תנאי היא; **התנא**: אין מערמינן בכה, רבי יוסי בר יהודה
20 אומר: מערמינן. רב חזרו ליה הניא בחוליא דמועדא, שמעו שמואל אקפד. לימא שמואל
21 ביחזקה סבירא ליה? **הא**, הניא דחיישי תרה, דלא תהו פסדי. ורב מאי טעמא עבד
22 כהי? "אין לו מה יאכל" תרה, ושמואל - לא סימיה קמיה. אי נמי: אדם חשוב שאני.
23 רבי יהודה נשיאה נפק בחומרתא דמדושא, ואשתי מיא דאחים קפילא ארקמא. שמע רבי
24 אמי אקפד. אמר רב יוסף: מאי טעמא אקפד? אי משום חומרתא דמדושא - הא תנאי:
25 השירין תנמיס והטבעות - הרי הן ככל הפלים הנשולין בחצר. אי משום דאשתי מיא
26 דאחים קפילא ארקמא - הא אמר שמואל בר יצחק אמר רבי: כל שנאכל כמות שהוא
27 חי - אין בו משום ביטולי גוים! אדם חשוב שאני. אמר רב הננאל אמר רב: קוצין אדם
28 דקל פמועד, אף על פי שאינו צרף אלא לנסורת שלו. לייט עלה אביו. רב אשי תהו ליה
29 אבא בשלגנייא, אול למקצייה בחוליא דמועדא. אמר ליה רב שיאל מושלגנייא לרב אשי:
30 מאי דתניד - דקאמר רב הננאל אמר רב: קוצין אדם דקל פמועד אף על פי שאינו
31 צרף. אלא לנסורת שלו, הא לייט עלה אביו! אמר ליה: לא שמעו לי, כלומר: לא סבירא
32 ליה. אשחמטיש נרנא, בעי למיפקיה לשוקיה. שבקיה, ותרד ארבי. רב יהודה שרא למעקר
33 ביתנא, ולמוקטל בשותא, ולמעקר שומשמי. אמר ליה אביו לרב יוסף: בשלגמא פתנא
34 חיו לחפיקה, בשותא - חיו לשברא, אלא שומשמי למאי תני? חיו לגוי דאית ביה.
35 רבי ינאי תרה ליה תהוא פרדיסא דמטא ומניה בחוליא דמועדא, קמפיה. לשנה שהיה
36 כולו עלמא לפרדיסיהו לחוליא דמועדא. אפקריה רבי ינאי לפרדיסיה תהוא שתא. **משנה**
37 מכנים אדם פירוחו מפני הנגבים, ושולח פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד, ובלבד
38 שלא יכין את מלאכתו פמועד. וכוילן, אם פונו מלאכתן פמועד - יאבדו. **גמרא** תנא:

1 **מכנים** אדם פירוחו מפני הנגבים — פירש תוספות הרב דבאספת פירות איכא
2 מלאכה, כדאמרינן פ"ק דר"שין (תענה ת"ח) גבי זח האסקה אסיפה במועד
3 מי שריד ואינו יודע מה מלאכה, (גזרין עין א' טרד בלא מלאכה אסיר, כי דכיז דאסירי
4 בפרקמטיא, ולקמן בשמעתין (כ"ג) אמר: מועד משום טירחא ולא טירחא הוא, ושטא היינו
5 דוקא בדבר שהוא מלאכה.
6 **אם** תימצו לומר צ"ח און חכבר ומת קטס בנו
7 אחריו — משום דאסירא עשה, אבל כחון
8 מלאכתו — לא עשה אסורא עדיין. ולא צריך
9 להניח דארויחא, אבל בפ"ק דר"שין (תענה ת"ח) גבי זח האסקה אסיפה במועד
10 (מ"א), דבי מבר ומת בעי אי קטס בו אחריו —
11 התם גוסינן דאי אסורא דארויחא, משום דמבר
12 ומת בעי אסורא, אלא לאו דה דארויחא.
13 ושייבא או
14 **אסור** ואם אין לו מה יאכל - קוצר, ומעמר, ודש, וזורה, וזורה, ובלבד שלא ידש
15 פירות. אמר ליה: ויחזקה היא, ולא סבירא לן פנותיה. **התנא**, **התנא**, **פלל** אמר רבן שמעון בן
16 גמליאל משום רבי יוסי: דבר התלוש מן הפרקע, אפילו מקצתו אבוד - מותר. והמחובר
17 לקרקע - אפילו כולו אבוד אסור. ואי רבי יוסי - ידש נמי בפירות, הא אמר רב יצחק
18 בר אבא: מאן תנא שניו פמועד - בדבר האבד דלא קרבי יוסי? אמר לך: תנא נמי,
19 כיון דכל יומא לאו פירות דיישי - האדנא נמי לאו שניו הוא. תנו רבנן: מוחנין פמועד
20 לעזרף המועד, ושלא לעזרף המועד - אסור. ואם טחן והותר - הרי זה מותר. קוצנין
21 עצים פמועד, לעזרף המועד ושלא לעזרף המועד - אסור, ואם קצין והותר - הרי זה
22 מותר. מפולין שבר פמועד לעזרף המועד, ושלא לעזרף המועד - אסור, ואם הפול והותר
23 הרי זה מותר. ובלבד שלא יערים. ורמינזו: מפולין שבר פמועד לעזרף המועד, ושלא
24 לעזרף המועד - אסור. אחד שבר תמרים, ואחד שבר שעורים, ואף על פי שיש לו יטן
25 מערים ושוחה מן החדשו תנאי היא; **התנא**: אין מערמינן בכה, רבי יוסי בר יהודה
26 אומר: מערמינן. רב חזרו ליה הניא בחוליא דמועדא, שמעו שמואל אקפד. לימא שמואל
27 ביחזקה סבירא ליה? **הא**, הניא דחיישי תרה, דלא תהו פסדי. ורב מאי טעמא עבד
28 כהי? "אין לו מה יאכל" תרה, ושמואל - לא סימיה קמיה. אי נמי: אדם חשוב שאני.
29 רבי יהודה נשיאה נפק בחומרתא דמדושא, ואשתי מיא דאחים קפילא ארקמא. שמע רבי
30 אמי אקפד. אמר רב יוסף: מאי טעמא אקפד? אי משום חומרתא דמדושא - הא תנאי:
31 השירין תנמיס והטבעות - הרי הן ככל הפלים הנשולין בחצר. אי משום דאשתי מיא
32 דאחים קפילא ארקמא - הא אמר שמואל בר יצחק אמר רבי: כל שנאכל כמות שהוא
33 חי - אין בו משום ביטולי גוים! אדם חשוב שאני. אמר רב הננאל אמר רב: קוצין אדם
34 דקל פמועד, אף על פי שאינו צרף אלא לנסורת שלו. לייט עלה אביו. רב אשי תהו ליה
35 אבא בשלגנייא, אול למקצייה בחוליא דמועדא. אמר ליה רב שיאל מושלגנייא לרב אשי:
36 מאי דתניד - דקאמר רב הננאל אמר רב: קוצין אדם דקל פמועד אף על פי שאינו
37 צרף. אלא לנסורת שלו, הא לייט עלה אביו! אמר ליה: לא שמעו לי, כלומר: לא סבירא
38 ליה. אשחמטיש נרנא, בעי למיפקיה לשוקיה. שבקיה, ותרד ארבי. רב יהודה שרא למעקר
39 ביתנא, ולמוקטל בשותא, ולמעקר שומשמי. אמר ליה אביו לרב יוסף: בשלגמא פתנא
40 חיו לחפיקה, בשותא - חיו לשברא, אלא שומשמי למאי תני? חיו לגוי דאית ביה.
41 רבי ינאי תרה ליה תהוא פרדיסא דמטא ומניה בחוליא דמועדא, קמפיה. לשנה שהיה
42 כולו עלמא לפרדיסיהו לחוליא דמועדא. אפקריה רבי ינאי לפרדיסיה תהוא שתא. **משנה**
43 מכנים אדם פירוחו מפני הנגבים, ושולח פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד, ובלבד
44 שלא יכין את מלאכתו פמועד. וכוילן, אם פונו מלאכתן פמועד - יאבדו. **גמרא** תנא:
45 ובלבד ששכניסם בצנעה לחוד ביתו. רב יוסף תרה ליה פשור, עיילניהו ביממא. אמר ליה אביו, והתנאי: ובלבד ששכניסם בצנעה
46 לחוד ביתו! אמר ליה: צנעה דתני - וימא הוא, כיון דכלילא בעו נברא יתרי, וכעו מוכרי דנרנא - אוןשא מולתא. "ושולח
47 פשתנו מן המשרה כו". בעי מיניה רבי ירמיה מרבי ורנא: כוון מלאכתו פמועד ומת, מהו ששכנסו כוון אחריו? אם תימצו לומר,
48 צ"ח

49 אסורין ליהנות מנהגו, כסם שהיה אביהם צ"ח
50

7 ר מועד קטן. פרק שני – מי שהפך דף יג עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
 תוספות

1 נמיבבה ואיוריה – פירש בקונטרס: היינו מלאכה שבקרקע מדרבנן, אבל בתלמוד קטנים
 2 – אין זו עבודת קרקע. ובגין (מד, ב) פירש בקונטרס: דבקוצה מלאכה דרבנן!
 3 וצריך לומר דאיידי בקציע תלושים, דמוחבים כל דהו – הוי דאורייתא, דאמרין בשבת
 4 (א,א) תחלוש עלשין דתומדו ורדן, אם לפות את הקרקע – כל שזואו. ואף על פי שאין
 5 מוכין לפות, דקאמר דתב פוטו בני שבת, כגון
 6 בארעא תחריב – אבל בני שביעית לא בתעוב.
 7 מלאכת שחטב.

8 נמיבבה פירש בקונטרס: זבל במוט
 9 ובפירוש רבנו תנאל: חרש בה
 10 חרישה יחידא. ובידושלמי מפרש כן, ומכל מקום
 11 אין נראה שתהא מן התורה – וקשה: היכי מוכח
 12 מניה בכבודת (לה, ב) בעיא דרעא און בכבוד
 13 דהוי דאורייתא? ומכר עבדו, במר' השולח
 14 (נשין מה,א) ואז גבי עבד כדלי עלמא דפקע
 15 מנחת חמיר טפי ואומר רבינו תוב: דבשביעית
 16 נחמיו, כדאמר בקידושין פרק קמא (א,א) במה
 17 קשה אבקה של שביעית, משום הכי שי לפשוט
 18 כל הני, אי נמי: רישא דתלמודי טפי ממשום מקום
 19 – משום דהוי מולולין בה, כדאמר (בסוף) הניזקין
 20 (ג,ד) שדו חשווין על השביעית, לכך מייחי
 21 שפר מינה.

22 און לוקחין בתים בעדים כי אלא לעורך
 23 מועד – פירש רב רביעי יתקא און הדין
 24 בשאר דברים צריך לעורך המועד, דהא אסור
 25 למכור פירות אלא לעורך המועד, אלא כרוא
 26 קא משמע לך, דאפי הני דריוין פתריא – שרי
 27 לעורך המועד. וצריך ענין אי צריך הני ציעטא כמז
 28 בהדיא דפירות כסות וכלים (לקמן עמוד ב)
 29 והוא דלעיל (ב,ב) מניס פירות – מירך
 30 גמרא ציעטא, אף על פי שאינו במשנה.
 31 און מפני מביא לכת – מי מביא מותר במביא
 32 אדיר לביתו, שעבד לאדם לזר בשלם.
 בבביל

24 מותיב רב ששת: והקמים אומרים: שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות:
 25 החיטין, והספרין, והבוכסין. החיטין – שכן הדין תופר כרדפו בחולו של מועד, הספרין
 26 והבוכסין – שכן הבאין ממדינת הים והיוצא מבית האסורין מותרין לספר ולבכס בחולו של
 27 מועד, ואי סלקא דעתך שכת פועלה שאין לו מה יאכל שרי – כל מלאכות נמי לישתרו,
 28 דהא אפיא שכת פועלה שאין לו מה יאכל! מתקוף לה רב פפא: אלא מעתה, בגן לישתרו,
 29 שכן בותל הגוזה לרשות הרבים – סותר ובוגה כרדפו מפני הספקה! מתקוף לה רביא:
 30 אלא מעתה, לכלל לישתרו, שכן בותבין קודשי: נשים גיטין ושוכרין! אלא אמר רב אשי:
 31 מועד אצברעה עשר קא רמתו?! מועד – משום שיתחם הוא, ובקמקום פסדא – שרו רבנן.
 32 אצברעה עשר – משום צורך יום טוב, חמיר דצורך יום טוב – שרו רבנן, מידי דלא צורך
 33 יום טוב – לא שרו רבנן. משנה אין מפנין מבית לבית, אבל מפנה הוא לחצרו. אין מביאין
 34 פלים מבית האופין, אם חושש להם – מפנין לחצר אחרת. גמרא והאמרת רישא אין מפנין
 35 כלל! אמר אביי: סיפא אתאן לבית שפחצה. ואין מביאין פלים מבית האופין. אמר רב פפא:
 36 בדיק לו רבא: תנו, אין מביאין פלים מבית האופין. והמנינו: מולכין ומביאין פלים מבית
 37 האופין ואף על פי שאין צורך המועדו ושנינו ליה: פאן – באצברעה עשר, פאן – בחולו של
 38 מועד. איפיעת אימא: הא והא בחולו של מועד; פאן – במאמינו, פאן – בשאינו מאמינו.
 והתניא:

התניא: מולכין ומביאין פלים, בחולו של מועד – אין מביאין, כאן במאמיני – לאומן – אין מביאין, דשלא לעורך הוא. אין מאמיני – מביאין.

והתניא

1 אים און כבוד – חתך מאנו מעט, כדי שיהא בעל מום ויהא מותר לו. ואסור לעשות כן
 2 משום 'מום לא יהיה ב' (תקוע ב) כלומר, לא תטיל בו מום. ואם הטיל בו מום –
 3 קסודו רבנן ולא יזנה ממנו, ואם מת – אין בניו נהנין ממנו. משום דאיסורא דאורייתא
 4 הוא – אבל איהי דבון מלאכתו במועד, ולא איסורא דאורייתא הוא. דהא בלא מתבון
 5 מותר לומר. מכי ברדו מן גו – קסודו רבנן,
 6 ויצא לחירות, ויהא ברדו מן גו – אין ישראל
 7 יכול לטוב לעבדוהו, ואם מת – אין בניו יכולין
 8 לטוב. דכל יומא מפיק ליה פסעות – דכל זמן
 9 שהוה בריתא הניו און טסק במנות. גביא –
 10 דנתבון לעשות מלאכה, קסו רבנן שלא
 11 ליהנות ממנה. פסונא קסודו רבנן – ואפילו בניו
 12 אין יכולין ליהנות ממנה. שתיקוצה – ניטול
 13 ממנה קריתא שבת. נמיבבה – נובלה. שהולך
 14 הובל בעולת ומשאות. יתרייה – על ידי דר
 15 הבה. לובלה שבודת קרקע היא (נובלח). חל
 16 הני מדרבנן ניהו, ואף על פי כן קסו, ולא תוע
 17 למוציא שביעית. טיפא מחזיתו – של בחיר,
 18 קסו דרדיב לפרעי. הויק שאינו ניכר הוא – דהא
 19 בעינה הוא. שכת פועלה שאין לו מה יאכל –
 20 שאין לו לפעול על מה יאכל. פון – שיתן לו
 21 מלאכה, ולשוכרו כדי שיהא לו מה לאכול.
 22 לאתיי מאי – אי למוכר – דהני ליה לאכול.
 23 המועד. אלא לאתיי שכת פועלה שאין לו מה
 24 יאכל, דמותר. פירשי קא פפרש – לעורך
 25 המועד כיצד? כגון שאין לו למוכר מה יאכל
 26 ולעיל לא תפשוט מינה לשכר פועלה. ואם
 27 אתי מאמיני – מילה ללוח. שאין לו מה יאכל
 28 לאתיי מאי – אם משום לוח – דהא קאמר אם
 29 שאין מאמיני מותר. והכל פון – לא מצי לתרוע
 30 פרושי קא מפרשי, דהכי מותרמי מילתא דאם
 31 אתי מאמיני מותר. אלא יאכל – לא מילתא
 32 היא. דהא מותר בלא דחי. לא לאתיי שכת
 33 פועלה – שאין לו לסופר מה יאכל – שרי בחולו
 34 של מועד. כל מלאכה נמי חשתי – בערב
 35 הפסח. דהא אישתי שכת פועלה בחולו של
 36 מועד. אלא תפשוט מינה דשכר פועלה שאין
 37 לו מה יאכל – אסור בחולו של מועד. מתקוף
 38 לה רב פפא – מדרב ששת פירי. מדרפרי מאי

צָרָם אֲזַן כְּבוֹד קָנְסוּ בְּגוּ אַחֲרָיו – מְשוּם דְּאִיסְרָא
 1 דְּאִוְרִיתָא. וְאִם תִּמְצֵי לִמְרֵ: מְכַר עֲבָדוֹ לְגוּ וְזָמַת
 2 קָנְסוּ בְּגוּ אַחֲרָיו – מְשוּם דְּכָל יוֹמָא מִפְּקַע לִיה
 3 מְפֻעוּת, הֲכָא מֵאִי? גְּבַרָא קָנִים רַבְּנָן – וְהָא לִיתֵיה,
 4 או דְלָמָא: מְמוּנָא קָנִים רַבְּנָן, וְהָא אִיתֵיה! אֲמַר לִיה:
 5 תַּנְחוּהָ, שְׂדֵהָ שְׁתַּקְּפוּנָה בְּשִׁבְעִית – תַּנְרַע לְמוּצָאי
 6 שְׁבִיעִית, נְטִיבָה או נְיִדְיָה? לא תַּנְרַע לְמוּצָאי
 7 שְׁבִיעִית. וְאֲמַר רַבִּי יוֹסִי בַר הִינְיָא: קָטְנִין, הַטְּבִיחָ
 8 וְזָמַת – בְּגוּ זֹרְעָה. אֶלְמָא: לְיִדְיָה – קָנְסוּ רַבְּנָן,
 9 לְבָרִיה – לֹא קָנְסוּ רַבְּנָן. הֲכָא נָמִי: לְיִדְיָה – קָנְסוּ
 10 רַבְּנָן, לְבָרִיה – לֹא קָנְסוּ רַבְּנָן. אֲמַר אֲבִי: קָטְנִין,
 11 טִיפָא מְהֻרְתוּ וְזָמַת – לֹא קָנְסוּ בְּגוּ אַחֲרָיו. מֵאִי
 12 טְעָמָא – הוּיָק שְׁאִינוּ נִיכַר לֹא שְׁמֵיהּ הוּיָק. לְיִדְיָה
 13 – קָנְסוּ רַבְּנָן, לְבָרִיה – לֹא קָנְסוּ רַבְּנָן. מִשְׁנַה אִין
 14 לִקְחוּיָ בְּתִים, עֲבָדִים וְבַהֲמָה אֶלְא לְצוּרְךָ הַמוּעֵד, או
 15 לְצוּרְךָ הַמוּכָר שְׁאִין לוֹ מָה יֵאֱכַל. גְּמָרָא בְּמָה מֵינִיה
 16 רַבָּא מְרַב נַחְמוּן: שְׁכַר פְּעוּלָה שְׁאִין לוֹ מָה יֵאֱכַל
 17 מֵהוּ? אֲמַר לִיה: תַּנְיָא, או לְצוּרְךָ הַמוּכָר שְׁאִין לוֹ
 18 מָה יֵאֱכַל. לְאִתְרוּי מֵאִי – לֹא לְאִתְרוּי שְׁכַר פְּעוּלָה? אִין
 19 אֲמַר לִיה: לֹא, פְּרִישׁ קָא מְפָרֵשׁ. אִיתִיבָה אֲבִי: אִין
 20 בּוֹתְרִין אֶשְׁמְרֵי חוּב פְּמוּעֵד, וְאִם אוּנִי מֵאִמְיָנו אוֹ שְׁאִין
 21 לוֹ מָה יֵאֱכַל – הֲרִי זֶה יִתְבוּב. שְׁאִין לוֹ מָה יֵאֱכַל
 22 לְאִתְרוּי מֵאִי – לֹא לְאִתְרוּי שְׁכַר פְּעוּלָה? שְׁמַע מֵינָה.
 23 מוֹתִיב רַב שֶׁשֶׁת: וְהַקָּמִים אוֹמְרִים: שְׁלֹשׁ אוּמְנִיּוֹת עוֹשִׂין מְלָאכָה עֲרֵבִי פִּסְחִים עַד חֲצוֹת:
 24 הַחִיטִּין, וְהַסְּפָרִין, וְהַבּוֹכְסִין. הַחִיטִּין – שֶׁכֵּן הַדִּין תּוֹפֵר כְּרִדְפּוֹ בְּחֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, הַסְּפָרִין
 25 וְהַבּוֹכְסִין – שֶׁכֵּן הַבְּאִין מִמְּדִינַת הַיָּם וְהַיּוֹצֵא מִבֵּית הָאֶסוּרִין מוֹתְרִין לְסַפֵּר וּלְבַכֵּס בְּחֹלוֹ שֶׁל
 26 מוֹעֵד, וְאִי סִלְקָא דְעַתְךָ שְׁכַר פְּעוּלָה שְׁאִין לוֹ מָה יֵאֱכַל שְׁרִי – כָּל מְלָאכּוֹת נְמִי לִישְׁתְּרוּ,
 27 דְּהָא אִיפָא שְׁכַר פְּעוּלָה שְׁאִין לוֹ מָה יֵאֱכַל! מִתְקוּף לֵה רַב פַּפָּא: אֵלְא מַעֲתָה, בְּגִין לִישְׁתְּרוּ,
 28 שְׁכֵן בּוֹתֵל הַגּוֹזָה לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים – סוֹתֵר וּבוֹגֵה כְּרִדְפּוֹ מִפְּנֵי הַסְּפָקָה! מִתְקוּף לֵה רַבִּיא:
 29 אֵלְא מַעֲתָה, לְכָלֵל לִישְׁתְּרוּ, שֶׁכֵּן בּוֹתְבִין קוֹדְשֵׁי: נָשִׁים גִּיטִין וְשׁוֹכְרִין! אֵלְא אֲמַר רַב אֲשִׁי:
 30 מוֹעֵד אֶצְבְּרֵעָה עֶשֶׂר קָא רְמַתוּ?! מוֹעֵד – מְשׁוּם שִׁיתְחָם הוּא, וּבְקַמְקוּם פְּסִדָּא – שְׁרוּ רַבְּנָן.
 31 אֶצְבְּרֵעָה עֶשֶׂר – מְשׁוּם צוּרְךָ יוֹם טוֹב, חֲמִיר דְּצוּרְךָ יוֹם טוֹב – שְׁרוּ רַבְּנָן, מִיּוֹד דְּלֹא צוּרְךָ
 32 יוֹם טוֹב – לֹא שְׁרוּ רַבְּנָן. מִשְׁנָה אִין מִפְּנִין מִבֵּית לְבֵית, אֲבָל מִפְּנֵה הוּא לְחֲצֵרוֹ. אִין מְבִיאִין
 33 פְּלִים מִבֵּית הָאוּפִין, אִם חוֹשֵׁשׁ לָהֶם – מִפְּנִין לְחֲצֵר אַחֲרֵת. גְּמָרָא וְהֵאמְרַת רִישָׁא אִין מִפְּנִין
 34 כְּלָל! אֲמַר אֲבִי: סִיפָא אֶתְאָן לְבֵית שְׁפַחְצָה. וְאִין מְבִיאִין פְּלִים מִבֵּית הָאוּפִין. אֲמַר רַב פַּפָּא:
 35 בְּדִיק לוֹ רַבָּא: תְּנוּ, אִין מְבִיאִין פְּלִים מִבֵּית הָאוּפִין. וְהִמְנִינוּ: מוֹלְכִין וּמְבִיאִין פְּלִים מִבֵּית
 36 הָאוּפִין וְאֵף עַל פִּי שְׁאִינוּ לְצוּרְךָ הַמוּעֵדוֹ וְשִׁנְיָנוּ לִיה: פָּאן – בְּאֶצְבְּרֵעָה עֶשֶׂר, פָּאן – בְּחֹלוֹ שֶׁל
 37 מוֹעֵד. אִיפְיעַת אִימָא: הָא וְהָא בְּחֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד; פָּאן – בְּמֵאִמְיָנו, פָּאן – בְּשְׁאִינוּ מֵאִמְיָנו.
 38

מולכין ומביאין פלים, בחולו של מועד – אין מביאין, כאן במאמיני – לאומן – אין מביאין, דשלא לעורך הוא. אין מאמיני – מביאין.

והתניא

כבוד ים טוב האחרון. אבל מרשא הדנות פתחה לרשות הרבים פותח אתה ונועל אתה. ורב הווא מותר באורחיהו בשוקא - לא פריך. דיש לקאמידי ביום טוב. ואל כחול המועד. ולחכי פריך משפא. דמיירי בחול המועד. דדא ערב יום טוב האחרון חול המועד.

בתבלין פירש בקונטרס: כרוב וכושנין. והקשה בתוספות רבי פריך: דכרוב וקפלוט אינן שחיבתו תבלין, ודא אמרין תולין ו'א: ואתלין לתעמא עבדי, ואפילו באלף לא בטיל. ולפת הקפלוט - אינו צריך לשער כי אם בששים, כדאייתא פריך גידי הגשה (שם ע"ג). ותבלין כן נידחין כדריק, בפרק קמא דביצה (ד.א.ד.) אם כן אינו כרוב. וביטורן פירש: מיני בשמים.

הדרן עלך מי שהפך

ואלו מנלחין במועד - משום דתנא בדיק פירקין דברים ששעשן לצורך המועד, כמו מוכרי פירות ונעשים כדון - קתני נמי ואלו נעשים שלא כדון. לצורך המועד. **והוציא** מביית האסורים - שאינו יכול לגלח קודם המועד. שאין מנחין לו לגלח. ואפילו מנחין לו - אינו ערב לאדם לגלח בבית האסורין.

ומגדלה

והתניא: מביאין פלים מביית האופנין פגון פד מביית הפדר, וכוס מביית הונג, אבל לא מביית הצבע, ולא פלים מביית האופנין. ואם אין לו מה יאכל - גותן לו שכרו, ומצוהו אצלו. ואם אינו מאמינו - מצוהו בבית הסמוך לו, ואם חושש להם שפאו יגנבו - מופנן לחצר אחרת, ואם אינו מאמינו - מביאין בצנעה בתוך ביתו. תרצת מביאין, מוליכין - קשיא! דקתני: אין מביאין, וכל שכן שאין מוליכין! אלא: ממוחרא פדשנין מעיקרא. משנה מחפין את הקציעות בקש, רבי יהודה אומר: אף מעבין. מוכרי פירות, כסות וכלים - מוכרים בצנעה לצורך המועד. הצצין והדששוש והגרוסות - עושין בצנעה לצורך המועד. רבי יוסי אומר: הם התמירו על עצמן. **גמרא פליגי בה רבי תיאי בר אבא ורבי אסי, והתירוהו משמיהו. דהקשה ורבי יוחנן. חד אמר: מחפין - אקלושי מעבין - אסמכין. וחד אמר: מחפין - בין אקלושי בין עושי.**

אסמכין מעבין - עושה ארוה פמין פרי. תניא נמי הכי: מעבין - עושה ארוה פמין פרי. **דברי רבי יהודה**. "מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה" וכו'. **אביעאי** אהו: הן התמירו על עצמן - דלא הוו עבדי פכל, או דלמא: דהוו עבדי בצנעה? תא שמע: מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה לצורך המועד, רבי יוסי אומר: תרי מבריא הן התמירו על עצמן שלא יהו מוכרין על עיקר. צדי חיות ועופות ודגים צדין בצנעה לצורך המועד, רבי יוסי אומר: צדי עבו הן התמירו על עצמן שלא יהו צדין פל עיקר. דשויש חילקא טריגים וטיפין דששין בצנעה לצורך המועד. רבי יוסי אומר: דשויש ציפורי הן התמירו על עצמן שלא יהו דששין פל עיקר. אמר אביי: חילקא - חדא לתרתי, טריגים - חדא לתלת, טסיג - חדא לארבעה. כי אתא רב דימי אמר: פונתא. מיתבי: חילקא טריגים וטיפין - טמאין בכל מקום. בשלמא למאן דאמר חדא לתרתי לתלת ולארבעה - משום הכי טמאין בכל מקום, דאתכשור, אלא למאן דאמר פונתא - אמאי טמאין בכל מקום? הא לא אתכשורו! פגון דמיקלפן, דאי לאו דשרא להו כמאי - לא הוה מיקלפא. ואמאי קרי ליה חילקא - דשקל חלקיהו. מיתבי: הנודר מן הדגן אסור אף בפול המצוי יבש, ומותר בלח, ומותר באור, בחילקא וטריגים וטיפין. בשלמא למאן דאמר חדא לתרתי חדא לתלת וחדא לארבעה - שפיר, דנפקו להו מתורת דגן. אלא למאן דאמר פונתא - דגן מעליא הוא! קשיא. רב הונא שרא להו להנהו ברופיקא למיול לבוגי כי אורחיהו בשוקא. איחוביה רב כהנא: תנות פותהו למטין - פותהו ונועל כדריכו, פותהו לרשות הרבים - פותהו אתה ונועל אתה, וערב יום טוב האחרון של חג - מוציא, ומעשר את שוקי העיר כפירות בשביל כבוד יום טוב האחרון. מפני כבוד יום טוב האחרון - אין, שלא מפני כבוד יום טוב - לא! - לא קשיא: הא - כפריה הא - בתבלין.

הדרן עלך מי שהפך

והתניא - סייעא: אבל כנס לצורך המועד הן, אבל צמר וכלים - אין צורך המועד. ואם אין לו - לאומן מה יאכל - נותן לו שכרו. מפני לחצר אחרת ואם אינו מאמינו - בחצר אחרת. מביא לתוך ביתו - אלמא: כשאנו מאמינו מבניא, מוליכין קשיא - דקתני מתניתין דפעמים מוליכין, ומתני דחבא קתני אין מביאין, כל שכן דאין מוליכין. וליבא לתוך באין מאמינו - ומוליכין מאי מאמינו שיחך כרשנין מעיקרא - כאן בארבעה עשר, כאן בחזלו של מועד. **משנה** מחפין - מוכסין. הרשושות - שדשין וכותשין וחיץ לדייסא. ותוספות - שטוחין פולין לנרסיין. בצנעה - שנתא יאמר. זה לוקח שלא לצורך המועד. **גמרא** אקלושי - נעמסודו בענפים מרוחקין זה מזה, ולא דוי כסוי כבוד. ומכסיב - הענפים סומך זה לזה, דהוי כסוי גמור. כמין כיי - מכסיב אתון יחיד, כדי שיהו נוחן לכסות החמירו על עצמם ולא עבד כלל - ולחורמא. או דלמא - החמירו על עצמן לעשות בצנעה מדעתן, ואם רוצין לעשות בפרהסיא - עשיק, ולקולא. דרשי - דשי בתבואה. איבא דאמרי: דרשי - המשברין תבואה חזא לשנים ושורין במים כי - בנתא - כוססת וחולחין אתון, דיעו דילקא. פמאם בכל מקום - מקבלין טומאה בן ככפריים בין ככריים. דקיימא לן (פסחים מא.) סולת של בני כרכים מכליל טומאה, חושבושה במים. ובני כפרים אין מקפדין אסולת נקיה ללותה במים, וסולת שלחן טהור, שלא הוכשר מעולם. אבל חילקא - טמאין בכל מקום. אפילו בכפריים. דאי אפשר להם ללא ליתתה. משום דהי טמאין, דהא מיתבשה, דרשי להו במיא לעולם הוי כנתא ומקלפן דרשי להו במיא דרשי קליפה. דשקיל חלקיהו - כלומר, כנסטל הקליפה והוי חלק. כרופיקא - מוכרי בשמים. תנות פתוח לבשו פותה ונועל כדריכו - והאלו תני פתוח לרשות הרבים כשאר תנויה. פותה דלת חזיה ונועל דלת אחי - אבל כדריכו - לא, אינו מוכר כדריכו. הא כפריי - שיש לחשוד שנתה לצורך ימות השנה. תבלין - מוכר כדריכו. כון כרוב וכרשנין - הדל יודען דלצורך המועד הן, וליבא חשדא, שאין ראוי לתקיים. הלכך - אפילו בפרהסיא מותר.

ואלו מנלחין במועד הבא מפרטין הים כי - במועד, לפי שהיה אסור. שלא היה יכול לגלח קודם. ופי שנסאל לחכם - שגור שלא לגלח, ושאל לחכם במועד. מטימאין למחרתי. נוד טמא כשעלה מטומאתו, ושוב אינו משמו נזר, ומגולת. וכן בעורע שעלה מטומאתו - מגולת ברנל, לפי שלא היה להם פניא לגלח קודם חרגל.

הדרן עלך מי שהפך

ואלו מנלחין במועד: הבא מפרטין הים כי - ויהי, והציו והמצורע מטומאתו למחרתו. ואלו מככסין במועד: הבא מפרטין הים ומביית השבכה, והוציא מביית האסורין, ומגמרה

36 **ואלו** מנלחין במועד: הבא מפרטין הים, ומביית השבכה, והוציא מביית האסורין, והמגמרה שהתירו לו חכמים, וכן מי שששאל לתכם
37 והיטר, והציו והמצורע מטומאתו למחרתו. ואלו מככסין במועד: הבא מפרטין הים ומביית השבכה, והוציא מביית האסורין, ומגמרה

מועד קטן. פרק שלישי – ואלו מגלחין דף יד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטינזליץ)" ר"א רע"י

גמרא הכי גרסינן: ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין ביהרנן אנשי משמר בו ואמר רבה בר בר חנה בו' עד בשנת מנוולים – ומאן דמתרשל ולא גילח מקמי רגל ומני זמן ועליהו גלח ברגל – ההמור רבנן, הואיל ולא מודו נפשיהו לספר מקמי רגל, דלא לחיי ברזל מנוולין – אמר דיו מנלחן במועד לא היו מגלחים לפני המועד, ובנסבין לרגל בשנת מנוולין, אבהו לו אבידה – שלא

היה לו פניא לגלח קודם הרגל, דלא מוכחא מילתא – דלא ידעי ברע ברע עלמא דאנטא הדיה, אלא אימרה: היה אמוכי להשוותה עד המועד. יאסרו כל הסריקין אסורין ובן – כלומר, ודימיתו היה יכול לסרוק הלתיבו בלי שהות, לפי שהיה לו דפוס, ואף על פי כן אסרו, משום דאמרינן כל הסריקים רב. איהו רב דלא מניגלא לברע עלמא אנטיה – כיחיה ברע עלמא דברע, וזה חומר, מי שאין לו אלא חלוק אחד – רבו לאו מוכחא מילתא לכולי עלמא, איחורו מוכיח עליו – דמי שאין לו אלא חלוק אחד פשוטו ומתעסק במקסותיו והוצרך באיורו ועמד ומכנס החלוק ומסרע לכל שאן לו אלא חלוק אחד, אופן – כגון שפ, שהכל באים אצלו ערב הרגל והואם שאברו לא אבידה, ואנט הוא, ואני יכול לספר עצמו, כי תקך – דהמתניתין דקטן מנלחין, ובריעה לכל: מפני שיצא שיעור בשנת – כלומר, הואיל ולא יצא ברשות אחרים, אלא ברצון עצמו – לאו אנט הוא, לישום – אם נצט שלא לצורך, דלא יצא אלא כדי לישוט בעולם ולרואתו, וחור במועד, רביי הכל אסור – לגלח במועד, למונות – שיצא לחור אחד מוונת, שאן לו מוונות אחד במועד הסריקין – ודבר הכל מותר לגלח חומר, מפני שיצא באנט, לחרויא – שיש לו נכסים הרבה, ויצא כדי לחרויה יותר, נניאן לו דברי רבי יהודה – דאסר בגלוח לבא מוונת הים, כשיצא שלא ברשות, ודבר הכהנים – והמתניתין – שיצא ברשות, ולישרא לישום – דקאמר רבי נריא דברי רבי יהודה ביצא לישוט, דהיינו שלא ברשות – דהא אמרת רבי, ומאי נריא דברי רבי יהודה הלא שניהם מורים בה, אלא פשיטא – לחרויה, שאמשעין נריאן לו דברי רבי יהודה שאוסר בגלוח, והא נניאן דברי רבי יהודה בהא – וקשיא דברי אורבא דברי רבי יהודה רבי יהודה דאסר בחרויה, ובסיפא נראה לו דברי הכהנים המתניתין הרווחא, אלא דריא איכא במשמע מוכח דלאו הכי הוא כדקאמרת, ובלשון ובמונות פליגי: ללא אסור – ללא יחור דיהה אשאמשעין, ולא ראה אנן קאמר, אלא פלתידיד קא משמע לן, במאי פליגי, נריאן דברי רבי יהודה האסר להכחם רבו, קטן תוליד במועד – ול שררות גדוליה, מותר לגלח במועד שער ראשו המזערני, שכן בית המסורין גזול מהו – ממעי אמו שהיה שם, ואנט הוא, מעיקרא לא – דגאם נולד קודם הרגל – איני מגלח ברגל, והואיל והיה יכול לגלח קודם הרגל.

ומנודה וכו' ועשאל – בירושלמי מקשה: הני למה תחירו? הלא פשע, ועוד לא לפני המועד לפני הכהנים לחתור לו ומנתי שכולו לו שלשתי יום של נדוי במועד, דאין נדוי פחות משלשים יום, וכן מי ששאל לחכם מוקי לה כשבא בחול המועד, אי נמי לפני המועד לא מצאו בו פחה, וגיולח ונמי אסור במועד, דהא אמר גמרא: שלא ליכנס לרגל מנוולין, ואין לו אלא נדוי בלבד, ושמו לא קאי טעמא בגמרא אלא אשאר, אבל גילוח של ראשו – אסור משום מלאכה אפילו במקום אנט, ושאר גילוח דבעי בגמרא מאי טעמא אסורין – דהיינו גילוח של פניו, דהיה לך למישרי לצורך המועד, אף על פי שהיא מלאכה, אבל גילוח כל הראש – אסור משום מלאכה, והני כגון נדוי ומזעור הוא דשרי, משום מלאכה, ולפי כן נדוי גילוח ראשו במועד, ועוד לו לפרש: שרואה ממותר לגלח ראשו במועד, ואם תאמרו מאי קא משמע לן נדוי ומזעור? יש לומר: דסלק דערך דאסור, שלא ישורו קרובותיהן, קא משמע לן דשרי, ואי מיירי הכא בשלא היה לך פניא דוקא, והוא דרבי רבנא למימר בגמרא – אי נמי דהיינו דבר קאמר, דדוי ומזעור העולין מטעמא לטעודה – דוקא שעולין עתה, אבל עלין מטעמא לטהרה מוקדם רגל – אסורין.

ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין – אף על פי שיצא מלאכה – היה לו לחתירה לצורך המועד, אי נמי אף שיש מלאכה אסורה במועד, שאן בהן טורח, כגון פרמטיסא, מכל מקום זה שהוא לפי ראויה לחתור לכבוד מועד, ויש מפרשים: דקאי על גילוח הראש, ואסרינן משום טירדא, מכל מקום מקשה: דהיה לו לחתור לצורך המועד, ואין זה טורח לבי מה שפירשיה דמשתה לגלוח כל הראש מלאכה מותר, ואסור **שאין** לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו במועד – ואם תאמרו: היאך יכבסו במועד? אם כן ישאר במועד בלא חלוק בעת כיבוס, כמו כן היה יכול לכבס קודם המועד, וזוהי בלא חלוק בשעת כיבוס וכו' תימא: שכבסו קודם מועד, ומשום הכי מותר לכבס במועד – אם כן, רתיני נמי אם יתלכלכו – למה נאסרו לו החלל אל פשעו יש לומר: דדי לו בשתי חלוקין, לחוס טוב ראשון ואחר ליום טוב אחרון, בירושלמי אמרו: גנוד קטנים – מותר לכבסו במועד, דהיינסי שדם קטנים ומלובכין, נמי שאן לו אלא חלוק אחר.

אומן שאלההויה בלא חלוק בשעת כיבוסיה: אבנטי אבנטי ליה, אבל בני העיר, אף על פי שאין להם אומן אחר – לא מביעת ליה דפשיטא דאסוריה, שי לחתכפ את רוב התרפא, אם מותר לגלח, אם מוכחא מילתא בי דג.

מתניתין ולא רבי יהודה – תימה: לוקמא אפילו רבי יהודה – ומתניתין אפילו רבי יהודה מודה ושנא, כיון דקתי רבי יהודה אמר רבי – שממע שבא לחלוק על הדמשה.

אלא לחרויה והא אמרת נריאן דברי רבי יהודה בהא – נראה דלא גרסינן ועיה, מכל דפליגי רבנן אפילו למונות, ובדיחא פוק כגאב דירושעתי חולין (א.ב.א.): נריאן דברי רבי יהודה שמצאה באשפה, לא גרסינן "ועיה" עשה

40 מוודה להו. אמר שמואל: קטן תוליד במועד – מותר לגלח במועד, שאין לך בית המסורין 41 גדול מנה. במועד – אין, מעיקרא – לא, מתיב רבי פתח: כל אלו שאמרו מותר לגלח במועד – מותר לגלח בימי אבלו. 42 הא אסור לגלח במועד – אסור לגלח בימי אבלו. 43

עשה יחיד - משמע דאבילות איכא עשה דאורייתא, מרלא קאמר ורודי עשה דרבנן. וזאת דקאמר לעיל (א.א.) לא מבעיא מי אבילו דרבנן - היינו עשית מלאכה דנפקא לן (לקמן טו.ב.) סאבמכתא מיהפכתי תניכס לאלבול, אבל נוף אבילות - דאורייתא. מיהו, נראה לו לדעתה הרגל נמי דרבנן, "ושחתה" - היינו בשלמי עשמה, כראיתא בחגיגה (ט.א.).

מהו שיהנו נידויו ברגל - הוקשה הרב: הא ליבא אלא עשה, ואין עשה דוחה עשה ואפילו עשה לזכא, אלא עורא גור, כדלקמן (טו.א.) והא לוא קישא דיה: דהא נידוי דחי לוא דמקל חברי, דאיכא לאו. ושטא מסוסה לפינן. תעה: דין שבער על דברי הדיין? הדי שיש כאן עשה דרביים. וא"ל אלא ציית דינא משמחתינן? וצ"ל: וצ"ל: לימא דאי לא ציית דינא - מתוקין לגביהו מיהו, פריך שפיר.

מינעיה משמחתי יום טוב - הוקשה בתוספות הרב רבי אליעזר: הדיב קשה ליה? דהא ממנעי משמחתי יום טוב מאכילה ושחיה, ונוף הרגה דהוא למלאכה לא חישינן ונראה ל' מואסר חרמיה בעיתא בתן כהבש - מכלל דבמועד שרי. אי נמי: ישויה מיהו - לצורך יום טוב קרינא מה. **נמצאת** אתה מענה את דינו - קשיא לן: בדפוס "אחד דיני ממונות" (מסדרין ג'ה.א.) משמחתינן ולפיכך אין נדון כהבש) מוכח דעיני הדין לא שייך עד שיליטה אתר שיגורו הדין, וכי תימא לעיניו דהבא היינו נדון גר, ולא יתירוהו עדיין עד אחר הרגל - לא כן אבאי פריך: לימא לעיניו בעלמא: בלא אם דין, ולא יעשהו גור עד אחר המועד וש' למור: משמחתי, וא"ל: דאיכא סופר - לצורך הכותבים דברי כל אחד - מכל מקום סברא אשר בלב משחתי, ומהאי טעמא אמרין (שם) דאין נדון בערב שבת, דליבא דאינשי אינשי. **אמר** אביי תא שמע מנודה שהתירו בו - אביי לטעמיה דרדו ורלמא לעיניו, ואין חושב ראייה לחוכה דלעיל. ואף על גב דרדו דאי לו אתר דקאמר, לא חת באתור דחיל ואפילו ורלמא דרדו גב נמי משמחתי, מכלי מקום ונכל למור לעיניו בלא חבי נמי מסהבא. **והא** כהן גדול דכל השנה כולה כהנל בו - משמע דאם אין מעודה נהוג נידוי ברגל - הוא הדין כהן גדול אינו נהוג נידוי ככל. וקשה דהא כהן גדול דין דתני אותו, ואי לא ציית דינא - (לא) משמחתינן ליה, ולמאי פרישית לעיל? דנכל למור למיחית לגביהו - נחא.

שהתירו לו חכמים קתני, דאול ופיסיה לבעל דיניה, ואתי קמי דרבנן, ושורו ליה. **מקור** מהו שיהנו צרעתו פרנל? **אמר** אבוי, תא שמע: ותקורו והמזודע ממומאחו למהרתו. **הא** בימי טומאתו - נהוי. **לא** מופיעאי קאמר; **לא** מופיעאי בימי טומאתו **דלא** נהוי, **אבל** למהרתו - ניוור שפא ישחה קרבנותיו, קא משמע לן. **אמר** רבא, **תא** שמע: **"והצריע"** - לרבות כהן גדול. **והא** כהן גדול, **דכל** השנה **פרנל** לבולי עלמא דימי, **דתנן**: כהן גדול מקריב אונו ואינו אוכל. **שמע** מוטה: **נהוג** צרעתו **ברגל**, שמע מניה. **אבל** אסור בחספופת, **מקראמר** להו רתמנא לכני אהרן - דאשיכס אל תפיעו - מכלל דכילי עלמא אסור.

ואי אמרת קטן את ביה פלוגתא - נמצאת אבילות **נוהנת בקטן**, **והתניא**: **מקריעין לקטן מפני עונמת נפש** **אמר** רב אשי, **מי קתני? הא** אסורין? **דלמא**: **יש** **מהן** **אסור**, **ויש** **מהן** **מוותר**. **אימור**, **ואי** **תימא** **רב** **שישא** **בריה** **דרב** **אדי**, **מהני** **הכי**: **אמר** **שמואל**: **קטן** **מוותר** **לגלח** **במועד**, **לא** **שנא** **נולד** **במועד** **ולא** **שנא** **נולד** **משקרא**. **אמר** **רב** **פנחס**, **אף** **אנן** **נמי** **תנינא**: **כל** **אלו** **הא** **אסורין** **לגלח** **במועד** - **אסורין** **לגלח** **בימי** **אבלו**. **ואי** **אמרת** **קטן** **אסור** - **נמצאת** **אבילות** **נוהנת** **בקטן**. **והתניא**: **מקריעין לקטן מפני עונמת נפש**. **אמר** **רב** **אשי**. **מי** **קתני**: **הא** **אסורין**? **דלמא**: **יש** **מהן** **אסור** **ויש** **מהן** **מוותר**. **אבל** **אינו** **נהוג** **אבילותו** **ברגל**. **שנאמר**: **"ושמחת בתך"**. **אי** **אבילות** **דמשקרא** **הוא** - **אתי** **עשה** **דרביים**, **ודחי** **עשה** **דחורו**. **ואי** **אבילות** **דהשקא** **הוא** - **לא** **אתי** **עשה** **דחורו** **ודחי** **עשה** **דרביים**. **מנודה**, **מהו** **שיהנו** **נידויו** **פרנל**? **אמר** **רב** **יוסף**, **תא** **שמע**: **דינן** **דיני** **נפשות**, **ודיני** **מפות**, **ודיני** **ממונות**. **ואי** **לא** **ציית** **דינא** - **משמחתינן** **ליה**. **ואי** **שקלא** **דשתד** **אינו** **נהוג** **נידויו** **פרנל** - **משמחתינן** **אתי** **משקרא** **אבלו**. **רגל** **דחי** **ליה**, **השתא** **משמחתינן** **ליה** **אנן**? **אמר** **ליה** **אבוי**: **והלמא** **לעיניו** **ברדינה**, **דאי** **לא** **תימא** **הכי** - **דיני** **נפשות** **דקתני**, **הכי** **נמי** **דקטלין** **ליה**? **והא** **קא** **מינעיה** **משמחתי** **יום** **טוב**. **דחתינא**, **רבי** **עקיבא** **אומר**: **מינן** **לסנהדרין** **(שראו** **באחד)** **שהרגו** **את** **הנפש** **שאין** **מוטעין** **כל** **אותו** **היום** - **תלמוד** **לומר**: **"לא** **תאכלו** **על** **הדם"**. **אף** **א** - **לעיניו** **ברדינה**, **הכא** **נמי** - **לעיניו** **ברדינה**. **אמר** **ליה**: **אם** **כן** **נמצאת** **מענה** **את** **דינו**? **אתו** **מצפרא** **מועניו** **ברדינה**, **ועיילו** **ואכלו** **ישתו** **כולי** **יומא**, **והדר** **אתו** **בשקיעת** **החמה** **ומקרינן** **לדיניה**, **וקטלו** **ליה**. **אמר** **אבוי**, **תא** **שמע**: **ומנודה** **שהתירו** **לו** **חכמים**: **אמר** **רבא**: **מי** **קתני** **שהתירו** **לכהו** **מקור**

ואי אמרת בקטן את ליה פלוגתא - חילוק גדול קודם הרגל - אינו מגלח ברגל. ואית לן למימר: ותאיל ואסור לגלח ברגל - אסור לגלח נמי בימי אבלו. אם כן נמצאת אתה אמור אבילות אפילו בקטן. מקריעין לקטן - את בנודו. מפני עונמת נפש - שיבכו דרואין, ורבו כבודו הנות, ולא מפני שהוא אביל. ורבי שמואל - דמשמע: ושמעתי אסורין לגלח במועד אסורין לגלח באבלו. ל - ושמחתי - בשאר כל אדם שאסורין לגלח במועד - אסורין לגלח בימי אבלו. ויש מהן מותרין - כגון קטן זה שעליו קודם הרגל לשאר לגלח ברגל - מותר לגלח בימי אבלו. אתי עשה דרביים - ויש שמחתי. והיו עשה יחיד - אבל דכתב (רמיה) "אבל יחיד עשה לך". והשאל - שאירעו במועד. וז"ל ידני נפשות - במועד. אבל לא כיום טוב. שאסור משום שבות. ודייקין מינה: מדרגין במועד - מכלל ליה לא ציית - נמי משמחתינן ליה במועד. אתי רגל ודחי ליה - שאינו נהוג נידוי ברגל. דלמא לעיניו - הא דתני דרבנן - לא אמרינן דלמא: איש פלוני חייב איש פלוני זכאי. ויאיבא למיוד מינה, דאי לא ציית - משמחתינן ליה. אלא מעיני בדין, ולא אמיר ליה כלום. משנה את ריב - דכי רביל אמרו ליה דינו לאלתה, דעיני בה - היה ליה עיני דהין. אלא - לעולם דנין דהו וטורמין משמ במועד. ויאיבא למיוד מינה: אי לא ציית - משמחתינן ליה. ויאיבא למשמע מינה דנהוג נמי ברגל, ודאמרת אם כן מינעו משמחתי יום טוב - הכא במאי עסקינן דאתו מצפרא כו. הא שפט מנדה שהתירו לו הכיבים - קא סלקא דעתך התייר לכל מנדה נידויו ברגל, דאין נידוי נהוג ברגל. דאיל ופיסיה לבעל דיניה - ברגל, התיירו לו בחכמים, בת דין שובאחו דור. שיהנו צייעתו - שלא יבא אל חובתה, ולא יגלה. הא בימי מוטאיו נהוג - צרעתו ברגל. נעוור - שלא ידא מנלה במועד, דכיון דגילת ליה לזכאי קרבן, ושטא משהה קרבנותיו עד ליום טוב האחרון ומקריבן, ואסור להקריב קרבנות יחיד ביום טוב. לרבות כהן גדול - שנהוג בו צרעת. הא כהן גדול כל השנה חשנה לדידיה ברעל לבולי עלמא דפי - דתנן: כהן גדול מקריב אנון. מאמר לו אחרן למשה: 'ואבילתי חטאת יהוים' (ויקרא ז) לא אמר למשה 'הקרבתי' - מכלל דהקריבא באנינו. ולמדת דכתיב גדול מקריב אנון. אבל כולי עלמא בשאר ימות השנה - אנון אינו משלח קרבנותיו, כדאמרין לקמן (טו.ב.) שלמים - בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא אנון. וברגל משלח. ובזו גדול אנון מקריב כל השנה אלמא: כל השנה לדידיה ברעל דמי, וקתני דנהוג בו צרעת. תפישו דכל מצרוע נהוג צרעתו ברעל. אלא תפיש - נידולו שעת. והאי קרא גבי מתת נרב ואביהווא כתיב, ומדאצטרין קרא למישרי לוד - מכלל דאחרניי אסורין. מצרועין - אף על גב דכתב: 'וראשו יהיה פריע' - הא דריש ליה לקמן להאי פרוע למילתא אחריית.

מועד קטן. פרק שלישי – ואלו מגלחין דף טו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
 רטו תוספות

מגנודין ומצורעין מהן זה בתספורת – ומראשו יהיה פרועי לא בעי לאוכוחי. דלית ליה דרבי אליעזר. דמוקי לה לקמן בתספורת. חז"ק. ולקמן בעי לאוכוחי מינה תורת תפילין כרבי עקיבא.

מהו בעטיפת הראש אמר רב יוסקא את שמע – ולא נראה לו דבר דרבי פפא דמוקי 'ראשו יהיה פרועי' בתספורת וסודרא.

וראשו יהיה פרועי – צריך ענין אי פליגי הכי ב'ראש'ים אל הפרעו ובגדיכם אל הפרומ' לדלעל מייחי עליה תספורת אבל, ולא מייחי מינה למצורע, דמשמע דסבר כרבי עקיבא, ופליגי אדרבי אליעזר. כדפרישית לעילי' ושמן רבי עקיבא לא פליגי אדרבי אליעזר, דפרישית ותריוודי חזשי רבי עקיבא. ולעיל דלא מייחי מינה למצורע – משום דמנכח ברייתא בדיא מייחי לה. ואף על גב דברשא רסוגיא מייחי אבל אינו נהגה אבילותו ברגלי. ומינה דמשני' ללקמן ומייחי קרא ד'ושמנת' – לפי שצריך לפרש מכל מנוגעי'ן אדכל אינו נהגה אבילותו ברגלי. אלא דבר שטות ונחא ליה לאתוי' ברייתא. **אסור** בשאלת שלום דקאמר ליה דתנא ליה יחוקאל האנק דום – דמשמע שתיק בשאלת שלום. ותמלחוהו תורה נמי משמע עתיק בדיאנק דום. והא דהיה יחוקאל נהגה אבילות בדיאנק דום' ונכל יסאר דברים אל היה עושה – שדה צריך לדראת בקעת דברים שהוא אבל, ולא היה נהגה דתי' אבל אלא למשל. **שיחון** שפתותיו מדובקות – לעיל דרשינן מינה עטיפת הראש. ושמן תריוודי ומשמן שמים' י'נמי' כדמכתיב שפם לול כתיב שפם.

ובועלי נדות מותרין – אחר שטבל לקרי, אבל לקרי – צריך טבילה. ולרבי יהודה משמע דהם דלא צריך טבילה לדברי תורה לבעול קרי, דחכא דלא נהנה על ידי טבילה זו. בפרק 'מי שמת' (ברכות כ"א), במשמשת ורואה רבי ובעל קרי שראה יהודי – צריכין טבילה. ורבי יהודה פוסק. ודא דהבא אל טבילה כרבי יהודה – צריך ליטב דאריי' ב'י' יהודה בסיפא דרך ברייתא בפרק 'מי שמת' (ברכות כ"א), וקאמר רבי יהודה. שונה הוא תהלכות דרך ארץ. וליבא למישר ולרבי יהודה נמי בוועלי נדות חייבין טבילה כמו בעל קרי בעלמא, דהשתא ומה בעל קרי שראה ויבא אחר קרי, שהיה חייב כבר – פטר רבי יהודה. כדנא נהגה ליה אל שבק, מכלא לראוהי נראה ליה דלא פליגי רבי יהודה ורבי אבהו ב'תני טומאת דיומאי דקרי יחי, דהיינו דטומאת יונאה עליו מגופו. אבל בטומאת בריעא – מדה רבי יהודה דרביה קרי צריך שריעא. אם כן רבי נמי בוועל נדה מודה. דלא חשיב טומאה יונאה מגופו. ואפילו מאן דבעי למושר בפרק 'אלו דברים' בפסחים (ס"ה), ובפרק קמא דיומא (ו"א). כדנא מדישתא חז"ק לשתי נהרות כמו בעל קרי – מכל מקום לא חשיב טומאה יונאה מגופו. ורבי יהודה נמי הוצרך טבילה לדברי תורה. בהספספא פירש: דכיון דטומאת בעל נדה מנח קרי – רבי יהודה מדה דרצ"ק טבילה.

מגנודין ומצורעין מהן זה בתספורת – ומראשו יהיה פרועי לא בעי לאוכוחי. דלית ליה דרבי אליעזר. דמוקי לה לקמן בתספורת. חז"ק. ולקמן בעי לאוכוחי מינה תורת תפילין כרבי עקיבא.

מגנודין ומצורעין מהו – דלכוי קאמר ליה אבדי – משום דפשיט לה בהדי. מגנודי שפת ובי – סיפא דברייתא היא. בגלו של ענב – דכתיב (יהושע ו'): "ויקמו עליו גל אבנים גדול". והו' בתנפנפי' – מפורש במסכת תענית, לאחר שהתענו שלש עשרה תענית צבור.

מינה לשמים – כי בני שאמי, דחמימי, ולכתיב עריכ' עריכ' עריכ' הראש. אבל אחרים – אינן עריכין עטיפת הראש – ינפשו – משמע עטיפת הראש. פארך – זה תפילין. דבר שהוא חז"ק מגופו אף הייח – האמורה בראש 'ר'אשו יהיה פרועי' משמע מגולה, כענין דכתיב: 'ופרע את ראש האשה' (מגדב' ה') דבר שהוא חז"ק מגופו. ולא אמרינן משער, שהוא מגופו. מא' לרא – שיהא ראשו מגולה מתפילין. אבסותא וסודרא – כלומר שיהא ראשו מגולה מתפילין. אבסותא וסודרא, אבל תפילין מינה. והא אמר ליה דהנאני ליה יחוקאל האנק דום – כלומר: ברבי' זה נהגה אבילות שחרום ולא תשאל לשלום. והא שפם – דתני גבי תענית: 'ון יושב כמגנודין ואבילים כו'. שפם – משמע: שפתותיו מדובקות. מי קתני כמגנודי – שאסור בשאלת שלום. מוחרם – שמדרימין בדרם לאחר שלשים יום. לאור הגדא – בפקתא דרבות – בשוק ים אורנו מוקם. בעילי קריין אמוסין – לפי שבא לרם מוחת שנתה וקלות ראש, ולכא איהא. דמות

16 מוקלל דבועלי עלמא אסור. מגנודי מהו בתפילין? תיקו. מצורע מהו בתפילין? תא שמע: 'והצורע' – לרבות כהן גדול, 'בגדיו יהיו פרוימים' – שיהיו מקורעים, 'וראשו יהיה פרועי' – אין פריעה אלא גידול שער, דבר רבי אליעזר. רבי עקיבא אומר: נאמרה יהיה בראש ונאמרה יהיה בבגד, מה יהיה האמורה בבגד – דבר שחזין מגופו, אף הויה בראש – דבר שחזין מגופו. מאי לאו – אמתא פילין? אמר רב פאא: לא, אבסותא וסודרא. אבל אסור בשאלת שלום, דקאמר ליה רחמנא ליה יחוקאל: 'האנק דום', מגנודי מהו בשאלת שלום? אמר רב יוסף: תא שמע: 'ובשאלת שלום שבין אדם לחברו, כבני אדם הנושין למקום. אמר ליה אביו: דלמא מגנודי לשמים שאני, דחמיר. מצורע מהו בשאלת שלום? תא שמע: 'ועל שפם יעטה' – שיהו שפתותיו מדובקות זו בזו, שיהא כמגנודי וקאבל, ואסור בשאלת שלום, שפם מניה. ונפישוט מניה למגנודי? אמר רב אחא בר פנחס משמיה דרב יוסף: מי קתני שאסור? שיהא כמגנודי וקאבל [קתני] – במילי אהרנייתא, ואסור נמי בשאלת שלום. אבל אסור בדברי תורה, דקאמר רחמנא ליה יחוקאל 'דום', מגנודי מהו בדברי תורה? אמר רב יוסף: תא שמע: מגנודי – שונה ושונין לו, נשפר ונשפרין לו. מוחרם – לא שונה ולא שונין לו, לא נשפר ולא נשפרין לו, אבל שונה הוא לעצמו שלא יפסק את למודו. ועושה לו חנות קטנה בשביל פריעתו. ואמר רב: ובגוי מאי פפקתא דערבות. שמע מניה. מצורע מהו בדרבי יודה? תא שמע: 'והודעתם לבגדי וכלבי כגוד יום אשר יעמד לפני ה' אלהיך בחורב', מה להלן באומה וביבראה וברחת וכוונה, ובפאן אמו: ה'תבין ומצורעין ובעולי נדות מותרין לקרות בתורה וביבבאיים ובקתובים, ולשנות ופירש ובתלמוד, בהלכות ובאגדות, ובעלי קריין אמרינן: שמע מניה. אבל אסור בהתבוסות, דכתיב: 'וישלח יואב תקועה ויחם משום אשה חממה ויאמר אליה התאבלי נא ולכשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן יהיית פאשה זה ימים רבים מתאבלת על מות'. מגנודין ומצורעין מהו זה בהתבוסות? תא שמע: מגנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס. שמע מניה. אבל חייב בקריעה דקאמר ליה רחמנא לבגוי אהרין: 'לא תפרומו' – מוקלל דבועלי עלמא מייחיבי. מגנודי מהו בקריעה? תיקו. מצורע מהו בקריעה? תא שמע: 'בגדיו יהיו פרוימים' – שיהיו מקורעין, שמע מניה. אבל חייב בכפיית המפה, דתני בר פקרא: דמות

דבי רבינו: **מגנודין** ומצורעין מהן זה בתספורת: תא שמע: מגנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס – ובספר דרב לא היה כותב כל זה. והיה קשה ליה למה לא בעי ליהוה ותיקין: דכבר אייתי לעיל דין ברייתא דרבי תספורת. ואהא הקשה לקמן גבי עשיית מלאכה קמיעי, ומביא ברייתא דמתייא לעיל ונשכרין ותיקין: דאגב דמצורע קאי בתיקין, קא בעי מגנודי. מייחי' וסודרא בברייתא דלעיל.

מועד קטן. פרק שלישי – ואלו מגלחין דף טו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)"

תוספות

1 **ורחיצה** בכלל סיכה – תימה; ארבעי מדו ברחיצה, אמאי לא בעי מדו סיכיה?
 2 **לא** – אשאר – ותימה; הים בסוף פרק קמא דתענית (י"א) בעגילת הסנדל
 3 ועשית מלאכה, ואעשית מלאכה לא קאי, דהא מנדה שרי במלאכה, אלא אנעילת סנדל.
 4 סוף פרק קמא דתענית, טיסק, הלכות: אלא אסור בן בחימין בין בחימין, אבל לרחוץ פניו ידיו
 5 ורוליו בחימין – אסור, בעונן – מותר, ולסוף –
 6 אפילו כל שהוא אסור. ובתוספות חרב פירש:
 7 קשיא ליה מני אנא בתשעה באב ויום הכפרים
 8 אסור לרחוץ אפילו אצבעות, כדמשמע בפרק
 9 בתרא דומא (ת.ע.ח.) ומביאין לו משפתות ב"ר, והא
 10 תריחיה מסיכה נפקי, אבלות מיראל תסוכי שמוך,
 11 יום הכפרים מיוסוך לו כתיב (דניאל י') ובשם
 12 רבב שמואל בן אמאי: דלפי דוסקנא דמטיק
 13 בפרק קמא דתענית דאבל מותר לרחוץ פניו ידיו
 14 ורוליו בעונן – הוא הדין תשעה באב ויום
 15 הכפרים. ותימה: אמאי לא מייחי בסוגיין דתענית
 16 הדיא דמספתות ב"ר? ובשם רבנו תם מעניתי
 17 שהיה אסור לרחוץ כלל בתשעה באב ויום
 18 הכפרים חוץ מידיו שחיות, דחשיב ליה כמו
 19 מלוכלכת בשט גזא. והאיל ואינו יכול ליגע
 20 בפיו ועינו משום חב מלף. א"א אשאר –
 21 פירש: לא קאי אנעילת סנדל אלא ארחיצה. ויול
 22 הבא קמדה יול, חיל הבא קמדה ליה. דאעשיית
 23 מלאכה לא קאי, כדפירשיתו לעיל, ואם האמה
 24 ואמאי לא פשיט מריא דסוף פרק "וזהב" (בבא
 25 מציעא נ"ג.) ק"ע את בנדיה וחליץ ממעליה וש
 26 לומר: דמטא היה מחמיר על עצמו. אי נמי:
 27 מספקא ליה, כי הדין בנספקא ליה?
 28 **ושמישו** מותרות – בכל הני דלעיל לא
 29 מייחי בשמיטת המדבר, ולא ידעי אשאר –
 30 הוה נחתינן, אלא אשאר בשמיטתן של שדו משמיש
 31 מותרות – שדו הם היו פרים ורבים. וכן גבי
 32 שלחו קרבנות בדסמוך – שנאי יול לדיכתי הכי מן
 33 הפסוקים.
 34 **וישב** מחוץ לאהליו – פירש: בימי ספרו.
 35 ובימי חלטו פלוגי ביה לעיל (נ"ב.) כי
 36 האי גזנא אמרין אבל אסור לניח חפליין, ולא
 37 בכל ימי אבלו קאמרין, אבל אם ראשון כלבו
 38 ושני, כדילקין (ב"א.).
 39 **ואחרי** סתרנו – פירש בקונטרס: בדטומאת
 40 מת איירי. שבעת ימים ימי חזוהו,
 41 "יספרו לו" – איירי בימי ספירו. ובמו מילתא
 42 אחרייתו קא משמע לן, וביום באו לעבודה יבא
 43 כון הדינן ששירתי האיפה, "זוטאתו" – כמו
 44 חטו, ודחתו לעבודה – מילי מילי קאמר.
 45 וקשה: אמאי לא פירש ליה בבין גדול? וש
 46 לומר: משום דבכון הדינן איירי, דתיב: "כי אם
 47 לאב ולאם", ואילו חן גדול לא יטמא לאביו
 48 ולאמו. ויול גזנא ליה לענין קרבן אלא שדו מותר
 49 (ת.ע.ח.) רשא בבין גדול וסיפא בבין חדיין.

1 דמות דיוקני – "בעלם אלהים עשה את האדם" (בראשית טו). כשפאר – בחימין גבי
 2 "עברו אלו ולא בענו" (תענית י"א) אסור במלאכה וכו' וכן אהו מוצא במנדה. **מאי** לאו
 3 אבולו – קאמר, דמנדה אסור. לא אשאר – דקתני אעשית דראש, דאמרין התם
 4 (י"ד.) בתענית צבור מתעטפין ויושבין ויחשבין במנוחין. ורחיצה בכלל סיכה – דתיב: "וזבא
 5 כניס כשברו וכשפון בשמחתו" (תלמוד טק).
 6 כשפאר אסור ברחיצה – בתענית צבור. אבולו
 7 – ארחיצה נמי, דמנדה אסור. לא אשאר –
 8 קאמר, דמנדה אית ליה דין דהני תעניתו
 9 צבור. כשפאר אסור בנעילת הסנדל – בתענית
 10 צבור. ויבא אליה – לאור אבלות מנוחין היו –
 11 למקום. ספיאק הוא – אי קיל אי חמיר, ויול הבא
 12 ופסוהי – דלקולא אולו ברחידיה. לפיכך נקראים
 13 שלמים בזמן שהוא שלם – בדעתו, שרעתו
 14 מיושבת עליו. יספורו לו – לעיל מנייה כתיב
 15 "ואל מת אדם לא יבא לטמאו" ובכחן משתעי,
 16 ואחר סתרנו – דהיינו לטמאן מן המת,
 17 משפירש מן המת מונין שבעת ימי חזוהו
 18 שבעת ימים אחרים יספור לו. מדאפקי רמנא
 19 בלשון ספירה דלא נקט תהא – שמענין, שבעת
 20 ימי ספירו אם נצטרע. ויבוס באו ביום סתרנו –
 21 כתיב בבין גדול.

1 **ורגליו** – מותר. וכן אהו מוצא במנדה ובאבל. **מאי** לאו אפולוהו? לא, אשאר. מצורע מהו
 2 ברחיצה? תיסק. אבל אסור בנעילת הסנדל, מדקאמר ליה רבמנא לחוקאי: "ונעליד תשים
 3 בתגלידך" – מקלל דכילי עלמא אסור. מנדה מהו בנעילת הסנדל? אמר רב יוסף, תא שמעי:
 4 כשפאר אסור בנעילת הסנדל – לא אמרו אלא פעור, אבל בדרך – מותר. הא קציד?
 5 יבא לדרך – נעיל, וכנס לעיר – חליץ, וכן אהו מוצא במנדה ובאבל. **מאי** לאו אפולוהו?
 6 לא, אשאר. מצורע מהו בנעילת הסנדל? תיסק. אבל אסור בתשמיש המטה, דתיב:
 7 "ויבוס דוד את בת שבע אשתו ויבא אליה" – מקלל דכילי עלמא אסור. מנדה מהו בתשמיש
 8 המטה? אמר רב יוסף, תא שמעי: קל אותן שנים שהיו ישראל בפדךר מנדיין היו, ושמישו
 9 מפותיתן. אמר ליה אביו: ודלמא מנדה לשמים שאנו, דקיל? קול? והא אמרת המיר!
 10 ספוקי מספקא ליה, ויל תבא – קמדהי ליה, ויול תבא – קמדהי ליה. מצורע מהו בתשמיש
 11 המטה? תא שמעי, דתניא: "ושב מחוץ לאהליו" – שהא במנדה ובאבל, ואסור בתשמיש
 12 המטה. ואין אהליו אלא אשתו, שפאמר: "לך אמור להם שזכו לכם לאהליכם" – שמעי
 13 מינה. ונפישוט נמי למנדה! אמר רב הונא בריה דרב פנחס משמיה דרב יוסף: מי קתני
 14 "אשאר"? שהא במנדה ובאבל – במילי אהרניותא, ואסור נמי בתשמיש המטה. אבל אינו
 15 משלח קרבנותיו, דתניא, רבי שמעון אומר: "שלמים" – בזמן שהוא שלם, ולא בזמן שהוא
 16 אונן. מנדה מהו שישלח קרבנותיו? אמר רב יוסף, תא שמעי: קל אותן שנים שהיו ישראל
 17 בפדךר מנדיין היו, ושלו קרבנותיהן. אמר ליה אביו: ודלמא מנדה לשמים שאנו, דקיל?
 18 קול? והא אמרת המיר! ספוקי מספקא ליה, ויבא ליה. מצורע מהו שישלח קרבנותיו? תא
 19 שמעי, דתניא: "ואחרי מרתו" – אחר פרישתו מן המת, "שבעת ימים יספור לו" – אלו
 20 שבעת ימי ספירו, "ויבוס באו אל הקודש אל הוצר הפגומות לשרת בקודש" וקריב חפאתו"
 21

כל הגני' (גיטין ח"ב), מפורש קצת דיני מסיכה שצריך בעלים, ואם כן אין טמא מביא קרבנותיו!

מועד קטן. פרק שלישי – ואלו מגלחין דף טז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 רש"י
 תוספות

1 וו עשירית האיפה שלו – שמביא בזה הדיוס כשמחנכין אותו לעבוד תחילה, כדמביב ויקרא ו' וזו רבין אחרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו עשירית האיפה, ואמרין
 2 (מנחת אבא): לרבות עשירית האיפה של בזה הדיוס לחנוך, ולא אקראי ולעיל קאי, אלא מצות כהנים בעלמא הוא דקאמר תוסקאל. אלמא: שלא היה יכול להקריב קרבנו עשירית
 3 האיפה עד שנטהר טומטאמו מה, והוא הדין מציעתו. אמר רבא וכו' – אידי דאיירי במנדה מפרש להו, וזמנין ליה לדינא – לבעול דין, זימנא בתי יזמנא – דאי לא אתי ההוא
 4 זמנא – קבעינן ליה ויזמנא אחריתי, קראו שם – שמתא, כלומר: שמתא לפרעה שהעביר המועד. כלומר שהעביר אותו מועד ששמו שמו אחר מועד ראשון, דאי מתפקר בשליחא דיבנן
 5 – כלומר, שחוקק שלח בית דין, ושליח אבתי

6 "חירפי" חגיגי האנשים היום הנקח – אי לאו
 7 השליח דאמר ליה לנשח – משה לא היה יודע
 8 הכי סברא דנברא פלניא – דעת פלוגי, שבא
 9 לנדות את פלוגי, דצריך לנדותו משמו של אותו
 10 חכם. אמר מלאך ה' – ברק אומר לשמחו, שהוא
 11 שלוחו של מוסר. ומחריטין – באגרו, ופרישין
 12 המטיא – דאמר לאנשי עירו: משה היה הכי
 13 משמתינן ליה, כדכאב הוה – מוליה דחסיא.
 14 דפסקינן לבספח – דמאן ולא עיית להו לרבנן,
 15 יחיים הוא וזל רבוש – דהתפרק בית דין והתפרק –
 16 מדינא נפקא לן כלל הכותי – ואיכב עפס
 17 ואקלם – לאותם שהשדושי נשים גזיחו.
 18 דבפתני – דיוו ורגליו, ואמרין ליה – שקשרין
 19 אותו על העמוד להלקותו, הדיפה – קא מפרש
 20 רב יהודה בריה דרב שמואל לודרפו מיה, דביחש
 21 ולא עיית דינא – מנדין אותו, ושונן – ומנדין
 22 אותו פעם אחרת, לבסוף – שתידין מן
 23 לתביעה, ולא ידעו לשלם על פי דעתן.
 24 לאפקודינן – מבוה תלמידי הבכמים, לא חל
 25 עליה שמתא שלשים יום – ואין שמתא חרפה
 26 משלשים יום, אם כנו רבנן למיעיל – שצריכין
 27 לו, מוטב אסב פוט שוי – כלומר: מצי למשיר
 28 ליה, אף על גב דלא חל עליה שלשים יום,
 29 דאחור שופר שגודו יבול תמיך לו, ומשיר
 30 ליה בתוך שלשים יום, לא אתו אחריני ושוי להו
 31 – ממוחרא אידו נפשיה למשירי, שנדה לכבוז

32 – ולא לשם שמים, אלא שהתירו נגדו דא, כיון
 33 דתני אין מנדה לרב – דאי לא ניהו אלא
 34 בשביל כבודו, ולא בשביל האיסורא – דהו' כמי
 35 שנטעדה לרב "דאין חכמה ואין עצה וגו' (משל)
 36 כא), ותקנין אין מנדה לרב, אבל לבטל עלמא
 37 – מנדה, ולא אחר מופר חלקי – מדתקנין חלק
 38 אינו מופר, לא אתו אחריני ושוי – מדתקנין
 39 חלקו אינו מופר לעולם, אפילו שרו ליה אחריני.
 40 נויפה – נעדה, כלקמן, נרוי שלנו – בני ביבול.
 41 כניפשה שלחן – ארץ ישראל, יצוה רבי – רבי,
 42 אבוב דרבי שמעון הוה, רבי מה אוסר כירב זה
 43 לאבוב – לפי תומא, וכלב משום ליטנא בשמיא,
 44 לאיתתווי – ולקח את רבי, שיהיה חולה
 45 שקבל עליו יסודין, אמר ליה בר קפרא איני
 46 סבידי – רמז לו שאינו רוצה לראותו, חסוק
 47 ירכיב – כמו "חמק עברי" (שיר) (ה).

1 וו עשירית האיפה שלו, דברי רבי יהודה, רבי שמעון
 2 אומר: "בבאו יקריבו" – בומן שראוי לביאה ראוי
 3 להקריבה, בומן שאינו ראוי לביאה – אינו ראוי
 4 להקריבה, אמר רבא: מגולן המשדרין שליחא דבי
 5 דינא, ומזמנין ליה לדינא – דכתביב: "וישלה משה
 6 לקרא ליהן ולאבירם בני אליאב", ומגולן דמזמנין
 7 לדינא – דכתביב: "ויאמר משה אל קרח אתה וכל עדתך", לקמי גברא רבה – דכתביב:
 8 "למי ה", את ופניא – דכתביב: "אתה והם ואחריו", דקבעינן זימנא – דכתביב: "מחר".
 9 זימנא בתי יזמנא – דכתביב: "קראו שם פרוטה מלך מצרים שאון העביר המועד", ומגולן
 10 דאי מתפקר בשליחא דבי דינא, ואתי ואמר, רבי מיתחוי קלישטא בישא – דכתביב: "הענין
 11 האנשים ההם תפקרו", ומגולן דמשמתינן – דכתביב: "אורו מרוז", דביחש קברא דגברא רבה,
 12 דכתביב: "אמר מלאך ה'", ומגולן דמתמינן – דכתביב: "אורו ארוז", דאביל ושתיה בתריה וקאי
 13 בארבע אמות ידיה – דכתביב: "ושבחה", ומגולן דפרטינן המטיא כניפוקא – דכתביב: "פי
 14 לא באו לעונת ה'", ואמר עולא: בארבע מאה שפירי שמותיה פרק למרוז, איפא דאמרי:
 15 גברא רבה הוה, ואיפא דאמרי: כוכבא הוה, שאמרו: "מן שמנים נלחמו הכוכבים", ומגולן
 16 דמקרינן נכסיה – דכתביב: "וכל אשר לא יבא לשלשת תמים בעצת השרים ותקונים יתרים
 17 כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה", ומגולן דגינן וליטינן ויחסינן ותלשינן שיער ומשבעינן
 18 דכתביב: "וארבי עמם ואקללם ואפה מהם אנשים ואמרטם ואשבעם", ומגולן דקפתינן
 19 וארינן ועברין תרדפה – דכתביב: "הן למות הן לשרושי הן לענש נכסין ולאסורין", מאי
 20 לשרושי? אמר אדא מרי אמר נחמה בר יהודא אמר בר רמיא בר אבין אמר בר יהודה:
 21 תרדפה, וישי? אמר רבי יהודה בריה דרב שמואל בר שילת מוסמיה דרב: מניין
 22 לאלתר, ושונן לאחר שלשים, ומתרינן לאחר ששים, אמר ליה רב הונא בר חיננא, דכתיב

23 אמר רב חסדא: מתרין ביה שני וחמישי ושני, הני מיילי – למזונא, אבל לאפקודותא –
 24 לאלתר, והוא סתבא דאיתפקר פרב טובי בר מתנה, אימנו עליה אבי ורבא ושמתוהו, לפוף
 25 אול פיסיה לבעל דיניה, אמר אבי: היכי לעביד? לישרי ליה – לא חל שמתא עליה תלתין
 26 יומין, לא לישרי ליה – קא בעו רבנן למיעיל! אמר ליה לרב אידי בר אבין: מדיי שמיע קף
 27 בהאי? אמר ליה: הכי אמר רב תחליפא בר אבימי אמר שמואל: מוט אסר, ומוט שרי, אמר
 28 ליה: הני מיילי – למזונא, אבל לאפקודותא – עד דחילא שמתא עליה תלתין יומין, אלמא
 29 קסבר אבין: הני בי תלתא דשמיתו – לא אתו תלתא אחריני ושרו ליה, דאיבעיא להו: הני
 30 בי תלתא דשמיתו, מהו למיית תלתא אחריני ושרו ליה? תא שמע: מנדה לרב – מנדה
 31 לתלמיד, מנדה לתלמוד לירו, מנדה לרב, מנדה לעירו – מנדה לעיר, מנדה למנדה לעיר
 32 אחרת – אינו מנדה לעירו, מנדה לנשיא – מנדה לכל ישראל, מנדה לכל ישראל – אינו
 33 מנדה לנשיא, רבן שמעון בן גמליאל אומר: אחד מן התלמידים שנידה ומת – חלקו אינו
 34 מופר, שמע מינה: תלת: שמע מינה: תלמוד שנידה לכבודו – נידויו נידוי, ושמע מינה: כל
 35 אחד ואחד מופר חלקו, ושמע מינה: הני בי תלתא דשמיתו – לא אתו תלתא אחריני ושרו
 36 ליה, אמר אמימר: הלכתא, הני בי תלתא דשמיתו – אתו בי תלתא אחריני ושרו ליה, אמר

37 ליה רב אשי לאמימר: והא תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר: אחד מן התלמידים שנידה ומת – חלקו אינו מופר, מאי לאו – אינו
 38 מופר כלי? לא, עד דאתו בי תלתא אחריני ושרו ליה, תנו רבנן: אין נידוי פחות משלשים יום, ואין נויפה פחות משבעה ימים,
 39 ואף על פי שאין ראיה לדבר – וכו' לרב: שאמרו: "ואביה ירק ורק בפניה היא תכלם שבעת ימים", אמר רב חסדא: נידוי שלנו
 40 כניפשה שלחן, וניפשה ידיה שבעה, והו' לא? והא רבי שמעון בר רבי וכו' קפרא הווי רבין וקא גרסי, קשיא להו שמעתא, אמר
 41 ליה רבי שמעון לבר קפרא: דבר זה צריך רבי, אמר ליה בר קפרא לרבי שמעון: ומה רבי אומר בדבר זה? אול אמר ליה לאבתי,
 42 איקפד, אתא בר קפרא לאיתחויי ליה, אמר ליה: בר קפרא, איני מבידיך מעולם, ידע דנקט מילתא בדעתיה, נתג נויפאתה בנפשיה
 43 תלתין יומין, שוב, פעם אחר גור רבי שלא ישנו תלמידים בשוק, מאי דרש – "חמוקי ורכיכו כמו חלאים", מה ירך בסתרי –
 44 אף

1 ליה רב אשי לאמימר: והא תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר: אחד מן התלמידים שנידה ומת – חלקו אינו מופר, מאי לאו – אינו
 2 מופר כלי? לא, עד דאתו בי תלתא אחריני ושרו ליה, תנו רבנן: אין נידוי פחות משלשים יום, ואין נויפה פחות משבעה ימים,
 3 ואף על פי שאין ראיה לדבר – וכו' לרב: שאמרו: "ואביה ירק ורק בפניה היא תכלם שבעת ימים", אמר רב חסדא: נידוי שלנו
 4 כניפשה שלחן, וניפשה ידיה שבעה, והו' לא? והא רבי שמעון בר רבי וכו' קפרא הווי רבין וקא גרסי, קשיא להו שמעתא, אמר
 5 ליה רבי שמעון לבר קפרא: דבר זה צריך רבי, אמר ליה בר קפרא לרבי שמעון: ומה רבי אומר בדבר זה? אול אמר ליה לאבתי,
 6 איקפד, אתא בר קפרא לאיתחויי ליה, אמר ליה: בר קפרא, איני מבידיך מעולם, ידע דנקט מילתא בדעתיה, נתג נויפאתה בנפשיה
 7 תלתין יומין, שוב, פעם אחר גור רבי שלא ישנו תלמידים בשוק, מאי דרש – "חמוקי ורכיכו כמו חלאים", מה ירך בסתרי –
 8 אף

מועד קטן. פרק שלישי - ואלו מגלחין דף טז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" תוספות

1 אף דברי תורה בסתר - דכתיב בספיה דקרא: "מעשה ידי אומן" - תורה מעשה
 2 אומנות של הקדוש ברוך הוא. רב בר אחא דרבי חיאי דהוא בר אחתיה, ורבה בר בר
 3 רה בר אחא דרבי חיאי ודלאו בר אחתיה, כדאמרין בסנהדרין - עייא - כי כנה שמו
 4 של רבי חיאי, לשון גבאי. ראה מי קורא לך - כלומר צא מכאן, תא - כמי אלו וחדר
 5 שלח ליה לא תתיב. ות - שלח שני, לא
 6 ראית: ביצות ה' רביי גם אויבוי שלים
 7 אתי - כי הוא על כרחו בא. מאי שנא עבד?
 8 הכי - דשנית בשוק. בינא דבלח - דרשה
 9 שדבר מעוין שם. מוקים ליה בגדיקא - דמיבט
 10 למעבד בסתר. מי עוקבא - כדלמדיד לשמואל,
 11 יתבן ברינא כו' - משום דמר עוקבא דהוה נשיא.
 12 חיין ליה דוכתיב - מנמיכין לו מוקים כבישע
 13 בדין. כי הויי דרשתתני ליה מיליה - דשמואל
 14 רביה בתורה. אשירי - מר עוקבא ברינא
 15 שהיה מחשב בדין. ולא אידבר ליה למיכל בתר
 16 שמואל. לא ננה לך - כלומר לא סגי לך
 17 דיוולא בתרין לישירי לו מי בתעית: הכי לו

אף דברי תורה בסתר. ויצא רבי חיאי ושנה לשני
 בני אחיו בשוק. לרב ולרבה בר בר הנה. שמע
 רבי - איקבד. אחא רבי חיאי לאיתחווין ליה, אמר
 ליה: עייא, מי קורא לך בחיזין? ויע דנקט מילתא
 בדעתיה, נהג ניופיתא בגנפשיה תלתין יומין. ביום
 תלתין שלח ליה: תא, הדר שלח ליה דלא לית.
 מעיקרא מאי סבר ולקסוף מאי סבר? מעיקרא סבר:
 מקצת היום כבולו, ולקסוף סבר: לא אמרין מקצת
 היום כבולו. למה אהא, אמר ליה: אמאי איתר?
 אמר ליה: דשילח לי מר דלית. והא שלח לי דלא
 מיתין? אמר ליה: זה ראיתי, וזה - לא ראיתי. קרי
 עליה: "ברצות ה' דרבי איש גם אויבוי שלים אתו".

19 רשואה למיחדר. ידע - מר עוקבא. דנקט - שמואל ברדיעה. משום דאילו בתריה. מי
 20 שפעת שמתא מפוסה - אי שמת לך. פסוק סיריא - לימד פרשיות. מכלל ראיבא
 21 ראשונים - והלא לא מעינו שאמר דוד דברי אלא במקרא זה, דדברי לשון נבואה.
 22 אתה שאל - שולדת במולו. והוא אד - שולדת במולו. כהה דוד - שהא
 23 צדיק נמוך. שני - שנגה גיורו. שנגה גיורו. לא. משונה
 24 במעשיו - צדיק נמוך. שני - שנגה גיורו. שנגה גיורו. לא. משונה
 25 - והוא שב תורה. ותן דרך לשבם. כדאמרין
 26 בפרק קמא דעבודה זרה (דב:). לא דוד ראי
 27 לאונו מנשה. אלא שאם חטא יחיד - אמרין
 28 לו: כלך אצל דוד. שמואל לו הקדוש ברוך הוא
 29 אותו עז. אף אתה - חוזר בתשובה. צור ישראל
 30 מושל באדם אני, מי מושל בי צדיק מושל
 31 בו, ומנבלת. עירא האיירי - וזה מתני לוד
 32 אבי כרים ובסותו. ודוד היה מתני לרבך על
 33 גבי קרקע. ראש לשלש עשר - שהיא ארבע
 34 לפניהם לשלש עשר. מתני עבד - שפוק עצמו
 35 ידוד ורגלו בידו וישב לארץ. ברבר אוריה
 36 החתי - נטלו לו מאתם.
 תלמוד

13 מאי מטבא עבד מר הכי? אמר ליה: דכתיב: "הקמות בחיזין תרונה". אמר ליה: אם קרית - לא שנית, ואם שילשת, ואם
 14 שילשת, לא פירוש לך. "הקמות בחיזין תרונה" - כדרבא. דאמר רבא: כל העוסק בתורה מפקנים - תורחון מכות עליו מבחיזין. והא
 15 תני: "לא מראש בסתר דברתי!" והוא בימי דכלה. ורבי חיאי, האי "המוקין ורבוך" מאי עבד לה? מוקין לה בדיקא ובגמילות
 16 חסדים. אלא, נופח דיהוה תלתין יומין? נופח נשיא שאני. ונופח דין כפנה הוי? חד יומא. כי הא דשמואל ובר עוקבא, כי הו
 17 יתבי גרסי שמעתא - הנה יתבי מר עוקבא קמיה דשמואל ברחוק ארבע אמות, וכי הוה יתבי בדינא - הנה יתבי שמואל קמיה דמר
 18 עוקבא ברחוק ארבע אמות. והוה חיין ליה דוכתא למר עוקבא בציפתא ויתבי עיניה, כי הויי דילשתמקען מיליה. כל יומא הוה
 19 מוקין ליה מר עוקבא לשמואל על אשפזיה, יומא חד אטירוד בדיניה. הנה אויל שמואל בתריה, כי מטא לביתיה אמר ליה: לא
 20 ננה לך? לישירי לו מר בתגריה? ויע דנקט מילתא בדעתיה, נהג ניופיתא בגנפשיה חד יומא. התיא ויתבא דתוות יתבא כביבליא,
 21 תוות פשטה ברעה וקא מינפה חושלנא, ותוה חליף ואלו צירבא מרבין, ולא איבענה מקמיה. אמר: פמה הציפא התיא איתתא!
 22 אתאי לקמיה דרב נחמן, אמר ליה: מי שמעת שמעתא מפגומיה? אמר ליה: לא. אמר ליה: ולי, תהונו ניופיתא חד יומא בגנפשיה.
 23 וזמרא בדי טוביה הוה קפסיק סידרא קמיה דרב יהודה, כי מטא להאי פסוקא: "ואלה דברי דוד האחרונים: אמר ליה: אחרונים
 24 מכלל דאיבא ראשונים, ראשונים מאי ניהו? שתין ולא אמר ליה ולא מויר. הדר אמר ליה: אחרונים מכלל דאיבא ראשונים,
 25 ראשונים מאי היא? אמר ליה: מאי דעתך, דלא ידע פירושא דתאי קרא - לאו נברא רבה הוא? ויע דנקט מילתא בדעתיה, נהג
 26 ניופיתא בגנפשיה חד יומא. ודאיתן עלה, מיהא אחרונים - מכלל דאיבא ראשונים, ראשונים מאי היא? "וידבר דוד לה' את דברי
 27 השירה הזאת ביום הציל ה' אותו מפני כל אויביו ומפני שאול". אמר לו הקדוש ברוך הוא לדוד: דוד, שירה אתה אומר על מפלתו
 28 של שאול? אלמלי אתה שאול והוא דוד - איברתי כפנה דוד מפניו. היינו דכתיב: "שנינו לדוד אשר שר לה' על דברי כיש בן
 29 ימינו". וכי כוש שמו? והלא שאול שמו? אלא: מה בוש משונה בעורו - אף שאול משונה במעשיו. בינא בדיבא אהא אומר: "על
 30 אודות האשה הכושית אשר לקח", וכי בושית שמה? והלא ציפורה שמה? אלא: מה בושית משונה בעורה - אף ציפורה משונה
 31 במעשיה. בינא בדיבא אהא אומר: "וישמע עבד מלך הכוש", וכי בושית שמה? והלא צדקה שמה? אלא: מה בושית משונה בעורו
 32 אף צדקה משונה במעשיו. בינא בדיבא אהא אומר: "הלא כבני כושיים אתם? כי בתי ישראל", וכי בושית שמה? והלא ישראל
 33 שמו? אלא: מה בושית משונה בעורו - אף ישראל משונה במעשיהו מכל האומות. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מאי
 34 דכתיב: "גם דוד בן נשי וגאם הנבר הוסיק על" - גאם דוד בן נשי, שהסיק עולה של תשובה. "אמר אלתי ישראל לו דבר צור
 35 ישראל מושל באדם צדיק מושל דאת אלדוים", מאי קאמר? אמר רבי אבהו, הכי קאמר, אמר אלתי ישראל: לו דבר צור ישראל,
 36 אני מושל באדם, מי מושל בי - צדיק. שאני גזר גזרה ומבטלה. "אלה שמות הגבורים אשר לדוד וישב בשבת" וגו' מאי קאמר?
 37 אמר רבי אבהו, הכי קאמר, ואלה שמות גבורותיו של דוד: "וישב בשבת" - בשעה ששהה וישב בישבה לא היה וישב על גבי
 38 גרים וקסותו, אלא על גבי קרקע. דכל פמה דהוה רביה עירא האיירי קיים - הוה מתני להו לרבין על גבי גרים וקסותו, כי נח
 39 נפשיה - הוה מתני דוד לרבין, ותוה יתבי על גבי קרקע. אמרו ליה: ליתבי מר אפרים וקסותו! לא קביל עליה. "תחפמוני" - אמר
 40 רב: אמר לו הקדוש ברוך הוא. הואיל והשפלת עצמך - תהא כמוני, שאני גזר גזרה - ואתה מבטלה. "ראש השלישים" - תהא
 41 ראש לשלש אבות. "הוא עריו העגני" - כשהיה וישב ויפסק בתורה - הוה מעדן עצמו פתולעת, ובשעה שיצא למלחמה - הוה
 42 מוקשה עצמו בעין. "על שמונה מאות חלל הפעם אחת" - שהיה וזק חץ ומפל שמונה מאות חלל הפעם אחת, והוה מתאנה על
 43 מאתים. דכתיב: "איכה ידף אהר אלהי". יצתה בת קול ואמרה: "נכ בדרב אוריה החתי". אמר רבי תנחום בריה דרבי חיאי איש
 44 כפר עכו אמר רבי יעקב בר אחא אמר רבי שמלאי, ואמר ליה אמר רבי תנחום אמר רב הונא, ואמר ליה אמר רב הונא לחוריה:

מועד קטן, פרק שלישי – ואלו מגלחין דף יז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רכג

1 תלמיד חכם שנידה לכבודו – כבר פירשתי למעלה, עבד אינש דינא לנפשיה – דאמר
2 ליה את מחיבת לי הכי וכו', דפסיקא ליה – שדאי הוא לו, ולא ספק, מנו שומענה –
3 שזרעאן עליו שמועת רעות, צריכי ליה רבנן – דאתריה, דהוה רבוחן, ואם לאו אל
4 יבקשו תויה – דהואל וטנו שומענה, דא דריבויי ליה רבנן לא כלום הוא, דמוטב דלא
5 ילפי מניה, אמא איתו – האי מנדה נמי

6 בהיריחו, מאי דקמן – כלומר, דכיני מותרמי דעל
7 האי סבא, רבני מוטבא רב נזמני, דאיראנא לבית
8 המדרש, שמע מינה – דלחבי איתרמי דארא
9 האיראנא לבי מדרשא, דלא מוליה הוא דלישר
10 ליה, ודיקריא אמתיה – נשכו למנדה באמתו,
11 ולא קבלוה – דהארא עבנא למערטא, ולא
12 פתחה פניה, ויני – דאש בית דין, וחסידים
13 עריפי מניה, מאי עטמא – קבלוה, דעבד כרבי
14 אליעזר וכו' – רבני שמועת רעות, מה שלבו
15 הפין – עבדה, והואל ואין מכירין אותו הם
16 ליבא אלוה השם, ואמר לן רבי שמעון בר יוחאי
17 נאך, ויעשה מה שלבו הפין – דרעה לומר דהאי
18 כיון שלבוש שחרים וכו' – אני ערב ברבר
19 שאינו הפין כמאן ואילך בעבדה, דקא עבד
20 משום ולפי עור לא תתן כפסול – דכיון שרוב
21 הוה, שנתא מבעט באביו, והוה ליה אידו
22 מבישלו, שלך אינו נידו – דלא ברינא שמועת
23 חכבד – כלשון חזקיהו, ואתרם לו: עשה עמך
24 כאדם שכבד עליו ראשו, ושכ בביתך, כלשון
25 כבוד אמרו לו, לישנא חזקיהו: חכבד – חתבד,
26 כבודך שתשב בביתך, כסו – את תבוא ארתי
27 בפרהסיא, כלייל – שחשיבה, ואין אדם אוחז
28 משמית נפשיה – משום יקרא דההוא ערבא
29 מדרבנן, מינא אנדריא – מילתא, ודמית יפי
30 להם ויחר משמחא, והוה מלק ליה, דאמר
31 שיחיא בתנאיא – כדמון שטוחין את התער
32 ונבעל תוכו, שאין יוצא לעולם, כלומר מכה
33 לכל מאן דמשמתין ליה, דלא נפקא מניה
34 לעולם, ופליג רבני שמעון בן לקיש – דאמר
35 ויצאה נובתיה, וזית, דיה עבדא – ומלק ליה,
36 מסתפיטני מיני – דגברא אלמנא הוא, שקיל
37 פתחא ליה – כתוב עליו שמתא, שקלה –
38 נובתה משמתא.

1 ואחתה
28 אילנאי אומר: אם רואה אדם שיצונו מתגבר עליו – ויך למקום שאין מכירין אותו, ויבדש שחרים ויתפסוף שחרים, ויעשה מה שלבו
29 הפין, ואל יחלל שם שמים בפרהסיא. שפחה של בית רבי מאי היא? דאמתא דבי רבי חימייה ליהוה גברא דהוה מוח לבגו גדול,
30 אגדלו ליהוה הואו גברא בשמתא, ועקבר משום: 'לפני עור לא תתן מכשול' – דבמכה לבגו
31 גדול כפתוב מדבר, אמר ליה: אדרבה, ליהוה הואו גברא בשמתא, אם ממון לתחיבתו נידויו מי נתחיבתו לך? ואל אשנא ביה, אמר: ליהוה הואו
32 גברא בשמתא, אמר ליה: אדרבה, ליהוה הואו גברא בשמתא, אם ממון לתחיבתו נידויו מי נתחיבתו לך? ואל אשנא ביה, אמר: ליהוה הואו
33 גברא בשמתא, אמר ליה: אדרבה, ליהוה הואו גברא בשמתא, אם ממון לתחיבתו נידויו מי נתחיבתו לך? ואל אשנא ביה, אמר: ליהוה הואו
34 נידויה ואינו יודע מי נידויה – ויך אצל נשיא, ויתיר לו נידויו, אמר רב הונא, באינשא התקיני: אב בית דין שפרח – אין מנידין אותו, אלא
35 אומר לו: "הכבד ושב בביתך", חוה וסרה – מנידין אותו, מפני חילול השם, ופליגא דריש לקיש, דאמר ריש לקיש: תלמיד חכם שפרח
36 אין מנידין אותו בפרהסיא, שנאמר: 'וכשלת חיוס וכשל גם נביא עמך לילה' – פסחו פללה, מר וימרא חסידא, פי מתייב צורבא
37 מרבנן שמקא – גרישא משמית נפשיה, וחדר משמית לדידיה, פי הוה עיל באשפופיה – שרי ליה לנפשיה וחדר שרי ליה לדידיה, אמר
38 רב גודל אמר רב: תלמיד חכם מנדה לעצמו, ומיפר לעצמו, אמר רב פפא: תיתי לי דלא שמיית צורבא מרבנן מעולם, אלא, פי קא
39 מתייב צורבא מרבנן שמקא הכי עבדי? פי הא, דכעטרא מימנו אנדריא דצורבא מרבנן ולא מימנו אשממא, מאי שמקא? אמר רב:
40 שם מיתה, ושמאלא אמר: שממא יהוה, ומתאן ביה פי מתייא בתנורא, ופליגא דריש לקיש, דאמר ריש לקיש: בשם שזנבנתא במאתים
41 וארבעים ושמנונה איברים פך פשהיא יוצאה – יוצאה מפתחים וארבעים ושמנונה איברים, פשהיא נכנסת – דקתיב: 'והיתה העיר
42 רב', ו"חרם" גנימטריא מאתים וארבעים ושמנונה הוה, פשהיא יוצאה – דקתיב: 'ברגו רחם תזכור' ו"חרם" גנימטריא הכי הוה, אמר:
43 אמר רב יוסף: שרי שממא אנזנבתא דכלבא, וארוה דידה עבדה, דההוא פלכא דהוה אקיל מסאני דרבנן, ולא הוה קא רדיע מנו, ושממו
44 ליה, איתלי ביה גתא בגנבתא, ואכלתיה, והוא אלקא דהוה קא מעצר ליה לתהוה צורבא מרבנן, אמר רב יוסף: אמר ליה:
45 ויל שממתי, אמר ליה: מסתפיטני מינייה, אמר ליה: שקילי פתחא עליה, כל שכן דמסתפיטני מינייה, אמר ליה: שקלתי איהוה, כבדא,

1 ומרקיה נשכו מפרשים: מדה כנגד מדה, משום נודחד בנות.
2 ואלא קיבלוהו – דהדרא ליה עבנא.
3 דעבר אדרבי אליעזר – ולכן לא קיבלוהו, אף על פי שהיה תלמיד חכם, ויש גורסים:
4 דעבר כרבי אליעזר, ומשום הכי קיבלוהו רביני.

5 אמר רבא אדם שיצונו מתגבר עליו – וכתב
6 רבנו תנאל: חס ושלום, לא הוה לו
7 לעשות עבדה, אלא על ידי כך לבגו בעל, בפרק
8 קא דקדושין (מא), פירשתי.

9 נידויו מי נתחיבתו לך – אף על פי שמשמתין
10 בעבור ממון, כדאמרין לעיל (מא, ט), הני
11 מילי למעטמא – שי למהר שדדיהו לו לקרותו לבית
12 דין חילה, שנאמר פטר, ועוד, דבההו דין נמי שריך
13 שני תחילה, ושני באיפריהו, לעיל, ובדמשמע
14 בפרק 'הגול תבוא' (בבא קמא קט"א), ולא דמי
15 לאיסורא (דמכין) לאלתה, כדאמר בחזקא גברא
16 דקבל מרבי שנטר כסתם, אמר רבא (וכן שריך פרק
17 'הדר' (עירובין ג"א), ובשם רבינו תם שמעתי
18 שהיו גרלין באותו מקום שאוכלין באלנות ותוק
19 דמם, והשתא לא הוה שריים על הגול.
20 משמית נפשיה – דהוה שמהו וכן שריך לרוב
21 תלמידי חכמי, אי נמי כדי שהא וכו'
22 להתייר, הוא רלא התייר לחביו מתחילה –
23 כדאמרין בשיבועת פרק שמי (מא, ט), יבא ובי
24 ויכפר על החיוב, לכך טוב כשיחיו לחביו –
25 שהיא הוא מותר קודם.

1 שלא
2 אלא אחזכי נמי חיך ביה? אמר ליה: לאו בדידך מחייבנא אלא דכי אולינא ליהוה עלמא
3 בדידא דעתא דאפילו לנברא מותח לא תניפי ליה, נח נפשיה דרב יהודה, אתא לבי מדרשא
4 אמר ליה: שרו לוי אמרו ליה רבנן: גברא דחשיב כרב יהודה ליפא הכא דלישורי לך, אלא
5 ויל לגביה דרבי יהודה נשיא דלישורי לך, אול לקמיה, אמר ליה לרבי אמי: פוק עיני דביניה,
6 אי מיבעי למשירא ליה – שרי ליה, עיני רבי אמי דביניה, סבר למשירא ליה, עמד רבי שמואל
7 בר נחמני על רגליו ואמר: ומה שפחה של בית רבי לא נהנו חכמים קלות ראש בנדידיה שלש
8 שנים – יהודה כבידינו על אחת פמה וכמה! אמר רבי ירמיה: מאי דקפון דאתא האדינא האי
9 סבא כבי מדרשא, דהא פמה שני לא אתא, שמע מינה לא מיבעי למשירא ליה, לא שרא ליה,
10 נפק פי קא כבי ואויל, אתא ויברא וטריקתא אאמתיה, ושכיב, עילוהו למערתא דחסדי – וילא
11 קיבלוהו, עילוהו למערתא דריני – וקיבלוהו, מאי טעמא? דעבד כרבי אליעזר, דתינא, רבי
12 אלא אחזכי נמי חיך ביה? אמר ליה: לאו בדידך מחייבנא אלא דכי אולינא ליהוה עלמא
13 בדידא דעתא דאפילו לנברא מותח לא תניפי ליה, נח נפשיה דרב יהודה, אתא לבי מדרשא
14 אמר ליה: שרו לוי אמרו ליה רבנן: גברא דחשיב כרב יהודה ליפא הכא דלישורי לך, אלא
15 ויל לגביה דרבי יהודה נשיא דלישורי לך, אול לקמיה, אמר ליה לרבי אמי: פוק עיני דביניה,
16 אי מיבעי למשירא ליה – שרי ליה, עיני רבי אמי דביניה, סבר למשירא ליה, עמד רבי שמואל
17 בר נחמני על רגליו ואמר: ומה שפחה של בית רבי לא נהנו חכמים קלות ראש בנדידיה שלש
18 שנים – יהודה כבידינו על אחת פמה וכמה! אמר רבי ירמיה: מאי דקפון דאתא האדינא האי
19 סבא כבי מדרשא, דהא פמה שני לא אתא, שמע מינה לא מיבעי למשירא ליה, לא שרא ליה,
20 נפק פי קא כבי ואויל, אתא ויברא וטריקתא אאמתיה, ושכיב, עילוהו למערתא דחסדי – וילא
21 קיבלוהו, עילוהו למערתא דריני – וקיבלוהו, מאי טעמא? דעבד כרבי אליעזר, דתינא, רבי

מועד קטן, פרק שלישי - ואלו מגלחין דף יז עמוד ב - מותר מהדרות "אבן ישראל" (שטיינזון)

תוספות

1 **שלא** ישנו קרבנותיהן - אף על גב דגלחתי דנורא לא מעבא - מכל מקום רגיל הוא
2 לגלח, ומצהו הוא לגלח ולשלוח שערות תחת הוורד. **כשהל** שמיני בשבת -
3 כגון ששט שמועה בשבת, דקברתו לא היה בשבת, וכיושמינו מוקי לה כשורתו היה
4 ונתיראשו לבקש, ודמוני לז משהו שנתיאשו.

5 **והנא** וידן סבר לה כרבנן - ואין להקשות:
6 מכל מקום יגלח ערב שבת, כמו חל
7 בשבעה שלז ערביה שבת ערב הרגל, דשרוי רבנן
8 לגלח, והאף על גב דלית לזו מקעת היום ככחו
9 באבילות; דחתי נשלם האבילות קודם יום טוב
10 אף על גב דמגלח קודם ששלם, דהא לית לזו
11 מקעת היום ככחו באבילות, דהא מילתא אי
12 ליה, משהו כבוד יום טוב, דאשכחן וימינו (דא) בוב
13 חבה דרזיא מקעת דיום ככחו, אבל כשיש עדיין
14 ימי אבילות - לא אבל תימה; דהכי אסידין
15 מדיא ילדא תני מיתנין; אבל הוהו מותרים
16 לגלח משום דלית ליה פגא דהו מיביא לעיל
17 (דא) באבדא לו אבידה, ולא פשיט מולא תני
18 הלא, דאיכא ככחו דאשיש כמו בן גדי - תני
19 ושרידי ושומר. כיון דאשכחא פלוגתא דאבא
20 שאול ורבנן באבל - איך לז למימר דהנא
21 הדמיתיהן וברייתא דכחי פליגי, וכיון דבאבל
22 פליגי - בבבא גמרא פליגי.
23 **זאת** אומרת אל סור בחבבסת - ואם
24 תאמר, פשטיא, דהא אפי שאר מלאכות
25 אסור; וש לומר: משום דקתינ לקמן (בא,א) אלו
26 דברים שגביל אסור בהן ולא קתינ בחבבסת, אי
27 נמי בחבבסת ודכח קאמר.

28 **הבין גרסינו** ושבמואל אמר הלה רבי יוסי
29 בזו וכו', דאמר
30 שמואל הלה כדברי המיקל באבל - ואם תאמר:
31 בעירובין (מוא, רסא), דאמר שמואל: הלה
32 כדברי המיקל בעירוב, ואמר נמי: הלה רבי
33 יוחנן בן גורן. ומקשה התם: תרתי; למע לז כינו רבי
34 לומר: אימרת: לא לאפקי מודעלא, ואם
35 תאמר: וכיון דאית ליה לשמואל רבי יהודה רבי
36 יוסי הלה רבי יוסי, דיאמרין פרק נמי
37 שהושיאיהו (סבא) למע ליה למימר הבא הלה
38 רבי יוסי ודחי לומר: לאפקי מודעלא, ואועלא
39 לא קשיא מדי מתיהם, דהכי דאמר - אתמר,
40 דיאמר דהתם.

ואיסי תיעא

30 **ולא** שלים משמרתו הרגל דמי. ונתנא ברא סבר: אף על גב דשייך בהך משמרות -
31 משמרתיה מדיא שלימא ליה. תנו רבנן: כל אלו שאמרין מותרין לגלח בפועל - מותרין
32 לגלח בימי אבלן, והתינא אסורין! אמר רב חסדא אמר רב שליא: פי תניא הך משמרתין
33 - בשתקפוחו אבליו, אי בשתקפוחו אבליו מאי איריא כל אלו שאמרין? אפילו בליל עלקא
34 נמי! דתינא: תקפוחו אבליו זה אחר זה, תקבד שערו - מיכל בתער, ומקבס כסותו במים.
35 היא אתמר עלה, אמר רב חסדא: בתער ולא במספרים, במים ולא בנתר ולא באהל. אמר
36 רב חסדא: זאת אומרת: אבל אסור בתקבסות. תנו רבנן: כל ששם שאמרין אסור לגלח בפועל
37 - קד אסור לטולו צפורנים בפועל, דברי רבי יהודה. ורבי יוסי מתי. וכשם שאמרין: אבל
38 אסור לגלח בימי אבלו - קד אסור לטולו צפורנים בימי אבלו, דברי רבי יהודה. ורבי
39 יוסי מתי. אמר עולא: הלה רבי יהודה באבל, והלה רבי יוסי בפועל, שמואל אמר:
40 הלה

בתער ולא במספרים, וקאתי ברייתא דכל דמי מותרין לגלח בפועל - מותרין לגלח בימי אבלו, כשתקפוחו אבליו, ומגלח במספרים. **זאת אומרת** - מדועני תקפוחו אבליו וכבס כסותו
- ממכל ודשאר אבל אסור בחבבסת.

ואחתיה כבדא - תקע בתוך החרב ולא ישמעו. כי קברי - דלמא דקעתי תקיעה ושרידי: תבוי
בוי - כלומר: תקע ביה אפינן שיפירי. מאי תבוי - דלמא דקעתי תקיעה ושרידי: תבוי
בוי רבי - כלומר: שנחא משבר ביתא גבדיש. בשלא היה לזון פגא - דדוקא נשק שעלו
מטמתאם ברגל - לפיכך מגלחין, אף לזון היה פגא לגלח. ודריין לא עלו מטמתאן.
או דלמא אף על פי שזיה לזם פגא - ולא
גילוהו קודם הדמעה, ומותרים לגלח בפועל. שלא
ישנו קרבנותיהן - בתגלתיהן עד לאחר הרגל,
דנורא ומצוה אין מביאין קרבנותיהן עד לאחר
גילוח, כדמתבין בהו קרא. והלכך לא קשנין לזו
דבלא עבדי מקמי רגל, דדמוני דלא עבדי קמי
רגל. ומיארס לזו במעוה - נמצא שמשחיהו
הקרבנות ואינו קריבין ביום השמיני בזמן,
לפיכך אמרו מגלח בפועל, דמושב לקרב זמן
הקרבן ולא לאחר. איבעי ליה לגלויה ערב הרגל
דתנן מתניתין (לקמן טא,א) הקובר מוח שמונה
ימים קודם הרגל - בטלו ממנו מותר שלשים יום,
ומותר בגילוח. והואיל וכבר התחיל יום אחד מן
השלשים, חוה, והואיל ויום גילוח ערב הרגל - לא
יגלה כרגל, בשבת ערב הרגל - יהוי אנוס, ולא
מצי לגלח בשמיני ערב הרגל - להכי מגלח
ברגל. איבעי ליה לגלויה ערב שבת - שהוא
שיעי. הלה כבא שאול - דאפילו לא קבר
אלא שבעה ימים קודם הרגל - בגלל שנטה
גורת שלשים. ומוריים הכמים לאבא שאול - אף
עד בג דבעי שמונה. בשחל שמיני לזות בשבת
ערב הרגל - דהוי אנוס. שמותר לגלח ערב
שבת - שהוא שיעי, ואי תנא וברייתא - דתי:
אבל מגלח בפועל. כבר כבא שאול - דיום
שביעי עולה לכאן ולכאן, לטבעה ודלשלים.
וכיון דכחי התחילו שלשים - איבעי ליה
לגלויה קודם הרגל. אלא דשבת היה, ויוסי הוא,
להכי מגלח בפועל. ותנא ידון - דתינא אלו
מגלחין ברגל, ולא אבל. כבר כבא דאמר רב
אמרין מקעת היום ככחו - דלמא שבעה
שלימין בעינו, ואבתי לא שלים אבילות דשבעה
קודם הרגל, ולא היו אנוס. דאפילו לא היו שבת
- לא מצי לגלח להכי אינו מגלח בפועל.
דשלים משמרתו ערב הרגל - בשבת, ודלשלים
לא שלמה משמרה אלא בשבת. איבעי ליה
לגלויה ערב הרגל - כלומר, בערב שבת שהוא
ערב הרגל. דהא אמרינן (לעיל דא,א) אנשי
משמר אסורין בגילוח, ובחמישי מותרין מפני
כבוד השבת. דשלים משמרתו ברגל - כגון דהוי
יום חמישי שלשם גילוח - דלא מצי לגלח
דהוי יום טוב. ושלים משמרתו בשבת, שהוא יום
שלישי לרגל. תנא ידון - דאמר: אינו מגלח
בפועל. כבר דתינן בשלש פסיקים -
בשלש רגלים כל המשמרות שנים, אבתי,
כמאן דלא שלים משמרתו דמי, ועדיין יש לו
הלק אימוריו רגלים, ולא שלים משמרתו בכל
הרגל, להכי אינו מגלח ברגל. דתינן אנשי
משמר אסורין לגלח, ותנא בריא - דאמר: מותרין
לגלח אף על גב דשייך בהך משמרת - שלים
משמרתו דידיה. להכי מותר בגילוח. הא
איבעי עלה - דהא דתינן בתפוחו אבליו מקיל

1 הלה

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' ארבעה אבות נזיקין: השור, והבור, והמבעה, והתקער. לא הרי השור – פתרי המבעה. ולא המבעה – פתרי השור. לא זה וזה שיש בהן רוח חיים – פתרי האש שאין בו רוח חיים. לא זה וזה שדרךן לילד ולהזיק – פתרי הבור שאין דרכו לילד ולהזיק. הצד השונה שבהן: שדרךן להזיק ושמירתו עליה. וקשהזיק – חב המזיק לשלם תשלומי נזק

[דף א' ע"ב]

במיטב הארץ:

גמרא השור – זה הקרן. דכתיב (שמות כא, לז) וכי יגף שור איש את שור רעהו וגו'. עד פדון בתם, כמועד מניין? או נודע כי שור נגח הוא וגו'.

הבור – כי יפתח איש בור וגו' פעל הבור ושלם וגו' (שמות כא, לג).

המבעה – כי יבער איש שדה או כרם ושלח את בעירה – זה הרגל, דכתיב (כב, ד): משלחי רגל השור והחמור (ישעיה לב, ב). ודכתיב (שם) הסר משופתו והיה לבער – זה השן. פרוץ גדרו והיה למרמס – זה הרגל.

והתקער – דכתיב (שמות כב, ה) כי תצא אש ומצאה קוצים וגו'.

אנן תנינן: ארבעה אבות נזיקין. ותני רבי חייא שלש עשר: נזק, צער, ריפוי, שקת, ובולשת, שומר הנם, והשואל, נושא שקר, והשוכר.

[דף ב' ע"א]

אמור מעתה: מה דתנינן אנן – להקשר נזקין. מה דתני רבי חייא – בין להקשר נזקין, בין לניזקי גופו.

רבי חגי שאל: היך תנינן ארבעה אבות נזיקין? אם הכל אמור בשור אחד – ניתני שלשה! ואם הכל אמור בשור שלשה – ניתני חמשה! אלא כמה דאשתעי קרייא – אישתעיית מתניתא.

תולדות הקרן: נגיפה, נשיכה, רביצה, בעיטה, דחיה. רבי יצחק מקלוי: נגיפה נגיחה – עיקר הן, ואת עביד לזן תולדות! אלא מתחיל בעיקר ומסיים בתולדות.

תולדות הבור: כל פירקא תליתייא דתנינן בגזיקין .

רבי תני: הניח גחלת ברשות הרבים, ובא אחר ונתקל בה, וצלוהיתו בידו. נשפרו כליו ונשברה צלוהיתו, חייב על הצלוהית – משום בור, ועל הכלים – משום אש.

תולדות הרגל, תני: בהמה שנכנסה לרשות היחיד והזיקה, בין בידה, בין ברגלה, בין בקרנה, בין בעול שעליה, בין בשליף שיש בה, בין בעגלה שהיא מושכת – משלם גזק שלם. והמוזק בפרמלית – משלם גזק שלם.

תולדות השן, הוון בעיין מימר: פרה שאכלה שעורים, והמור שאכל פרשינו, וכלב שליקלק את השמן, וחזיר שאכלה בשר – כולהון תולדות השן אינו. אמר רבי יצחק: כולהון עיקר שן אינו. והא תאני: תולדות השן, כשדרסה על גבי נוד מלא שמן, ובסיכה, גופה נהנה. כמה דתימר תמן: השן אוכלת והגוף נהנה, אוף הכא – נהנה גופה.

רבי ירמיה בעי: היתה מהלכת ופולטת עשבים מהו?

[דף ב' ע"ב]

אמר רבי יוסי: מה אם המניח גחלת לרשות הרבים, עד מקום שהיא מתחלקת היא מזקת.

מאי בידון? אמר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר, במניח סבין סמוכה לרשות הרבים. כמה דתימר תמן: האש נוגעת בצד אחד ונתחלקה פולו, אוף הכא – אדם נוגע מצד אחד ונתחלקה פולו.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי: בור מלא מים ונפל שמה גדי קטן, ונכנסו מים דרף אוניו ונתחלקה פולו. וכא, נתחלקה פולו.

רבי ירמיה בעי: היתה מהלכת ומעפרת עשבים בגופה ובקרנה מהו? שינוי הוא, דרבה לכן?

רבי בון בר הניה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: אם לא נאמר "שור", הויתי למד שור מן הבור. מה אם הבור שאין דרכו לילף ולהזיק – חייב לשלם. שור שדרכו לילף ולהזיק – לא כל שכן! או מה הבור משלם גזק שלם – אף השור משלם גזק שלם. או מה השור משלם חצי גזק – אף בור משלם חצי גזק. אילו לא נאמר "שור", הויתי למד שור מן הבור. או אילו לא נאמר "בור", הויתי למד בור מן השור.

[דף ג' ע"א]

ולמה תניננה הכא? דאית ליה מילין סגין.

כן, לא הרי מושב כהרי משכב, ולא הרי משכב כהרי מושב. ניקא לא הרי מושב כהרי משכב, אם מושב בטפה וטמא, וטמא משכב בארבעה טפחים. מפני שטמא משכב בארבעה טפחים, וטמא מושב בטפה.

ואילו לא נאמר משכב, הייתי למד משכב מן המושב. אילו לא נאמר מושב, הייתי למד מושב מן המשכב. ולמה תניננה הכא? דאית לתנוייה סגין מילין.

כן, לא פרשת גירות כהרי פרשת שילוח טמאין, ולא פרשת שילוח טמאין כהרי פרשת גירות. אילו לא נאמר פרשת שילוח טמאין, הייתי למד פרשת שילוח טמאין מפרשת גירות. ולמה תנייתה הכא? דאית לתנוייה סגין מילין. כן, הצד השונה שבהן שהן בצו מיד ולדורות, אף כל שהוא בצו מיד ולדורות.

אמר רבי לא: צריך הוא שיאמר לכל אחד ואחד. והשור כלמד: שהבעלין מיטפלין בנביאה. דכתיב (שמות כא, לד) והמת יהיה לו. וכתיב בבור והמת יהיה לו.

תני רבי ישמעאל: יצאו קרקעות שאינן מיטלטלין.

[דף ג' ע"ב]

יצא אדם שאין לו הננייה במוותו.

והאש מלמדת על כולן שהוא תיב על האונסין.

פיסקא. וכשהזיק קב המזיק וכו'. אמר רבי יוסי: תדא אמרה: אדם שחבל בכתירו תחילה, אף על פי שתור ונעשה נזק – תיב. דכתיב (ויקרא כד, יח): ומכה בהמה ישלמנה (ישלם פהתה).

אמר רבי הנניא: מכה בהמה ישלמנה – ישלם פהתה.

בר פדייה אמר: (שמות כב, יב) אם טרף יטרף

[דף ד' ע"א]

יביאהו עד. מקום, הפריפה לא ישלם.

אמר רבי נסא: צורכה להדא דרבי חנינא, וצורכה להדא דבר פדייה. אילו איתאמרת דרבי חנינא ולא איתאמרת דבר פדייה, הייתי אומר: להכשר נזקיה – לא ישלם כלום. לנזקי גופה – ישלם פהתה. הוי, צורף הוא שיאמר דבר פדייה.

או אילו איתאמרת דבר פדייה ולא איתאמרת דרבי חנינא, הייתי אומר: להכשר נזקיה – ישלם פהתה, לנזקי גופה – ישלם את הכל. הוי צורף שיאמר דרבי חנינא, וצורף שיאמר דרבי פדייה.

רב יהודה בשם שמואל: אין שמין לא לגנב ולא לגזלן ולא לשואל, אלא לנזקין. ואני אומר: אף לשואל (אין) שמין, ואבא מודה לי.

ומאן הוא אבא? רב, או אבא בר אבונה. אמר רבי חסדא: נעשה עיקר – מפילה.

אתא רב יהודה בשם שמואל: אין שמין לא לגנב ולא לגזלן ולא לשואל, אלא לנזקים. והשומרים – כנזקים הם.

רב יהודה שלח שאל לרבי לעזר: האנס והגנב והגזלן מהו לשום לה? אמר ליה: אין שמין לא לגנב ולא לגזלן. ומניין שאין שמין לה? אמר רבה בר מנחם: חיים שנים ישלם. חיים – ולא מתים. עד כדון גניבה, גזילה מניין? אמר רבי אבין: והשיב את הגזילה (ויקרא ה', כג) באשר גזל.

הלכה ב' מתני' כל שחבתי בשמירתו, הכשרתי את נזקו. הכשרתי כמקצת נזקו, חבתי בתשלומי נזקו כהכשר כל נזקו. נכסים שאין בהם מעילה, נכסים של בני ברית, ונכסים הפיחדים, חוץ מרשות הפיחדת למוזיק. ורשות הנזק והמוזיק בתשלומין.

גמרא תני רבי תייה: זה השור והבור.

[דף ד' ע"ב]

והאש לא תנח? אמר רבי ירמיה: האש להכשר נזקין. אמר רבי יוסי: ואין ביני האש להכשר נזקין, מקבל עליו ההתרייה בדיעת זו ולזקה?

מאי כדון? האש להכשר נזקין, מקבל עליו נזק צער ריפוי שקבת ובוששת.

הכשרתי כמקצת נזקו כהכשר כל נזקו – זה הבור. דתני: הפר בור תשעה מפרחים, ובא אחר ועמק בו מפה – האחרון תיבי. רבי אומר: אחר האחרון – למיתה, ואחר הראשון – לנזקין.

אמר רבי יצחק: ביני מתניתא, אחר אחרון – למיתה, ואחר שניהן – לנזקין.

הפר בו עשרה מִפְּחִים, ובא אחר וסיידו וכיירו – שניהן תיבין. מפני שסיידו וכיירו יהא תיב? בשאמר לו: סוד את תבית הנה וקנה אותו. דמר רבי אמי בשם רבי לעזר: שמירת נזקין – בשמירת קניין.

אמר רבי סימון: תיפתר בחופר בחולות. דתני: הפר זה עשרה וזה עשרה, זה עשרים וזה עשרים, זה מאה וזה מאה – בולחן תיבין.

פמה שיעורן? להמית – עשרה מִפְּחִים. ולהזיק – כל שהוא. סומכוס אומר:

[דף ה' ע"א]

לעומקו – שלשה, לאורבו ולארחבו – ארבעה. רבי אלעזר הקפר אומר: כמלואו של נפל. ומהו מלואו של נפל? אפילו תרנגול ואפילו גמל.

פיסקא. נכסין שאין בהן מעילה. דתני: הנכסין הללו – נקנין עם נכסין שיש בהן מעילה. רב יהודה בשם שמואל: דרבי יוסי הגלילי היא. דתני: ומעלה מעל בה' (ויקרא ה, כא), רבי יוסי הגלילי אומר: להביא קדשים קליו.

בן עזאי אומר: להביא את השלמים. אבא יוסי בן דוסאי אומר: לא היה בן עזאי אומר אלא על הכבוד בלבד.

ומה ביניהון? מאן דמר: שלמים – כל שבין מעשר. ומאן דמר: בכור, הוא מעשר – לא.

רבי שמעון אומר: אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קליו, קדשים שתיב באתריותן – קורא אני בהן: בעמיתו וכחש.

[דף ה' ע"ב]

ושאינו תיב באתריותן – קורא אני בהן: בה' וכחש.

רב הונא אומר: אחד קדשים בשריו, ואחד קדשים פסוליו, קדשים שתיב באתריותן אפילו הן לח' – קורא אני בהן: בעמיתו וכחש. ושאינו תיב באתריותן – קורא אני בהן: בה' וכחש, ולא בעמיתו וכחש.

פיסקא. נכסים שהן של בני ברית. פרט לשור ישראל שנגח לשור של עכו"ם.

מנכסין המיוחדין. ולא מנכסי הפקר.

הויז מרשות המיוחדת למזיק שהוא פטור. נוהגין הן ברשות הנזק והמזיק.

אמר רבי ירמיה: אילו תנא הויז מרשות המיוחדת למזיק ושתק, הייתי אומר: אחד הצר של שותפין ואחד הצר שאינה לשניהן – הויבת. ולמה תנא נוהגין הן ברשות הנזק והמזיק? אלא, זה שומר הנם והשואל, נושא שקר והשוכר.

אמר רבי יוסי: מפינן דתנא הויז מרשות המיוחדת למזיק, אינו אנו יודעין שהן נוהגין ברשות הנזק והמזיק! ולמה תנא נוהגין הן ברשות נזק והמזיק? אלא להוציא הצר שאינה של שניהן.

אית תנאי תנאי: הצר של שותפין – הויבת, והצר שאינה לשניהן – פטורה. אית תנאי תנאי: אפילו הצר שאינה לשניהן – הויבת. מאן דמר: הצר של שותפין – הויבת, והצר שאינה לשניהן – פטורה

[דף ו' ע"א]

דכתיב מיטב שדהו. ומאן דמר: אפילו הצר שאינה לשניהן – הויבת, דכתיב (שמות כב, ד): ובער בשדה אחר – מכל מקום.

רבי יסא בשם רבי יוחנן: הצר השותפין – הויבת. אמר רבי יסא: אגא דאייתיה מחדא דתני רבי הושעיה: ארבעה פללות היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר בנגקין. כל מקום שיש רשות לנזק ולמזיק, כגון: פונדקי והצר השותפים וכיוצא בהן, על השן ועל הרגל – פטור, על הנגיחה והנגיפה והנשיכה והרביצה ועל הפעיטה והדהיה, אם תם – משלם חצי נזק, ומועד – משלם נזק שלם מן העלייה.

לנזק ולא למזיק – הויב בכלל. למזיק ולא לנזק – פטור מן הכלל. והכל מודין בשאין רשות לא לזה ולא לזה, כגון: בקעה, רשות הרבים, וכיוצא בה, על השן ועל הרגל – פטור, על הנגיחה ועל הנגיפה והנשיכה והרביצה והפעיטה והדהיה, תם – משלם חצי נזק, ומועד – משלם נזק שלם מן העלייה.

[דף ו' ע"ב]

הלכה ג' מתני' שום פסח, שנה כסח, בפני בית דין. ועל פי עדים – בני חורין, בני ברית. והנשאים – בכלל הנזק. והנזק והמזיק – בתשלומין.

גמרא אין אומרים: "תצא פרה בטלית", אלא: שמין את הנכסין בבית דין.

שנה פסח, מלמד שאין בית דין שמין אלא נכסים שיש להם אחריות. ואם תפש הניזק במפלגלין – שמין לו מהן.

בפני בית דין, מלמד שאין שמין לו אלא בפני בית דין.

על פי עדים, שאין שמין אלא על פי עדים.

בני חורין ובני ברית, יצאו עבד"ם ועבדים ופסולי עדות.

ונשים בכלל הנזק, לפי שלא תפש הכתוב אלא את האיש, צריך לרבות את האשה. תני רבי ישמעאל: ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (שמות כא, א).

והניזק והמוזק בתשלומו. משלמין חצי נזק. מיפן: שמחציו את הנזק. מיפן: שזה מפסיד חצי נזק וזה מפסיד חצי נזק.

הלכה ד' מתני' המשה תמין והמשה מועדין. בהבמה אינה מועדת לא לנח, לא ליגוף, לא לישוף, ולא לרבוץ, ולא לבעוט. השן מועדת לוכל את הראוי לה. הרגל מועדת לשבר בדרך הלוקה. שור המועד. ושור המוזק ברשות הניזק. והאדם.

גמרא אמר רבי יוחנן: דרבי טרפון היא. ברשות הניזק – רבי טרפון אומר: נזק שלם, והכמים אומרים: חצי נזק.

הלכה ה' מתני' הזאב, והארי, הדוב, והנמר, והפרדלים, והנחש – הרי אלו מועדין. רבי אליעזר אומר: בזמן שהן בני תרבות – אינן מועדין. והנחש – מועד לעולם. מה בין תם למועד? אלא: שהתם – משלם חצי נזק מגופו. ומועד – משלם נזק שלם מן העלייה.

גמרא תני, רבי מאיר אומר: אף הצבוע. אמר רבי יוסי בי רבי אבין: לא אמר רבי מאיר – אלא בצבוע זכר שיש לו שעה שהוא קשה פארי:

הדרן עלון פירק ארבעה אבות נזיקין

[דף ז' ע"א]

פירק שני

הלכה א' מתני' כיצד תרגל מועדות לשבר בדרך הלכות? הבהמה מועדות לחלף בדרךה וישבר. היתה מבעטת, או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושיפרה את הכלים – משלם חצי נזק. דרסה על הכלי וישברתו, ונפל על כלי אחר וישברו, על הראשון – משלם נזק שלם, ועל האחרון – משלם חצי נזק.

גמרא ואין דרסה להתיז צרורות? אמר רבי אמי: כשהיה כלי נתזן בידי אדם. אבל אם היה מונח ברשות הרבים, הואיל וזה מונח ברשות, וזו מהלכת ברשות – פטור.

רבה בר ממל אמר: בה שתי דרכים, אחת יש בה עשבים וצרורות, ואחת אין בה עשבים וצרורות, הניחה את שאין בה עשבים וצרורות, והלכה בזו שיש בה עשבים וצרורות, אף על פי שהוא מונח ברשות הרבים – פטור. רבי לעזר אומר: כל דבר שהוא חוץ לגופה לא חלקו בו חכמים, בין ברשות היחיד, בין ברשות הרבים,

[דף ז' ע"ב]

לחצי כופר.

מהו שתקבל העדאה בדבר שהוא חוץ לגופה? רבי ועירא אמר: מקבלת. רבי אילא אמר: אינה מקבלת. אמר רבי ועירא: מתניתא פליגא עלוי, שור שמתחבף בכותל ונפל על האדם והרגו – תייב בכופר ופטור ממיתה, וכי יש כופר בתם? ואפילו ברבי אילא לית היא פליגא.

ולמה פטור ממיתה? בשעהעדה להיות מפלת את הכתלים, בשחפילה את הכותל – לא היה אדם שם.

אמר רבי לעזר: הטילה גללים – משלם נזק שלם. דל בן, מה אנן אמרין צריה שיהא המקלוט בידו. הדיא דתימא: בשאין דרסה לבן, אבל בשדרסה לבן – צריה שיהא המקלוט בידו.

רבי הושעיה רבה ורבי יודן נשייא הוון יתיבין, עאל רבי בא בר ממל ושאל: בשבשה בזנבה, כגון אילין פירדתא מהו? ולא אמרינן ליה כלום. בתר בן אמר ליה רבי הושעיה רבה: דל בן, מה נן אמרין

צריך שיהא תופש בזנבה! הדיא דתימור: בשאין דרפה לבן, אבל בשדרפה לבן – צריך שהיא תופש בזנבה.

[דף ה' ע"א]

ומה פשיטא לון? בנזק שלם. ומה צריכה לון? בחצי נזק.

פיסקא. דרסה על הפלי ושברתו. רבי ירמיה בעי: דרסה על נוד מלא שמן, על הנוד – משלם נזק שלם, ועל השמן – משלם חצי נזק. היתה טבלה מונחת וזכוכית עליה, דרסה על גבי הטבלה ונשתברו הזכוכית, על הטבלה – משלם נזק שלם, ועל הזכוכית – משלם חצי נזק. היו שתי טבליות זו על גבי זו, דרסה על העליונה ונשתברה השנייה, על העליונה – משלם נזק שלם, ועל התחתונה – חצי נזק. היתה טבלה מונחת ברשות הרבים, דרסה עליה והתיזת, והלכה ונשתברה ברשות היחיד אחר, מי את מחלף אחר דריסתה או אחר שכירתה? אין תימור: אדריסתה – פטור, אשכירתה – תיב.

הלכה ב' מתני' התרנגולים מועדין לחלף בדרך וישבר. היה דליל קשור בגגלו, או שהיה מהדמ ומשבר את הפלים – משלם חצי נזק.

גמרא רב הינא אמר: בשנקשר מאיליו,

[דף ה' ע"ב]

אבל אם קשרו הוא – משלם נזק שלם.

תני: תרנגולין שהידסו את העיסה ואת הפירות, או שניקרו – משלם נזק שלם. הידסו עפר על גבי עיסה או על גבי פירות – משלמין חצי נזק.

היו מחטמין בחבל ונפסק הדלי או ששבר – משלם נזק שלם. נפל על חבירו, על העליון – משלם נזק שלם, ואתחתון – חצי נזק.

ואינו פעושה בור במקום אחד ומזיק במקום אחר? אמר רבי יוסי בי רבי בון: מפיון שאין דרכו ליפול אלא באותו הבור – כמי שהוא בור.

תני: תרנגולין שנפלו לגנה ושברו החילפין, וקירטמו את הירק – משלם נזק שלם. סומכים אומר: על הקירטום – משלם נזק שלם, ועל השיבור – משלם חצי נזק.

תרגול הפורח ממקום למקום, והזיק בגופו – משלם נזק שלם. ברוח שבין בנפיו – משלם חצי נזק. סומכים אומר: נזק שלם.

[דף ט' ע"א]

נפח בפלים וישרון – משלם נזק שלם.

הלכה ג' מתני' ביצד השון מועדת לזבל את הראוי לה? הבהמה מועדת לזבל פרות או ירקות. אכלה כמות או פלים – משלם חצי נזק. במה דברים אמורים? ברשות הנזק, אכל ברשות הרבים – פטור. ואם נהנית – משלם מה שנהנית.

גמרא ריש לקיש אומר: על הראשונה הושבה. רבי יוחנן אומר: על פולה הושבה.

מהלפה שיטתיה דריש לקיש! תפון אומר ריש לקיש בשם רבי הושעיה: עמדה ואכלה מפירות הצבורין – חייבת, וכא – הוא אומר אכין! אמרו: תפון – בשם רבי הושעיה. ברם הכא – בשם גרמיה.

מילתיה דריש לקיש אומר: בעטה מהלכת ברבוצה – פטור. מילתיה דרבי יוחנן אומר: בעטה מהלכת ברבוצה – חייב. לא סוף דבר בעטה מהלכת ברבוצה, או רבוצה במהלכת, בעטה מהלכת במהלכת. אמר רבי אמי: לא אומר ריש לקיש אלא בעטה מהלכת ברבוצה – פטורה, אכל רבוצה במהלכת, או מהלכת במהלכת – חייבת. תני רבי הושעיה: פולה פטור. טעמא דרבי הושעיה: אין קרן ברשות הרבים.

רב אומר: עמדה ואכלה מפירות הצבורין .

[דף ט' ע"ב]

מה היקלו בשן? שאכלה מהלכת בין העומדת. הומר בקרו, שבבעטה מהלכת את העומדת.

איפיי אומר: עמדה ואכלה מפירות הצבורין – חייבת. מה היקלו בשן? שאכלה מהלכת בין העומדת. הומר בקרו, שבבעטה מהלכת את הפהלכת.

הלכה ד' מתני' ביצד משלם מה שנהנית? אכלה מתוך הרחבה – משלם מה שנהנית. מצדי הרחבה – משלם מה שהזיקה. מפתח התנות – משלם מה שנהנית. מתוך התנות – משלם מה שהזיקה.

מסכת סנהדרין פרק תשיעי

ט, א רבי שמעון בן אלעזר אומר: מסייעין את העד ממקומו בשביל שתטרוף דעתו עליו. רבי יוסי אומר: לא היו צריכין לומר באיזה שבווע? באיזו שנה? באיזה חודש? בכמה בחדש? אלא באיזה יום? באיזה חודש? באיזו שעה? באיזה מקום? מכירין אתם אותו? התרתם בו? במה הרגו? בסוף הרגו? במקל הרגו? על שוקיו הכהו? או על צפור נפשו הכהו? להיכן היו פניו הפוכות בשעה שהרגו? אחד אומר 'בשנים בחדש', ואחד אומר 'בשלושה בחדש' - עדותן קיימת, שאין הכל בקיאים בעבור. אחד אומר 'בשתי שעות', ואחד אומר 'בשלוש שעות' - עדותן קיימת, שאין הכל בקיאים בשעות, אחד אומר 'בשלוש שעות', ואחד אומר 'בחמש' - עדותן בטלה. ורבי יהודה אומר - קיימת. אחד אומר 'בחמש', ואחד אומר 'בשבע' - עדותן בטלה, שהכל יודעין שבחמש חמה במזרח, ובשבע חמה במערב.

ט, ב נמצא עדותן של עדים מכוונת, הגדול שבדיינים פותח בזכות, וחברו מסייעו. מצאו לו זכות - פטרוהו. אם לא - מעבירין אותו, ולמחר מזדונין וזוגות, וממעטים במאכל, ולא היו שותפין יין, ונושאים ונותנים בפרשת הענין כל הלילה. ואם היה רוצח, נושאים ונותנים בפרשת רוצח, ואם היה מגלה עריות, נושאים ונותנים בפרשת מגלה עריות, ולמחר משפיימין ובאים לבית דין, החזינין קורין כל אחד ואחד בשמו - פלוני ופלוני. מזפה הייתי ועכשו מזפה אני - מקבלין אותו. מחיב הייתי ועכשו מזפה אני - מקבלין אותו. מזפה הייתי ועכשו מחיב אני אותו - אין מקבלין אותו. מחיב הייתי ועכשו מחיב אני - אומרים לו: 'למד דברך ככתחלה'. טעה אחד בדבריו מן המזכין - סופרי הדיינים מזכירין אותו. מן המחביבין - אין סופרי הדיינים מזכירין אותו, אלא אומרים לו: 'למד דברך ככתחלה. אם מצאו לו זכות - פטרוהו. אם לא - עומדין למגין, שלשים וששה מזכים ושלשים וחמשה

מחביבין - זכאי. שלשים וששה מחביבים ושלשים וחמשה מזכים - דגין אלו כנגד אלו, עד שיאמר אחד מן המחביבין - רואה אני את דברי המזכין. אומר אחד מן התלמידים: יש לי ללמד עליו זכות - מקבלין אותו בספר פנים יפות, ומעלין ומושיבין אותו עמהן, אם יש ממש בדבריו - פטרוהו, ולא היה יורד משם עולמית, ואם לאו - לא ירד משם כל היום, שלא תהא עליתו ירדה. הוא שאמר יש לי ללמד על עצמי זכות - שומעין לו. חובה - משתקין אותו בנזיפה. העד, אין מלמד עליו לא זכות ולא חובה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מלמד זכות ואין מלמד חובה. שנים עשר מזכין ואחד עשר מחביבין - זכאי. שנים עשר מחביבין ואחד עשר מזכין - יוסיפו הדיינים, עד שיכריע אחד לזכות ושנים לחובה. ורבי יוסי אומר: יחזרו וימנו בתחלה, פעם ראשונה שניה ושלישית, בין שיש ממש בדבריו בין שאין ממש בדבריו, מכאן ואילך, אם יש ממש בדבריו - שומעין לו, ואם לאו - אין שומעין לו.

ט, ג הרוגי בית דין יש להם חלק לעולם הבא, מפני שמתודין על עונותיהן, רחוק מבית הסקילה עשר אמות, ואמרין לו: התודה! ומעשה באחד שיצא לסקל, אמרו לו: התודה! אמר: תהא מיתתי כפרה על כל עונותי, ואם עשיתי כף - אל ימחל לי ויהיה בית דין של ישראל נקי, וכשכא דבר אצל חכמים - זלגו דמעות. אמרו להם: להחזירו אי אפשר, שכבר נגזרה גזרה, אלא הרי דמיו תלוין בעדיו, וכן הוא אומר (דברי הימים - א ב, ו): 'ובני זרח זמרי ואיתן והימן וכלכל ודרדע כלם חמשה'; וכי אין יודעים שכלם חמשה? אלא מלמד שאף עכן הוא עמהם לעולם הבא. רחוק מבית הסקילה ארבע אמות מפשיטין את בגדיו, האיש מכסים אותו פרק מלפניו, והאשה פרק מלפניה ופרק מאחריה, מפני שהאשה כלה ערוה; דברי רבי יהודה שאמר משם רבי אליעזר. וחכמים אומרים: האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערמה. בית הסקילה היה

יהודה אומר: הבא על אשת אב - אינו חייב אלא משום אשת אב בלבד. הבא על האם, אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, או שהיתה אנוסתו ומפותתו של אביו, או שהיתה אחת מכל העריות של אביו - חייב. הבא על אשת אב, אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - חייב. אנוסתו ומפותתו של אביו - פטור. או שהיתה אחת מכל עריות של אביו - פטור. הבא על אחותו - חייב עליה משום אחותו, ומשום בת אשת אב. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אינו חייב אלא משום אחותו בלבד. וכן הבא על כלתו, הבא על הזכור, בן תשע שנים ויום אחד, והבא על הבהמה, כדרכה ושלא כדרכה. האשה המביאה את הבהמה כדרכה ושלא כדרכה.

יב, והעובד עבודה זרה, אחד העובד ואחד המזבח, ואחד המקטיר ואחד המנסך, ואחד המשפתחה, והמקבלו עליו לאלוה, ואומר לו: 'אלי אתה! הצילני!' כלן בסקילה. העושה עבודה זרה, המחתך והמעמיד, הסף, המקנח, המגרד - עובר בלא תעשה. אבל אינן חייבים קרבן, אלא על דבר שיש בו מעשה, כגון המזבח והמקטיר והמנסך, והמשפתחה. אבל המגפף, והמנשק, המכבד, המרביץ, המלביש והמנעיל, והמעטיף - הרי אלו באזהרה. רבי יהודה אומר: הרי הוא אומר (מלכים א יט, יח): 'והשארתני בישראל שכעת אלפים כל הברכים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו' - מקיש נשיקה לכריעה, מה כריעה - חייבין עליה, אף נשיקה חייבין עליה. ובמה היא מיתתן? בידי שמים.

יג, הנותן מזרעו למלך - אינו חייב עד שימסר למלך, ויעביר באש. מסר למלך ולא העביר באש, העביר באש ולא מסר - אינו חייב עד שימסר למלך ויעביר באש, ואינו חייב עד שיעביר כדרכו, העביר ברגליו - פטור. ואינו חייב אלא על יוצאי ירכו, המעביר את אביו ואת אמו, ואת אחיו ואת אחותו - פטור. המעביר עצמו - פטור. ורבי

גבוה שתי קומות, והוא קומה אחת - הרי שלש קומות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אכן היתה שם, ויש בה משאוי שנים, נוטל ונותנה על לבו, כדי לקיים בו מצות סקילה. וכשתולין - אחד קושר ואחד מתיר, כדי לקיים בו מצות תליה. היה רבי מאיר אומר: מה תלמוד לומר (דברים כא, כג): "כי קללת אלהים תלוי", משלו משל, למה הדבר דומה? לשני אחים דומים זה לזה, אחד שר על כל העולם, ואחד יצא לסטים. לאחר זמן, נתפס זה שניצא לסטים, היו צולבין אותו על הצלוב, והיה כל עובר ושב אומר: דומה שהשר צלוב, לכך נאמר: "כי קללת אלהים תלוי", סיף שנהרג בו, סוּדַר שנהגק בו, אכן שנסקל בה, ועץ שנתלה עליו - כלן טעונין קבורה, ולא היו קוברין אותו עמו. נתאכל הבשר, שלוחי בית דין מלקטין את העצמות, וקוברים אותו בארזין, אפלו מלך שבמלכים לא היו קוברין אותו בקברי אבותיו, אלא בקברי בית דין, שני קברות היו מתקנין לבית דין, אחד לנסקלין ולנשרפין, ואחד לנחנקים ולנהרגים. וכן דוד אומר (תהלים כו, ט): "אל תאסף עם חטאים נפשי" וגו', ארבע מיתות נמסרו לבית דין - סקילה, שרפה, הרג וחנוק. הרשות - לא נתן לה אלא סיף בלבד. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: תינוק הייתי, והייתי רוכב על כתפו של אבא, וראיתי בת כהן שזנתה בירושלים, והקיפוה חבילי זמורות ושרפוה. אמרו לו: תינוק היה, ואין עדות לתינוק. רבי יהודה אומר: הרי אומר (ויקרא יט, יח): "ואהבת לרעך כמוך" - ברר לו מיתה פה שבמתות! כיצד עושין לו? מניח ראשו על הסדן וקוצץ בקופיץ. אמרו לו: אין מיתה מנוגלת מזו. אמר להם: ודאי אין מיתה מנוגלת מזו, אלא משום שנאמר (ויקרא יח, ג): "ובחקותיהם לא תלכו".

מסכת סנהדרין פרק עשירי

יא, רבי יהודה אומר: הבא על האם - אינו חייב אלא משום האם בלבד. וכן היה רבי

המלמד זכות - יכול לחזור וללמד חובה. הסריס, ומי שלא ראה לו בנים - יושבין בדינו. ורבי יהודה מוסיף את האכזרי.

מסכת סנהדרין פרק אחד עשר

יא, א ושאר חייבי מיתות בית דין, אין ממיתין אותם אלא על פי עדים והתראה, עד שיודיעוהו שחייב מיתה בבית דין. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: עד שיודיעוהו באיזה מיתה הוא מת, בין שהתרו בו כל עדיו, ובין שהתרו בו מקצת עדיו - חייב. ורבי יוסי פוטר, עד שהתרו בו כל עדיו, שנאמר (דברים יט, טו): "על פי שני עדים או שלשה עדים" - עד שיהיו פי שני עדים מתרין בו כאחד. מודים חכמים לרבי יוסי שאם התרה בו הראשון והלך לו, השני והלך לו - שהוא פטור. מתרין בו ושותקים, מתרין בו ומרפין בראשו, אף על פי שאמר "יודע אני" - פטור, עד שיאמר: "יודע אני ועל מנת כף אני עושה". כיצד? ראוהו שמחלל את השבת, ואמרים לו: הוי יודע שהשבת מחלליה מות יומת", אף על פי שאמר "יודע אני" - פטור, עד שיאמר "יודע אני ועל מנת כף אני עושה". כיצד? שהורג את הנפש, ואומר: 'הוי יודע שהוא בן ברית', ונאמר (בראשית ט, ו): "שפך דם האדם באדם דמו ישפך" וגו', אף על פי שאמר: "יודע אני" - פטור, עד שיאמר: "יודע אני ועל מנת כן אני עושה". רבי יוסי אומר: הוא שיתודה בעצמו - פטור, שנאמר (דברים יט, טז): "לענות בו סרה" - שיתירו בו אחרים ולא שיתודה הוא בעצמו.

יא, ב רבי שמעון בן יהודה אומר משם רבי שמעון: המדיח - הרי זה בחנק. אמר רבי עקיבה: שלש מאות הלכות היתה רבי אלעזר שונה במכשפה, ולא למדתי ממנו אלא שני דברים. שנים מלקטין קשואין, אחד לוקט - פטור. ואחד לוקט - חייב. העושה מעשה - חייב. האוחז את העינים - פטור. בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות. למה נכתב? אלא לומר דרש וקבל שכר. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בדין

אלעזר ברבי שמעון מחייב. אחד מולך ואחד שאר עבודה זרה - חייב, ורבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אינו חייב אלא משם מולך בלבד. בעל אוב - זה פיתום, המדבר מבין פרקיו, ומבין אצילי דיו. ידעוני - זה השם עצם של ידעוני בפיו - הרי אלו בסקילה, והנשאל בהן באזהרה. "דורש אל המתים" - זה המעלה בזכורו. אחד המעלה בזכורו, ואחד הנשאל בגלגלת, מה בין מעלה בזכורו לנשאל בגלגלת? שהמעלה בזכורו אינו עולה פדרכו, ואינו עולה בשבת, והנשאל בגלגלת - עולה פדרכו ועולה בשבת.

יד, הבא על נערה מאורסה - אינו חייב עד שתהא נערה בתולה מאורסה, והיא בבית אביה. נערה ארוסה בבית בעלה, בוגרת ארוסה בבית אביה, נשואה בין בבית אביה בין בבית בעלה. הבא עליה - הרי זה בחנק. באו עליה עשרה, ועדין היא בתולה - כלם בסקילה. ואם אינה בתולה, הראשון בסקילה וכלם בחנק. המקבלת את בעלה בבית אביה, ואף על פי בתולה, הבא עליה - הרי זה בחנק. נערה ארוסה שזנתה - סוקלין אותה על פתח בית אביה. אין לה פתח בית אביה - סוקלין אותה במקום שזנתה, ואם היתה עיר של נכרים - סוקלין אותה על פתח בית דין. כיוצא בו, העובד עבודה זרה - סוקלין אותו במקום שעבד, ואם היתה עיר של נכרים - סוקלין אותו על פתח בית דין.

יה, כל חייבי מיתות שבתורה אין מכמינין עליהם חוץ מן המסית כיצד עושין לו? כונסין לו שני תלמידי חכמים לבית הפנימי, והוא יושב בבית החיצון, ומדליקין לו את הנר, כדי שיהיו רואין אותו ושומעים את קולו, וכן עשו לאיש אחד בלוד, נמנו עליו שני תלמידי חכמים, והביאוהו לבית דין, וסקלוהו, פותחין את דינו ביום וגומרין אף בלילה. פותחין וגומרין בו ביום, בין לזכות בין לחובה, משין על פי עד אחד, בין לזכות בין לחובה, הכל מלמדין זכות וחובה.

- אין מצילין, שנאמר (שמות כב, ב): "אם זרחה השמש עליו דמים לו". וכי עליו בלבד חמה זרחת? והלא על כל העולם כולו היא זרחת? אלא מה זרחת השמש שהוא שלום לעולם, אף זה, כל זמן שאתה יודע שיש שלום הימנו, בין ביום בין בלילה - אין מצילין אותו בנפשו, וכל זמן שאין אתה יודע שאין שלום הימנו, בין ביום ובין בלילה - מצילין אותו בנפשו. יותר על כן אמר רבי אליעזר בן יעקב: היו שם כפדי יין וכדי שמן, ושברן בשעה שהוא חתר - חיב. הרודף אחר חברו - מצילין אותו בנפשו. כיצד מצילין אותו בנפשו? קוטע אחד מאבריו, אם אין יכול לעמד בו - מקדים והורגו. הרודף אחר הזכור, בין בבית ובין בשדה - מצילין אותו בנפשו. אחר נערה אותה בנפשו. אחד נערה מאורסה, ואחד כל עריות שבתורה - מצילין אותן בנפשו. אבל אם היתה אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - אין מצילין אותה בנפשו, ושנעבד בה עברה - אין מצילין אותה בנפשו, ואם יש להן מושיעין - אין מצילין אותן בנפשו. רבי יהודה אומר: אם אמרה: 'הניחו לו' - מצילין אותה בנפשו. ומפני מה מצילין אותן בנפשו? שאם היו מוחזין בידם - באים על עסקי נפשותם. רבי אליעזר בר צדוק אומר: העובד עבודה זרה - מצילין אותו בנפשו.

מסכת סנהדרין פרק שנים עשר

יבא, ואלו הן הנשרפין: הבא על אשה ובתה, ובת כהן עם זיקת הבעל. בא על אמה, ואחר כך בא על בתה, בא על בתה ואחר כך בא על אמה - חיב, לפי שלא למדנו לכתו מאנוסתו, שתהא בשרפה, שנאמר (ויקרא כ, יד): "ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא", במי שיש לו בה לקוחין מדבר הכתוב, תלמוד לומר (ויקרא כא, ט): "ובת איש כהן" מכל מקום. נערה מאורסה ובת איש כהן שזנתה בסקילה.

הוא, הבת ולא הבן, אלא גזרת המלך היה. בן סורר ומורה, אפלו העלה על שלחנו כשלמה בשעתו - אין נעשה בן סורר ומורה, עד שיתן לתוך פיו כשעור, או עד שיאכל בחברה, שהוא פייצא בו.

יא, ג, בן סורר ומורה, מתרין בו בפני שלשה, שנאמר (דברים כא): "ותפשו בו" וגו' ואמרו אל זקני עירו" - מצוה בזקני עירו. "בננו זה" - זה האיש לקה בפניכם. דבר אחר: "בננו זה" - פרט לשברח וכא משהגדיל. "בננו זה" - פרט לממד שאחד הדינין. דבר אחר: "בננו זה" - מלמד שאחד מן הראשונים מצטרף עם האחרונים, לחיבו מיתה. בן סורר ומורה זקן ממרא על פי בית דין, והמסית והמדית, ונביא השקר, ועדים זוממין - אין ממיתין אותן מיד, אלא מצילין אותן לבית דין הגדול שבירושלים, ומשמרין אותן עד הרגל, וממיתים אותן ברגל, שנאמר (דברים יז, יג): "וכל העם ישמעו ויראו" וגו'; דברי רבי עקיבה. אמר לו רבי יהודה: וכי נאמר: "וכל העם יראו ויראו", והלא לא נאמר אלא "וכל העם ישמעו ויראו", למה מענין דינו של זה? אלא ממיתין אותו מיד, וכותבין ושולחין לכל המקומות: איש פלוני בן פלוני, נגמר דינו בבית דינו של פלוני, ופלוני ופלוני עירו, וכך וכך עשה, וכך וכך עשו לו.

יא, ד, רבי שמעון בן יהודה אומר משם רבי שמעון: הנזי, והכח, והעשר והחכמה, והשיבה, והתפארת, ובנים לצדיקים - נאים להם ונאה לעולם, שנאמר (משלי טז, לא): "עטרת תפארת שיבה" וגו'. ואומר (שם יז, ו): "עטרת זקנים בני בנים" וגו'. ואומר (משלי כ, כט): "תפארת בחורים כחם והדר זקנים שיבה". ואומר (ישעיהו כד, כג): "ונגד זקניו כבוד". רבי שמעון בן מנסיא אומר: אלו שבע מדות שמנו חכמים בצדיקים - כלן נתקמו ברבי ובבניו.

יא, ה, הבא במחירת, אם בא להרוג - מצילין אותו בנפשו. לטול ממון - אין מצילין אותו בנפשו. ספק בא להרוג וספק בא לטול ממון

ורבי שמעון אומר: בשרפה. ונתה עם חמיה בסקילה, ורבי שמעון אומר בשרפה.

יבב, שמעון התימני אומר: מה האגרוף הידוע לעדה ולעדים, אף אכן תהא ידועה לעדה ולעדים, פרט לשאבד האבן. אמר לו רבי עקיבא: אין לי אלא שאבד האבן. ומנין אפלו היתה תלויה אף היא, או מקל בבית דין, ויודעין הדינין שעל שוקו הכהו ועל צפור נפשו הכהו, הרי שדחאו מראש הבירה, ונפל ומת, הבא בירה לבית דין. ואם תאמר, זבאו בית דין ויראו את הבירה שנפלה, אומר אני, יחזרו הפעלים ויבנו אותה, אלא מה עדים נאמנים על כך, אף בדיני נפשות, הכל תלוי בעדים. נתערכה באחרות משערין את הקלה שבהן. אם יש בה כדי להמית - הרי זה חיב. ואם לאו - פטור. נפלה לאור ונשרפה או למים, ונמחית פטור. נתפנו להכות זה והכה את זה. רבי יהודה מחיב ורבי שמעון פוטר. ומודה רבי יהודה, שאם נתפנו להרוג את הבהמה והרג את האדם, לעובדי כוכבים והרג את ישראל, לנפלים והרג את בן קנימא שהן פטור.

יבג, חיבי מיתות חמורות שנתעברו בחיבי מיתות קלות - ממיתין אותן בקלה שבהן. רבי יוסי אומר: קלה שבמיתות בהנך. וכן היה רבי יהודה אומר: נדון בזיקה הראשונה שבאה אליו. כיצד? הבא על חמותו, והיא אשת איש, היתה חמותו ואחר כך נעשית אשת איש - נדון בשרפה. אשת איש ואחר כך נעשית חמותו - נדון בהנך. עבר עברה שיש בה שתי מיתות - ממיתים אותו בחמורה שבהן. כל חיבי מיתות שבתורה, שאי אתה יכול להמיתו במיתה האמורה בהן, המיתו בכל המיתות, בין קלות בין חמורות, שנאמר (דברים יז, ז): "ובערת הרע מקרבך".

יבד, מתרין בו ושותק, מתרין בו והרפין בראשו, מתרין בו פעם ראשונה ושניה, ובשלישית כונסין אותו לכפה. אבא שאול אומר: אף בשלישית מתרין בו, וברביעית

כונסין אותו לכפה. ונותנין לו לחם צר ומים לחץ. כיוצא בו, חיבי מלקות שלקו ושנו - מלקין אותן פעם ראשונה ושניה, ובשלישית כונסין אותן לכפה. אבא שאול אומר: אף בשלישית מלקין אותן, וברביעית כונסין אותן לכפה, ומאכילין אותן שעורים עד שפריסם נבקעת.

יבה, הוסיפו, הפורק על, והמפר ברית, והמגלה פנים בתורה, וההוגה את השם באותיותיו, שאין לו חלק לעולם הבא. רבי עקיבא אומר: המנענע קולו בשיר השירים בבית המשתה, ועושה אותו כמין זמר - אין לו חלק לעולם הבא. אבא שאול אומר משם רבי עקיבא: הלוחש על המכה ואמר (שמות טו, כו): "כל המחלה" כו' ורוקק - אין לו חלק לעולם הבא. ארבעה מלכים, ורבעם, אחאב, אחז, מנשה אין להם חלק לעולם הבא. רבי אליעזר אומר: מנשה יש לו חלק לעולם הבא, שנאמר (דברי הימים ב לג, יט): "ותפלתו והעתרו לו", וכל חטאים ומעילות והמקומות אשר בנה בהם במות, והעמיד האשרה והפסלים לפני הכנעו, הנם כתובים על דברי חזוה - מלמד, שנעתרו לו, והביאו לחיי העולם הבא.

מסכת סנהדרין פרק שלשה עשר

יגא, תנא, בני רשעי ישראל - אין להם חלק לעולם הבא, ולא חיינ לעולם הבא, שנאמר (מלאכי ג, יט): "כי הנה היום בא בוער כתנור" וגו'; דברי רבן גמליאל. רבי יהושע אומר: באין הן לעולם הבא, ולהלן הוא אומר (תהלים קטז, ו): "שמר פתאים ה'" וגו'. ולהלן הוא אומר (דניאל ד, יא): "גדו אילנא וקצצו ענפיה ברם עקר שרשוהי בארעא שבקו". אמר רבן גמליאל: מה אני מקים (מלאכי ג, יט): "אשר לא יעזוב להם שרש וענף". אמר לו: שאין המקום מניח המצות ושרי מצות להם ולאבותיהם בעולם. דבר אחר, "שרש" - זו נשמה. "וענף" - זה הגוף. ובני רשעי עובדי כוכבים לא חיינ ולא נדונינ. רבי אליעזר אומר: כל רשעי עובדי כוכבים אין להם חלק לעולם

הַבָּא, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים ט, יח): "יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשִׂאוּלָה כָּל גּוֹיִם שְׂכַחֵי אֱלֹהִים"; "יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשִׂאוּלָה" - אֵלּוּ רְשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל. "כָּל גּוֹיִם שְׂכַחֵי אֱלֹהִים" - אֵלּוּ רְשָׁעֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֵלּוּ אָמַר הַפְּתוּב "יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשִׂאוּלָה כָּל גּוֹיִם" וְשֵׁתַק, הִיָּה אוֹמֵר כְּדַבְּרֶיךָ - אֵלּוּ רְשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְרְשָׁעֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים, עֲכָשׁוּ שְׁאֵמַר הַכְּתוּב "שְׂכַחֵי אֱלֹהִים", הָא יֵשׁ צְדִיקִים בְּעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים שִׁישׁ לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: שְׁלֹשָׁה פְתוּת הֵן, אַחַת לַחֵי הָעוֹלָם הַבָּא וְאַחַת לַחֲרָפוֹת לְדְרָאוֹן עוֹלָם, אַחַת לַחֵי עוֹלָם - אֵלּוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים. אַחַת לַחֲרָפוֹת לְדְרָאוֹן עוֹלָם - אֵלּוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים. שְׁקוּלִים שְׂבִהֵן יוֹרְדִים לְגִיהֶנֶם וּמִצְפָּצְפִּים וְעוֹלִים וּמִתְרַפְּאִים, שְׁנֵאמַר (זְכַרְיָה יג, ט): "וְהִבַּאתִי אֶת הַשְּׁלִשִׁית בְּאֵשׁ" וְגו'. וְעַלֵּיהֶם אָמְרָה חֲנָה (שְׁמוּאֵל-א, ב, ו): "ה' מִמִּית וּמַחִיָּה". וּבֵית הַלַּל אוֹמְרִים: "וְרַב חֶסֶד" (שְׁמוֹת לז, ו) - מִטָּה כְּלָפֵי חֶסֶד, וְעַלֵּיהֶם הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים קטז, א): "אֶהְבֹּתִי כִי יִשְׁמַע". וְעַלֵּיהֶם נֵאמַר כָּל הַפְּרָשָׁה כְּלָה. פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּגוֹפֵן וּפּוֹשְׁעֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים בְּגוֹפֵן יוֹרְדִין לְגִיהֶנֶם וְנִדְוִינֵן בְּהַ שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֳדָשׁ. לְאַחַר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֳדָשׁ, נִפְשָׁן כְּלָה וְגוֹפֵן נִשְׂרַף, וְגִיהֶנֶם פּוֹלְטָתָן, וְנַעֲשִׂין אֶפֶר. וְהַרוּחַ זוֹרָה אוֹתָן וּמַפְזְרָתָן, וְנַעֲשִׂית אֶפֶר תַּחַת רַגְלֵי הַצְּדִיקִים, שְׁנֵאמַר (מְלָאכִי ג, כא): "וְעֵסוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֶפֶר" [וְגו']]. אֲבָל הַמְּסוּרוֹת, וְהָאֶפִיקוֹרְסִין, וְהַכּוֹפְרִין בַּתּוֹרָה, וּפּוֹרְשֵׁים מִדְּרָכֵי צְבוּר, וְשִׂאִין מוֹדִים בַּתְּחִיַּת הַמֵּתִים, וְכֹל מִי שְׁחָטָא וְהַחֲטִיא אֶת הַרְבִּים, כְּגוֹן יִרְבְּעָם וְאַחָאָב, וְשִׁנְתָּנוּ חֲתָתָם בְּאַרְץ חֲיִים, וְשִׁפְשָׁטוּ יְדֵיהֶם בְּזוּבֹל - גִּיהֶנֶם נִנְעַלְתַּת בַּפְּנִיָּהִם, וְנִדְוִינֵן בְּהַ לְדוּרֵי דוּרוֹת, שְׁנֵאמַר (יִשְׁעִיָּה סו, כד): "וְיִצְאוּ וְרָאוּ בַּפְּגָרֵי הָאֲנָשִׁים" וְגו' - שְׂאוּל כְּלָה וְהֵם אֵינָם כְּלִים, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים מט, טו): "וְצוּרָם לְכֹלוֹת שְׂאוּל". וּמִי גֵרָם לָהֶם? שִׁפְשָׁטוּ יְדֵיהֶם בְּזוּבֹל, שְׁנֵאמַר (שָׁם): "מְזוּבֹל לוֹ". וְאֵין זְבוּל אֵלָּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,

שְׁנֵאמַר (מְלָכִים-א ח, יג): "כִּנְהַ בְּנִיתִי בֵּית זְבוּל לָךְ". דוּר הַמְּבוּל אֵין לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין חֵיִין לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר (בְּרַאשִׁית ז, כג): "וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם וְגו' הַשְּׁמַיִם" - בְּעוֹלָם הַזֶּה. "וַיִּמַּחוּ מִן הָאָרֶץ" - לְעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי יְהוּדָה בֵּן בְּתִירָא אוֹמֵר: "וַיִּאמֶר ה' לֹא יִדוֹן רוּחִי בְּאָדָם" (בְּרַאשִׁית ו, ג) - לֹא יִדוֹן וְלֹא רוּחִי בְּהֵן לְעוֹלָם. דְּבַר אַחַר: "וַיִּאמֶר ה' לֹא יִדוֹן"; אָמַר הַמְּקוּם: אֵינִי מַחְזִיר רוּחִי לְנִדְנָה. רַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: "לֹא יִדוֹן" - אָמַר הַמְּקוּם, אֵינִי דָנֵן, בְּשַׁעֲהַ שְׁאֵנִי מִשְׁלֵם שְׂכָר לְצְדִיקִים, אֲבָל רוּחָן שֶׁל רְשָׁעִים קָשָׁה לָהֶם יוֹתֵר מִן הַכֹּל, שְׁנֵאמַר (יִשְׁעִיָּה לג, יא): "רוּחְכֶם אֲשֶׁ תֹאכְלֶכֶם". דוּר הַמְּגִדָּל אֵין לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵינֵן חֵיִין לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר (בְּרַאשִׁית יא, ח): "וַיִּפֹּץ ה' אוֹתָם מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ" - בְּעוֹלָם הַזֶּה. "וַיַּחֲדְלוּ לְבָנוֹת" - לְעוֹלָם הַבָּא. אֲנָשֵׁי סְדוּם אֵין לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵינֵן חֵיִין לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר (בְּרַאשִׁית יג, יג): "וְאֲנָשֵׁי סְדוּם רְעִים וַחֲטָאִים" וְגו' - בְּעוֹלָם הַזֶּה. "לֵה" מְאֹד - לְעוֹלָם הַבָּא. דְּבַר אַחַר: "רְעִים" - אִישׁ עַל חֵבְרוֹ. "וַחֲטָאִים" - בְּגִלוּי עֲרִיוֹת. "לֵה" - בְּעֹבְדָה זָרָה. "מְאֹד" - בְּשִׁפְכוֹת דָּמִים. מְרַגְלִים אֵין לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין בָּאִים לְאָרֶץ, שְׁנֵאמַר (בְּמִדְבָּר יד, כג): "כָּל מְנַאֲצֵי לֹא יָאוּהוּ". קִרַּח וְעִדְתּוֹ אֵין לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין חֵיִין לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר (בְּמִדְבָּר טז, לג): "וַתַּכֶּס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ" וְגו' - בְּעוֹלָם הַזֶּה. "וַיִּאֲבְדוּ מִתּוֹךְ הַקְּהָל" - לְעוֹלָם הַבָּא; דְּבַרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי יְהוּדָה בֵּן בְּתִירָא אוֹמֵר: בָּאֵין הֵן, וְעַלֵּיהֶן הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים קיט, קעו): "תַּעֲיִיתִי כִּשֶׁה אוֹבֵד" וְגו'. נֵאמַר כָּאֵן אֲבָדָה, וְנֵאמַר לַהֲלֵן אֲבָדָה, מַה אֲבָדָה הָאִמּוּר לַהֲלֵן - אֲבָדָה מִתְּבַקְשָׁת, אִף אֲבָדָה הָאִמּוּרָה כָּאֵן - אֲבָדָה מִתְּבַקְשָׁת. דוּר הַמְּדַבֵּר אֵין לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר (בְּמִדְבָּר יד, לה): "בְּמִדְבָּר הַזֶּה יִתְמָו" - בְּעוֹלָם הַזֶּה. "וְנָשָׂם יְמוֹתוֹ" לְעוֹלָם הַבָּא. וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים צה, יא): "אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְּאִפִּי" וְגו'; דְּבַרֵי רַבִּי

עקיבה. רבי אליעזר אומר: באין הן, ועליהם הוא אומר (תהלים נ, ה): "אספו לי חסידיי" וגו'. מה תלמוד לומר "באפיי"? באפיי נשבעתי, וחוזר אני בי. רבי יהושע בן קרחה אומר: לא נאמרו דברים אלו אלא כלפי דורות. "אספו לי חסידיי", על שום שעשו לי גמילות חסד. "כורתתי בריתי" - על שום שנכרתו על ידי. "עלי זבח" - על שום שעילו אותי, ונזבחו על ידי. רבי שמעון בן ננס אומר: באין הן, ועליהן הוא אומר (ישעיה נא): "ופדויי ה' ישוּבוּן" וגו'. עשרת השבטים אין להם חלק לעולם הבא, ואינן חיינן לעולם הבא, שנאמר (דברים כט): "ויפתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול" - בעולם הזה. "וישליכם אל ארץ אחרת" - לעולם הבא. רבי שמעון בן ננס משם רבי יהודה איש כפר איכוס: "כיום הזה" - אם מעשיהם כיום הזה, אינן באין, אם לאו באין הן. ורבותינו אמרו: אלו ואלו יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר (ישעיה כז, יג): "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וקאו האובדים בארץ אשור" וגו'. "אשור" - אלו עשרת השבטים. "והנדהים בארץ מצרים" - אלו דור המדבר. אלו ואלו "והשתחוו לה" בהה הקדש בירושלים".

מסכת סנהדרין פרק ארבעה עשר

יד, א עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות, ולא נכתבה אלא לומר דרש וטול שָׁכַר. רבי שמעון בר רבי אלעזר אומר: אין עושין שלוש עירות הנדחות בארץ ישראל. אבל עושין אחת או שתיים. רבי שמעון אומר: אף שתיים לא יעשו, אלא אחת ביהודה, ואחת בגליל, ובסמוך לספר אפלו אחת לא יעשו, כדי שלא יפוצו נכרים ויחריבו את ארץ ישראל, כשהוא קול - וביזתן והעיר מתרת. כשהן בסניף - וביזתן והעיר מתרת. אם שהו שלשים יום - הן בסניף וביזתן והעיר אסורה. לא שהו שלשים יום - הן בסניף וביזתן והעיר מתרת. לעולם מדיח בסקילה וביזתן והעיר אסורה. הדיחיה נשים ולא אנשים, קטנים ולא

אלישע", שְׁמָא יאמרו בית דין, הרי אָנו עוֹשִׂין עיר הַנְּדָחָת, ומחריבין אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֵלָא כְּשֵׁם שְׁמַחָה לְפָנֵי הַמָּקוֹם בְּקוֹיִמָן שֶׁל צְדִיקִים, כִּךְ שְׁמַחָה לְפָנֵי הַמָּקוֹם בְּאֹבֵדִים שֶׁל רָשָׁעִים, שְׁנֹאֲמַר (מְשָׁלִי יא, י): "בְּאֹבֵד רָשָׁעִים רָנָה" ! עיר הַנְּדָחָת וַיִּוֹשְׁבֶיהָ, שִׁירֶיהָ וּפְרוֹתֶיהָ, בִּימוֹס וּמָה שְׁעָלֶיהָ, מְרַקּוּלִים וּמָה שְׁעָלֶיהָ, וְכָל דְּבַר שְׁחָל עָלָיו אֶסוּר עֲבוּדָה זָרָה - בְּלָן אֶסוּרִין בְּהִנָּאָה.

יד, ג זקן ממרא שהורה ועשה, הורה ולא עשה - פטור. הורה על מנת לעשות, אף על פי שלא עשה - חיב.

יד, המנבא לעקור דבר מדברי תורה - חיב. רבי שמעון אומר: אם נתנבא לקיים מקצת ולבטל מקצת - פטור. ובעבודה זרה, קיימה היום ובטלה למחר - חיב. המתנבא מה שלא שמע, כצדקיה בן ננענה, ושלא נאמר לו - כחנניה בן עזור, שהיה שומע דברים מפי ירמיהו הנביא, שהיה מתנבא בשוק העליון, וחוזר ומתנבא בשוק התחתון. הכובש את נבואתו - כיונה בן אמתיה, והמותר על דברי נביא - כחברו של מיכה. ונביא שעובר על דברי עצמו - כעדו. והמשנה את נבואתו, זר וטבול יום, ומחסר בגדים ומחסר כפורים, ושלא רחוץ ידים ורגלים, ופרועי ראש ושתווי זין ששמשו - כלן במיתה. ובמה היא מיתתן? בידי שמים! וכל הזוממין והבוועלים - מקדימין לאותה המיתה, אם לסקילה - סקילה, אם לשרפה - שרפה. במה דברים אמורים? שהוא פיוצא בהן באותה מיתה, פיוצא בהן בסקילה הוא והן בסקילה, פיוצא בהן בשרפה הוא והן בשרפה, פיוצא בהן בחנק הוא בשרפה והן בחנק.

מסכת מכות פרק ראשון

א, א עד זומם - אין גמפר בזממו. רבי עקיבא אומר: אף אין משלם על פי עצמו מפני שהוא קנס, וכל דבר שהוא קנס - אין משלם על פי עצמו. העדים שאמרו: "מעידים אנו באיש פלוני שלוח מפלוני

יד, ב קדשי מזבח ימותו וקדשי בדק הבית יפדו. רבי שמעון אומר: "בהמתה" - פרט לבכורות ולמעשר. "שללה" - פרט לכסף הקדשות ולכסף מעשר שני, מחבר לקרקע - בין כך ובין כך מתר, שנאמר "תקבץ" - פרט למחברים. בעיר אחרת בין כך ובין כך - אסור. ההורג את האדם, והשורף את הכסות, והמעקר את הבהמה. רבי מאיר אומר: את שדרכו לשפוך - ישפך. את שדרכו לשרף - ישרף. לעקר - יעקר. אין ממיטין אותן, ולא דוקרין, לא בחצים ולא ברמחים, ולא בראשו של חרב אלא בפיה, שנאמר (דברים יג, טז): "לפי חרב". "והיתה תל עולם לא תבנה עוד" - לא תעשה אפלו גנות ופרדסים. "והיתה" - תלמוד לומר "עולם", שכבר היתה בימי הושע. רבי יוסי ורבי יהושע בן קרחה אומרים: הרי הוא אומר (יהושע ו, כו): "ארור האיש [לפני ה'] אשר יקום ובנה את העיר הזאת את יריחו, וכי אין אנו יודעין שיריחו שמה? אלא שלא יבנה אותה ויקרא את שמה כעיר אחרת, שלא יבנה עיר אחרת ויקרא את שמה יריחו." בבכורו יסדנה, וכן הוא אומר (מלכים-א טז, לד): "בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחו". והלא חיאל משל יהושפט ויריחו משל בנימין! ולמה נתלה באחאב? מלמד שתולין חובה בחיב. פיוצא בו (שופטים יח, ל): "ויהונתן בן גרשום בן מנשה". וכי בן מנשה היה? והלא בן משה היה! ולמה נתלה דבר במנשה? מלמד שתולין חובה בחיב. (מלכים-א טז, לד): "באבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה"; באבירם בכורו לא היה לו ממה שילמד, שגוב - רשע! היה לו ממה שילמד, הן בקשו לרבות את ממונם, מנין שנשתלחה בהן מארה והיו מתמעטין והולכין? תלמוד לומר (שם): "כדבר ה' אשר דבר ביד יהושע בן נון". רבי שמעון בן אלעזר אומר: לא אותה בנה אלא אחרת בנה. ומשנבנתה - התרה לישב בה. וכן הוא אומר (מלכים-ב ב, ה): "ויגשו בני הנביאים אשר ביריחו אל

כתבתה, והרי היא תחתיו ומשמשתו" ונמצאו זוממין - אין אומרין ישלמו לה כתבתה, אלא טובת הנאת כתבה. וכי מה היא טובת הנאת כתבה? אין אומרין כמה אדם רוצה ליתן בכתבתה של זו, שאם תמות בחיי בעלה - בעלה יורשה, לאחר מיתת בעלה - יורשת כתבתה, ואין יורשין אותה, לפיכך הן משלמים:

א, ה העדים שאמרו: "מעידים אנו באיש פלוני שגנב חלבו של חברו ולא אכלו, גנב נבלתו של חברו ולא אכלה" ונמצאו זוממין - לוקין ומשלמין, שעל מנת פן העידוהו על מנת שילקה וישלם. גנב חלבו של חברו ואכלו. גנב נבלתו של חברו ואכלה - הרי זה לוקה וחיב בתשלומין, שבעסקי מומן הוא אומר (שמות כ): "לא תענה ברעך עד שקר". ושבעסקי מכות הוא אומר (דברים יט, יט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים (שם כה, ב): "כדי רשעתו". מת - אינו משלם. לוקה - אינו משלם. מודים חכמים לרבי מאיר שאם העידוהו שהוא בן גרושה או בן חלוצה נתין וממזר - שהם לוקין את הארבעים:

א, ה מאימתי זוממין חיבין לשלם? משתתפרש עדותן בבית דין. נמצא חיב לו מן הדין - לפיכך הוא משלם שנים. נמצא אחד מהם קרוב או פסול - עדותן בטלה. ומניין אפלו מאה? תלמוד לומר עדים: מעידים [אנו] באיש פלוני שהרג את הנפש, ובאו אחרים והזימום - הנדון פטור. פת הראשונה חיבתו ובאו אחרים והזימום - הנדון חיב. פת הראשונה פטורה וכת השניה חיבתו, פת אחת נכנסת וכת אחת יוצאה, אפלו הם מאה - כלן פטורין. רבי יהודה אומר: אסטסית היא זו, ואין נהרגת אלא כת הראשונה בלבד. אמר רבי יוסי כמה דברים אמורים? בדיני נפשות, אבל בדיני ממונות - תתקיים עדות בשאר. ורבי אומר: אף בדיני ממונות כן, והוא לא שיש להן קרוב או פסול - תתקיים עדות בשאר

אלף זוז, ביום פלוני, במקום פלוני". ובאו אחרים ואמרו להן: היאך אתם מעידים שהרי המלוה או הלוה היה עמנו אותו היום במקום פלוני - אין אלו זוממין, אבל עדותן בטלה. אבל אמרו להם: "היאך אתם מעידין שהרי אתם הייתם עמנו היום במקום פלוני" - הרי אלו זוממין ומשלמין על פיהם:

א, ב היו חותמים על השטר באחד בניסן בשמיטה, ובאו אחרים ואמרו להם: "היאך אתם תתומין על השטר זה"? שהרי אתם הייתם עמנו היום במקום פלוני - עדותן כשרה, והשטר כשר. שאני אומר, שמא איחר זמנו של שטר וכתבו. שטר שזמנו בשבת או בעשרה בתשרי, רבי יהודה מכשיר ורבי יוסי פוסל. אמר לו רבי יהודה: מעשה שבא לפניך והכשרת. אמר לו רבי יוסי: אני לא הכשרתי, ואם הכשרתי - הכשרתי:

א, ג העדים שאמרו: "מעידין אנו באיש פלוני שסמא את עין עבדו ואחר כך הפיל את שינו, שכן הרב אומר" ואחר כך נמצאו זוממין - משלמין לעבד. "הפיל את שינו ואחר כך סמא את עינו, שכן העבדים אומרים" ונמצאו זוממין - משלמין לרב. סמא שתייהן כאחת והפיל שינו כאחת, ובאו אחרים ואמרו: לא כי אלא שתייהן זו אחר זו, ונמצאו זוממין - משלמין לעבד. סמא שתייהן זו אחר זו, והפיל שתייהן זו אחר זו, ובאו אחרים ואמרו: "לא כי, אלא שתייהן כאחת" ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד הסומא לרב. סמא את עין עבדו והרי הוא תחתיו ומשמשו ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד הסומא לרב:

א, ד העדים שאמרו: "מעידין אנו באיש פלוני שגרש את אשתו ולא נתן לה כתבתה שכן האשה אמרה", ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתבתה לאיש. "גרש את אשתו ונתן לה כתבתה שכן האיש אומר"; ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתבה לאשה. "גרש את אשתו ולא נתן לה

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפֶת

עֲדִים. וְרַבֵּי דוֹסְתַאי בֶּן יְהוּדָה אָמַר: עֲדִים
זוּמְמִין שְׂבָאוֹ אַחֲרֵים וְהַזִּימוּם - זוּמְמִיָּהּ
פְּטוּרִים. עַד זֹמִם פְּסוּל מְכַל עֲדִיּוֹת
שְׁבַתוֹרָה; דְּבַרֵי רַבֵּי יְהוּדָה. אָמַר רַבֵּי יוֹסִי:
בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְן שְׁהוּזִם לְעֲדוֹת
נְפֹשׁוֹת, אֲבָל לֹא הוּזִם אֶלָּא לְעֲדוֹת מְמוֹן -
אֵין פְּסוּל אֶלָּא לְאוֹתוֹ הָעֲדוֹת בְּלִבָּד:

איר קענט באקומען דעם שטארק

אויפגעכאפטע וועכנטליכע

קרית ברסלב

פרייליכע נייעס!

חיה וואג
ביי אייער
טיר

פאר זאויס
\$3.99

צו סובסקרייבן חפטי יעצט אריין
אדער שיקט א טעקסט צו:

718.387.2691

SUBSCRIBE@KERENHADFUSA.ORG

תוכנ'דיג און
ציענדיג

וואס איר וועט נישט
טרעפן אין ערענץ

אדבה איבערציגט
אייר אליון

<p>23</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כ"א 21</p>	<p>עלות השחר _____ 6:01 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:02 בבלי: מועד קטן יא • ירושלמי: בבא קמא ב • תוספתא: סנהדרין ט ב"ר: ישעיה נ-גא • רמב"ם: שגגות ז</p>
<p>24</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כ"ב 22</p>	<p>עלות השחר _____ 6:00 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:03 בבלי: מועד קטן יב • ירושלמי: בבא קמא ג • תוספתא: סנהדרין י ב"ר: ישעיה נב-נג • רמב"ם: שגגות ח</p>
<p>25</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כ"ג 23</p>	<p>עלות השחר _____ 6:00 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:05 בבלי: מועד קטן יג • ירושלמי: בבא קמא ד • תוספתא: סנהדרין יא ב"ר: ישעיה נד-נה • רמב"ם: שגגות ט</p>
<p>26</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כ"ד 24</p>	<p>עלות השחר _____ 5:59 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:06 בבלי: מועד קטן יד • ירושלמי: בבא קמא ה • תוספתא: סנהדרין יב ב"ר: ישעיה נו-נז • רמב"ם: שגגות י</p>
<p>27</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>כ"ה 25</p>	<p>עלות השחר _____ 5:58 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:07 בבלי: מועד קטן טו • ירושלמי: בבא קמא ו • תוספתא: סנהדרין יג ב"ר: ישעיה נח-נט • רמב"ם: שגגות יא</p>
<p>28</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כ"ו 26</p>	<p>עלות השחר _____ 5:57 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:08 בבלי: מועד קטן טז • ירושלמי: בבא קמא ז • תוספתא: סנהדרין יד ב"ר: ישעיה סא-סא • רמב"ם: שגגות יב</p>
<p>29</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כ"ז 27</p>	<p>משפטים, מבה"ח עלות השחר _____ 5:56 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:10 בבלי: מועד קטן יז • ירושלמי: בבא קמא ח • תוספתא: מכות א ב"ר: ישעיה סב-סג • רמב"ם: שגגות יג</p>

מברכים חודש אדר א' המולד: דינסטאג נאכמיטאג 7 מינוט און 16 חלקים נאך 3

ווען מען געבט צדקה מיט א גאנצע הארץ, ווערט מען פרייליך.

(ספר המדות אות שמחה סימן ד')